

NAŠA LUC

1
1969

Zakon

Bil je delavec, zaposlen neke v Makedoniji, sicer pa doma nekje iz Zasavja. Za 29. november je prišel domov na obisk, kot je sam povedal, pa tudi zato, da bi si poiskal ženo. Kajti bil je že preko štiri-deset let star in med tujimi ljudmi se je počutil še bolj osamljen.

ljudje

Na plesu doma sta se spoznala. Ona ni bila več mlada, a bila je vdova brez otrok s kar lepo vsoto prihranjenega denarja. Tudi ona se je hotela ponovno poročiti. In tako sta se srečala, spoznala in 10. decembra že poročila.

Na dan poroke je bila zvečer prvokrat tepena. Dva dni nato je bil v hiši ponovno tepež. Čez teden dni je morala zaradi poškodb k zdravniku in v bolnišnico. Ko si je opomogla, je takoj vložila tožbo za razvezo. Mož ni nasprotoval. Celo sam je prišel na sodišče prosit, naj zadevo pospešijo, ker se mora po Novem letu vrniti na delo. Iz Makedonije pa je pot dolga in draga. Ustregli so mu in konec decembra je bila že obravnava.

V mesecu dni sta se spoznala, se poročila in razvezala. Razvezi se on namreč ni protivil in je krivdo priznal. Sicer pa ni mogel ravnati drugače, ko pa se je že prvi večer razgovarjala z drugimi moškimi.

„Tovor“

Odpeľjal sem se z zadnjim avtobusom ob 22.15. V istem kraju kot jaz je med drugimi stopil v avtobus pijan mož, star 30 do 35 let, ki je na sedenju zaspal. Po dveh, treh postajah je voznik nenadoma ustavil. Mislil sem, da je spet

postajališče. Zagledal sem sprevoznika, mladega fanta, kako je prijel pijanega potnika, ki očitno ni vedel, kaj se dogaja z njim, z obema rokama pod pazduho in ga izvlekel ven. Kakor vreča ga je vrgel na kup peska ob poti. Sele ko je sprevoznik zaloputnil vrata in smo odbrzeli naprej, smo se potniki zavedeli, da se avtobus ni ustavil na postaji, ampak sredi poti, da bi odložil nezaželeni „tovor“.

Zanima me, zakaj je voznik nalašč ustavil sredi poti in pustil tam pijanca na kupu peska. Noč je bila hladna in možnost pljučnice ali vsaj hudega prehlada ni bila izključena. Kaj če bi se nezaželeni potnik prevrnil na cestišče in bi ga povozil avto? Ali ne bi bila tako voznik kot sprevoznik odgovorna za smrt človeka?

Priporočam avtobusnim podjetjem, da bi za take svoje uslužbenke priredila tečaj o človečnosti, če bo kaj zaleglo.

Gledavci

Pol devetih zvečer. Tišina zgodnje jesenske noči je preparal krik. Po ulici je opotekaje se pritekla mlajša ženska, razmršena in preplašena.

„Na pomoč! Na pomoč!“

Pred nekdanjim sanatorijem jo je dohitel možič. Preklinjaje je začel z vso silo grobo udrihati po njej: po obrazu, glavi, v želodec, kamor je pač padlo. Zvila se je in padla na kolena.

Potem ji je med udarci le nekako uspelo, da se mu je izmuznila in pobegnila. Začela sta se loviti okrog avtomobila, ki je sameval ob pločniku.

„Na pomoč, ubil me bo,“ je vpila ženska še glasneje.

Na pločniku onkraj ceste se je zbrala gručica gledavcev. „Pomagajte ji no!“ je rekel razburjen ženski glas, „saj jo res lahko še ubije!“

Trenutek obotavljive tišine. Potem je odgovoril možič glas: „Ne bom se mešal v tvoje zadeve.“

„Še sam bi jo skupil, le čemu!“ mu je pritrtil sosed.

Moški je spet dohitel žensko, dvignil pesti — in predstava bi se nadaljevala, ko ne bi hrup v tem hipu privabil iz vrta hotela službujočega policajca.

Ko ga je napadalec zagledal, je jadrno pobegnil. Policaj je stekel za njim in izginila sta za vogalom.

Ženska je pokleknila in začela hlipaje pobirati reči, ki so ji padle med tepežem iz raztrgane torbice. Gledavci so se porazgubili.

Nepoznana

V novi stanovanjski blok se je preselila 62-letna ženska. Dobršen del žiljenja je pregarala kot gospodinja pomočnica in zdaj se je odločila, da bo zaprosila za starostno pokojnino. Potrkala je na uradu in oddala listine in papirje.

„Po pošti vam bomo sporočili, kdaj se spet oglasite,“ so ji rekli.

Pustila jim je torej svoj naslov: ulico, hišno številko in celo nadstropje, kjer stanuje. Pozabila pa je pripisati, da je podnajemnica.

Čez štirinajst dni je prišlo zanjo iz urada pismo. Sporočili so ji, da nujno potrebujejo še en dokument. Brez njega zadeva ne more naprej.

Poštar je preletel naslove v nabiralnikih v pritličju. Njenega ni bilo med njimi. Pa ni pozvonil niti pri hišniku, ki stanuje poleg predalčkov, le meter vstran, niti ni povprašal o ženički nikogar od stanovavcev, ki jo prav dobro poznajo. Z naveličano kretnjo je napisal na ovojnico „Nepoznana“ in jo vrgel nazaj v torbo.

Ženička je čakala. Dnevi so se prelili v tedne, mesece. Zagrabila jo je trdovratna bolezen. Potrebovala bi denar, knjižico za pregled pri zdravniku-specialistu, zdravila. Na urad si ni upala sitnarit. „Saj so rekli, da bodo sami pisali, ko bo...“

Potem so navsezadnje odšli na urad sosedje. Našli so pismo stisnjeno čisto na dnu predala:

„Nepoznana.“

če bi prišlo do napada...

NAŠA LUČ

1969

MESEČNIK ZA SLOVENCE

NA TUJEM

V reviji Time je ameriški časnikar pisal o tem, kako bi odgovoril Zpad, če bi Sovjetska zveza napadla Jugoslavijo. Glavne misli so — po smislu — tele:

Večina zahodnih vojaških osebnosti meni, da napada na Jugoslavijo ni pričakovati iz dveh razlogov: 1. Jugoslavija sovjetskemu obrambnemu sistemu zemljepisno ne pomeni življenjsko važne točke, kot mu pomeni Češkoslovaška; 2. Jugoslovani so, drugače kot Čehoslovaki, očitno odločeni umreti z orožjem v rokah. Za zdaj ni videti nobenih znakov, da se Rusi pripravljajo na invazijo in zima s snegom bo prinesla Jugoslaviji vsaj dva, tri mesece varnega miru.

Kljub temu pa možnosti ruskega napada ni mogoče popolnoma zavreči. Če bi napadli Jugoslavijo, kaj bi lahko in kaj bi storile Združene države?

Jugoslavija ni članica NATO, zato ji Združene države niso primorane priskočiti na pomoč. Gotovo pa je, da bi sovjetska okupacija Jugoslavije ogrozila zelo pomembne ameriške interese. Grčija in Turčija bi bili daleč stran od svojih partnerjev v NATO. Italijanska jadranska obala bi se znašla v neugodnem izpostavljenem položaju. Nevtralna Avstrija bi bila s treh strani obdana s Sovjeti. Zapadna Evropa bi bila demoralizirana. Združene države bi bile prisiljene kaj storiti.

Sovjeti bi morali najprej utrditi svoj položaj znotraj Varšavskega pakta; morali bi spraviti na kolena Romunijo. Če bi se dogajanje v Romuniji sprevrglo v vojno, bi imeli Američani več kot preveč časa, da bi posvarili Kremelj, naj ne napade Jugoslavije.

Če bi se Sovjeti kljub opozorilu vendarle odločili za napad, potem bi po vsej verjetnosti udarili čez madžarske ravnine s „čredami“ tankov in nekako 500.000 vojakov Varšavskega pakta. Oklopne kolone bi hitele proti Beogradu, proti prometnemu središču v Zagrebu in proti glavnim gorskim prelazom pri Ljubljani, da bi tako presekaile vse zveze s cestami, po katerih bi lahko prišla pomoč z italijanske strani. Mesta, ki ležijo med hribi, bi Rdeča armada zavzela tako, da bi uporabila transportne letalske zveze.

Vsa jugoslovanska vojska je zbrana ob mejah sosedov iz Varšavskega pakta. V primeru invazije bi bila naloga vojske, da bi tri ali štiri dni zadrževala napredovanje Rdeče armade, potem bi se pa hitro umaknila v hribe ter se tam pridružila 700.000 vojakom, ki bi med tem časom pripravili orožje in formirali enote.

Ameriški izvedenci za obrambo zdaj izdelujejo načrte, kako bi Jugoslaviji poslali pomožne čete, če bi jih potrebovala in prosila zanje. NATO je že vnaprej sklenil, da bodo Združene države in morda tudi druge sile NATO pakta vrgle jugoslovanskim četam iz zraka moderno orožje in denarno pomoč.

Še dva druga načina sta, kako bi Združene države odgovorile na to invazijo. Prvi bi bil, da bi Sesto ladjevje zaprlo ruski mornarici pot v Jadran. Tako bi imeli upanje, da bi med tem časom Združene države lahko prepričale Ruse, naj zaustavijo invazijo in se začno pogajati prej, preden bi ZDA razširile svoje nadzorstvo nad zahodnim delom države. Drugi pa, da bi Združene države poslale jugoslovanski vojski pomoč z letali, ki bi jih poslale z dveh letalonosilk Šestega ladjevja in iz oporišč v Italiji in Grčiji.

LETO 18
ŠTEVILKA 1
JANUAR 1969

Ze osemnajsto leto prihaja „Naša luč“ med Slovence v zahodni Evropi. Prihaja z dobrimi željami vsem bravcem: da bi bilo to leto srečno in blagoslovljeno!

Kot doslej bo tudi letos skušala revija nuditi bravcem potrebno in zanimivo branje. Slej ko praj držijo besede, da človek ne živi samo od kruha. Prav zato ima revija važno vlogo med nami.

Prednost te slovenske revije pred mnogimi drugimi je, da je „Naša luč“ v svojem pisanju neodvisna, zato lahko piše vso resnico. Gotovo je prav ta svoboda tisti vir sproščenosti, ki nareja revijo živo in toplo. To dobro razumejo tudi bravci: mnogi ji ostajajo že dolga leta iskreno naklonjeni.

Uredništvo in uprava „Naše luči“ si še naprej želita čim večjega sodelovanja bravcev, bodisi da sporoče svoje želje ali pišejo pisma, bodisi da plačajo naročnino ali kaj darujejo v tiskovni sklad. Že vnaprej najlepša hvala za vse!

Stopimo vedro v novo leto in Bog daj srečo!

Nekega dne se je Kristus odločil, da razloži v posebnem govoru dvanajsterim apostolom in množicam temeljne točke svojega nauka, saj so apostoli o njem vedeli le malo, ostali ljudje so pa tudi le tu in tam slišali kakšno njegovo pridigo.

Ta nauk je izražen z vso jasnostjo in brez posebnega uvoda, je najbolj nepričakovan in neza-

pravam črno. Predpisali so vam petdeset, a to je le deloma prav. Jaz vam predpišem celo vsoto, sto."

Kakšno je pa plačilo oziroma kazen za ta novi red? Človeškega in zemeljskega plačila in kazni ni, ampak le božje in onostransko plačilo in kazen je.

Ubogi so blaženi, kajti njihovo

je nebeško kraljestvo, ne pa zemeljsko. Žalostni so srečni, ker bodo potolaženi, toda šele v nedoločeni bodočnosti. Čisti v srcu so blaženi, ker bodo gledali Boga, ne pa zato, ker jih bo svet imel v časti in hvalil njih čistost. In na splošno so blaženi vsi, ki so preganjani zaradi pravice, a spet le zato, ker je božje

Črno ni vedno črno

slišan, popolnoma drugačen kot katerikoli temeljni stavek, ki ga je kdajkoli povedal kdorkoli drug. Do govora na gori so vsi ljudje kljub nekaterim razlikam enoglasno oznanjali, da je človek blažen, kadar mu gre vse po sreči; da je nasičen, kadar ima vsega v izobilju; da uživa, kadar zadosti svoji želji; da ima čast, kdor je spoštovan.

Nasprotno pa Kristusov govor takoj ob začetku oznani, da je za človeka blaženost v nesreči, nasičenost v lakoti, užitek v odpovedi, čast v preziru, a vse to v pričakovanju bodočega plačila.

Ce imenujemo protislovje v starem pomenu trditev, ki nasprotuje splošnemu mnenju, je Kristusov govor na gori najbolj korenito protislovje, kar jih je svet slišal. Noben govor ni sveta tako pretresel, bolje, na glavo postavil. Kar so vsi drugi prej imenovali belo, ima za črno, ne le za sivo ali temno, črnemu pa pravi snežnobelo. Nekdanje dobro označi za zlo. Kjer je bil nekoč vrh, je zdaj temelj in kjer je globoko ležal temelj, je zdaj vrh. Največje svetovne revolucije so v primeri s to, ki jo vsebuje govor na gori, kot igra otrok, ki se grede vojske, v primeri z največjimi bitkami.

In ta prevrat ni plod dolgega sklepanja, ampak odločen ukaz, ki ga daje Kristus zaradi svoje oblasti. „Tako je in ne drugače, ker jaz, Kristus, tako trdim. Drugi so vam oznanili belo, jaz vam

kraljestvo njihovo, ne pa morda zato, ker bodo dobili obilno plačilo na zemlji.

Novi red, ki ga je razglasil Kristus, ima plačilo in kazni torej le za onega, ki prizna in pričakuje nebeško kraljestvo. Vsakdo pa, ki vidi le snov in ne prizna nebeškega kraljestva, bo dejal, da je Kristusov red brez podlage in je torej ne samo protislovje, ampak popoln nesmisel.

Ta govor upošteva tudi hebrejsko resničnost in ne gre mimo zgodovine. Mozesove postave ne odpravi, ampak jo dopolni: ohrani jo, a le za pritičije, na katerem je treba zgraditi novo nadstropje. Upošteva navade in celo piko-lovsko razpravljanje pismoukov in farizejev, a le kot mrtvo truplo, ki mu je treba vdihniti dušo. Povsod ima pred očmi v prvi vrsti poštenost, ne pa zgolj zunanje dejanje. Niti denarno in gospodarsko vprašanje mu ne uide, a tudi to gleda v luči vere.

Nad vsem pa kraljuje ljubezen v svoji dvojni obliki: do Boga in do bližnjega. Bog ni vladar nasilnik, ki pošilja od daleč ukaze človeštvu in čaka na davek, ampak oče cele človeške družine, ki ve, kdaj so otroci lačni, in želi, da ga počastijo s prošnjjo za kruh. Vsi ljudje so sinovi tega nadčloveškega očeta in zato bratje med

sabo. Ljubezen do ljudi je tako važna, da brez nje ljubezen do Boga ne more biti resnična. Kdor stoji pred oltarjem z darom in iskrenim srcem, pa se spomni, da je storil krivico sočloveku, mora prej popraviti krivico in šele potem prinesiti svoj dar. Bog namreč prepusti rad časovno prednost človeku in mirno počaka, ne sprejme pa daru od človeka, ki ima na vesti greh proti svojemu bratu.

Ta osupljivi uvod oznanja splošno misel Jezusovega nauka, za zaključek pa izjavi, da bo moral biti ta duh sol, ki bo obvarovala ves svet pred gnilobo, in luč, ki bo razsvetlila vso zemljo. Kdor jo sprejme, ima v njej edini in pravi zaklad, ki ga reši vsake druge skrbi. Zahteva popolnejšo ljubezen in vztrajnejšo molitev kot prejšnji. Ta nova postava je na živi skali zgrajena hiša, ki bo kljubovala viharjem.

Govor na gori je v bistvu razlaga, kaj pomeni „sprememba mišljenja“, ki jo Kristus zahteva. Ali si moremo misliti še kakšno večjo in temeljitejšo spremembo mišljenja, kakor če nekdo proglasi za blažene uboge, joka-joče, lačne, krotke in vse druge, ki so jih vsi ljudje enoglasno imeli za nesrečne?

Duh, ki veje v tem govoru, je

Blagor ubogim v duhu, zakaj njih je nebeško kraljestvo!
Blagor žalostnim, zakaj ti bodo potolaženi!

Blagor krotkim, zakaj ti bodo deželo posedli!

Blagor lačnim in žejnim pravice, zakaj ti bodo nasičeni!

Blagor usmiljenim, zakaj ti bodo usmiljenje dosegli!

Blagor čistim v srcu, zakaj ti bodo Boga gledali!

Blagor miroljubnim, zakaj ti bodo otroci božji!

Blagor njim, ki so zaradi pravice preganjani, zakaj njih je nebeško kraljestvo!

Blagor vam, kadar vas bodo zaradi mene zasramovali in preganjali in vse hudo zoper vas lažnivo govorili! Veselite in radujte se, zakaj veliko je vaše plačilo v nebesih; tako so namreč preganjali preroke, ki so bili pred vami!

edinstven in ni ga mogoče posneti. Zaradi tega duha je pridiga na gori najbolj prevratni človeški govor: ker je božji govor.

J. R.

Židljenje Cerkve

JUGOSLOVANSKI ŠKOFJE so naslovili na jugoslovansko vlado prošnjjo, da bi bil Božič priznan kot praznik.

NA ČESKOSLOVAŠKEM hočejo duhovnike, ki so bili v preteklosti nezakonito obsojeni, zopet poslati na njihova mesta. Ustanovljena je bila v ta namen posebna komisija, ki študira posamezne primere. Komisijo je ustanovilo tajništvo za cerkvene zadeve, ki pa zavisi od ministrstva za kulturo.

KARDINAL LEGER, ki se je za nekaj dni mudil v Rimu, se

je sestal s papežem in se potem zopet vrnil v Afriko (Kamerun), kjer kot misijonar deluje.

NA MEDNARODNI RAZSTAVI, ki jo bo leta 1970 priredilo mesto Osaka (Japonska), bo tudi paviljon, namenjen vsem krščanskim Cerkvam. Za pokroviteljstvo tega paviljona je izbran poseben odbor, katerega član je tudi katoliški škof iz Osake.

MONS. TOMAŠEK, apostolski administrator Prage, je v avdienci pri papežu izrazil mnenje, da bi med Českoslovaško in Vatikanom moglo priti do razgovorov: sedaj vlada zanje primerno ozračje.

Bombe iz letal so V SEVERNEM VIETNAMU dosedaj porušile 437 katoliških cerkva, med temi pet katedral. Poleg tega pa še 3 semenišča, več samostanov in seveda cela naselja.

Škofijski odbor za cerkveno opremo je V ŠKOFIJI MARSEILLE (Francija) sklenil, da morajo laiki prevzeti gradnjo

cerkvenih stavb, razno plačevanje in sploh materialni del župnijske oskrbe. Tako bodo razbremenili duhovnike, da bodo mogli posvetiti svoj čas duhovni oskrbi župnije.

Prihodnji SHOD NEMŠKIH KRISTJANOV bo leta 1970 v Frankfurtu skupaj za protestante in katoličane. Tako bodo po 450 letih protestanti in katoličani zopet skupaj javno nastopili.

V ŠPANIJI so v vseh cerkvah škofije Bilbao brali škofovo pismo, v katerem pravi, da bogastvo še daleč ni tako razdeljeno, kot zahtevata socialna pravičnost in krščanska ljubezen. „Žalostno je,“ tako pravi škof dalje, „da je po 30 letih od civilne vojne še vedno opaziti nasprotstvo med ljudmi in strankami.“

NIGERIJSKA ZVEZNA VLADA je začela po časopisju gonjo proti katoliški Cerkvi, češ da je le-ta nudila Biafri znatno denarno podporo za nakup orožja. Katoličani v Nigeriji so zaradi tega gonje vznemirjeni.

Francoski duhovnik Paul Gauthier je delal v Palestini kot ročni delavec. Iz njegovega dnevnika, ki je prežet s pravih Kristusovim duhom, objavljamo nekatere odstavke.

Ne samo nekaj žlic tople juhe

Izkoristil sem potovanje v Izrael ter hotel ostati dva meseca v Nazaretu, da bi tam živel v odmaknjenosti.

NA GOD svetega Janeza Krstnika de la Salle sem povabljen na kosilo k Bratom krščanskih šol: priredili so ga za duhovnike in redovnike iz Nazareta, ki so prijatelji njihove hiše. Čeprav je kosilo precej skromno, me ves čas obletava misel na moje tovariše delavce, ki drobijo svojo mršavo skorjico kruha.

Pogovor se je zasukal na baziliko Oznanjenja. Ob zadržanosti nekaterih drugi zagovarjajo načrt: „Delavcem je treba dati delo... Povečati moramo skrivnost učlovečenja...“ Drznem si pripomniti, da se je ta skrivnost izvršila v skromnosti in ubožtvu in da se spodobi, da tukaj v Nazaretu, če že hočemo povečevati skrivnost učlovečenja, spoštujemo način, s katerim je Jezus hotel razodeti to skrivnost.

Gotovo, če bodo gradili baziliko, bodo delavci nekaj časa imeli delo. Toda njihove plače jim bodo omogočale le, da bodo živeli, ne pa, da bi imeli tudi boljše stanovanje. Eden od njih mi je rekel:

„No, če gradijo baziliko, je

čisto v redu. Toda z nabranim denarjem bi bilo boljše najprej zgraditi hišo za brezdomce in ti bi s svojim delom in svojo stanarino zgradili baziliko.“

V BARAKI spoznam, kako morejo biti delavci moji učitelji.

In to tudi so. Oni namreč poznajo svoje delo: način, kako je treba vihteti kramp in lopato, kako prenašati kamene, kako ga zlagati, kako streči mešavcu betona, tej nenasitni in težki pošasti, kako pripravljati kalupe in vlivati vanje beton, kako mešati malto... Abu Ksem mi pravi:

„Tu je kot v šoli: po malem se naučiš vsega.“

Ko se privajam delu, v stiku z delavci spoznavam tisto preprostost življenja, ki jo je Jezus blagoval: „Blagor ubogim v duhu, zakaj njih je nebeško kraljestvo.“ Njihovo materialno ubožstvo in njihova skromnost prav gotovo podpirata to svobodo duha, to ponižnost in to čistost srca.

Rešiti se moram cele kopice stvari, da bom v božjih očeh dosegel svoje brate delavce.

Najtežje se je odreči svoji volji, svojemu načinu gledanja, svoji neodvisnosti in svoji kritičnosti.

V življenju, v katerem iščemo samo notranje zadovoljnosti, je urejena in čisto osebna molitev v nevarnosti, da postane utvara. Jaz ji nisem podlegel. Kadar pa so vse mišice razbolele, ko je duh na tleh in ko mora ubogati na sleherni migljaj, podajati vedra peska, kamenja in cementa delavcu, ki streže mešavcu, odmetavati zemljo iz rova za delavcem, ki koplje s krampom, nositi vedra betona v pospešenem ritmu, sprejemati ukaze, nasprotno ukaze in ukore, tedaj ti pokorščina in ponižnost prideta v meso in kri, zlasti še, če je v tvojem srcu

dovolj ljubezni, da ostaneš vzvišen nad zagrenjenostjo in upornostjo.

Ljubiti moram Jezusa Kristusa v njegovih najljubših udih, mojih bratih po bolečinah. Dejansko pa se mi dozdeva, da ne ljubim dovolj, da sem notranje nezadovoljen in nepotrpežljiv, namesto da bi se vsega razdal.

Ko je sveti Vincencij Pavelski poslal malo sestro Ivano k ubogim, ji je dejal: „Ubogi bodo vaši učitelji, zahtevni učitelji, ki jim ni dosti le nekaj žlic tople juhe. Dati jim morate ljubezen, s katero ljubite Jezusa Kristusa.“

DUHOVNIKE-DELAVCE so večkrat obtoževali, da zane-marjajo svoje pobožne vaje. Naravnost potrebno je, da smo možje molitve sredi sveta, ki ne moli. Toda ali je molitev vaja? Ne gre za vajo, marveč za resničnost. V tem tako vsakdanjem in trdem življenju, kot je življenje delavca, se človek ne spušča v vaje.

Odpor novega rodu proti formalizmu pobožnih vaj in celo mnogih mladih duhovnikov proti ustaljenim oblikam molitve je neke vrste nevarnost, da jih odvrne od molitve sploh. Od vseh „vaj“ pa ostane molitev edino res potrebna.

Kako skušamo moliti? Gotovo je na prvem mestu maša in duhovne dnevnice. Toda ubožstvo vse to čudovito poglobi.

Vsakdanje trdo delo očisti srce in dušo, izkoplje v notranjosti praznino, ki je bila prej prikrita z mislimi in deli.

Sredi te puščave zemlje, betona, kamenja, sredi ljudi, ki večinoma govore različne jezike, more dajati hrano duši edinole Gospod. Edino on ji more govoriti: „Pripeljal sem te iz puščave, da bi govoril tvojemu srcu.“

Civilizacija dela ne bo postala človeška vse dotlej, dokler ne dobi pravih razsežnosti v molitvi dela.

V SOBOTO popoldne smo nehali delati eno uro prej.

Jožef je v baraki sedel za mizo, pritrjeno na zid in s predalom za plačo.

Vsi delavci so tu: iz kamnoloma, kamnoseki, zidarji, krovci, rokodelci, kopači, vse do zadnjega gonjača s svojim oslom, ki mora delavcem v kamnolomu preskrbovati vodo. Jože gleda v svoj zvezek, sega v predal in daje vsake-mu, kar mu gre.

Plače so zelo nizke. Ni družinskih stanovanj niti socialnega zavarovanja, vsaj v teh kolibah ne. Te plačice so komaj dovolj za bedno življenje, zlasti ob kopici štirih do osmih otrok, kar je zelo pogosto.

Toča nihče se ne pritožuje; vsak je zadovoljen, da ima delo.

Ko so vsi odšli, veseleč se svoje plače, se Jožef obrne k meni:

„In abuna?“

Molčim. Po krajevnem običaju je bil navajen, da bo gospodar prišel pogledat, kako delam, in me bo potem naknadno plačal. To je zelo enostranska pogodba, čisto gospodarjeva. Pomoli mi zavojček izraelskih funtov: enega več kot ostalim. Vpraša me:

„Bo?“

Ne odgovorim. Jožef je — to čutim — nekoliko v zadregi, zato hoče sam sebe prepričati:

„Ne pravite tega drugim, kajti njim ne dam toliko!“

Ubogi Jožef! Obsoja se, ko misli, da se opravičuje. Ne meni, ampak tem družinskim očetom bi moral dati ta funt več. Zakaj v tem Nazaretu niti kristjani, ki so lastniki delovišč, ne upoštevaajo papeških določb o plačah? Povejmo odkrito: če bi bile plače višje, bi bile manj zoprne, manj ponižujoče.

Imam vtis, da sem se prodal, da sem prodal Jožefu del samega sebe, kos svojega življenja, nekaj svoje krvi, nekaj svoje duše. Kot delavec sem

prejel plačo, del sadu svojega dela, drugo ostane podjetju in kapitalu.

Da bi poudarili to, kar je nečloveškega v sistemu, kjer človek kupuje in prodaja človeka, so v tej kupovani in prodajani množici potrebni duhovniki. Sin človekov se je dal prodati in kupiti za trideset srebrnikov.

VEČKRAT PRAVIMO, da je med delom lahko moliti, kajti delo pušča duha svobodnega. Prav gotovo je to res pri napisanju.

Danes smo imeli opravka s krampom, lopato in samokolnico vseh osem ur, razen nekaj trenutkov, ko smo nesli kakšno vedro betona ali kamena. Delo kopača imajo za zadnje med opravili in opravlja ga lahko vsak bebec, da ima le dovolj razvite mišice. Tu se vidi, kako more biti duh med delom svoboden. No, pa brž je tudi duh zavzet, zagreben v vaše dlani, v vaš hrbet, v to zemljo, ki jo kopljete in dvigate. Z lopato gre tudi v ta jarek, ki je presenetljivo podoben grobu.

Psalma „Iz globočine kličem k tebi“ pa mi ne kliče na ustnice misel na smrt ali zemlja, ki jo kopljem. Ne: globina brezna je globočina bede mojih bratov kopačev, zadnjih med ročnimi delavci, obsojencev zemlje. Nikoli „Iz globočine“ ni imel takega pomena.

To ni več psalm, ki ga molimo za rajne, to je krič ljudi, ki so zaviti v temo, zaostalost, oropani vsega veselja duha, vsak večer izčrpani od napore, in jih še tisti, ki jih vidijo, da se od časa do časa naslonijo na lopato, imajo za lenuhe.

„Iz globočine kličem k tebi, Gospod, sliši moj glas!... Zaupam v Boga, da, ker se zanesem na tvojo besedo... Bog bo rešil človeštvo njegovih krivic.“ Kristus je uresničil prerokbo: „Pridite k meni vsi,

ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil.“ Toda preden je govoril, je hotel tukaj v Nazaretu živeti in trpeti z malimi, da bi človeštvu vrnil upanje.

Kako bi naredili, da bi ta psalm slišali obsojenci zemlje? Ali ni potrebno, da prevzame-mo najnižje mesto v trdih oliščinah človeškega življenja?

Kristus ni čakal, da bi mu potožili, kako neznosno jih teži breme življenja, ampak je sam hotel deliti z njimi nizke pogoje človeškega in delavskega življenja.

V SKUPINI je Salim, najmlajši, s svojimi osemnajstimi leti. Visok je meter osemdeset in govori štiri jezike: arabsko, angleško, hebrejsko in francosko. V vsej moji skupini najboljše govori francosko.

Nekega večera po delu mi pripoveduje, da je z nekaterimi drugimi zidarji nekaž gradil v nekem kibucu. Pogovarjal se je z mladimi Judi in pogovor se je večkrat sukral okoli vere. Salim mi z žalostnim in sočutnim prizvokom pripoveduje:

„Pravijo: Ni Boga. Nепrestano ponavljajo ti dve besedi in če jih vprašaš kaj o Bogu, vedo le to: Ni Boga. Vprašal sem jih, kako si razlagajo nastanek sveta. Odgovorili so mi: Ni Boga. Vprašal sem jih, od kod prihaja življenje, kam življenje pelje. Odgovorili so: Ni Boga.“

Salim ima globoko in kristalno čisto vero. Vpraša me:

„Ali more biti zveličan človek, ki moli kamen, pa je iskreno prepričan, da je kamen Bog?“

Zna tudi odgovor, ki so mu ga povedali Mali bratje:

„Da, če je zares iskren.“

V tej deželi, kjer so muslimani enako številni kot kristjani in kjer se ima večina Judov za brezverce, imajo ta vprašanja še posebno mikav-

(Dalje na str. 34)

Slovinci ob meji

Ali je res človek človeku volk?

BENEŠKA SLOVENIJA — Izseljenci iz Beneške Slovenije so v Švici ustanovili društvo, ki bo skrbelo za poznavanje domačih krajev in za kulturno udejstvovanje. Poleg tega se bo zavzemalo za zaščito slovenske kulture v slovenskih vaseh videmske pokrajine.

GORIŠKA — Slovensko gledališče iz Trsta je v Katoliškem domu v Gorici dvakrat nastopilo z igro A. Čehova Tri sestre. — Igravci iz Kostanjevice na Dolenjskem pa so gostovali s Finžgarjevo ljudsko igro Divji lovec. — Sredi novembra so začeli s poukom na novi slovenski trgovski šoli v Gorici. — Na Ceciljanki, reviji zamejskih pevskih zborov, je v Katoliškemu domu v Gorici nastopilo trinajst pevskih zborov.

KOROŠKA — Na povabilo Kršćanske kulturne zveze je gostovalo na Koroškem Delavsko prosvetno društvo iz Mengša s Kreftovo igro Celjski grofje. — Slovenska prosvetna zveza je povabila na gostovanje Slovenski oktet, ki je imel štiri koncerte. — Celovski akademiki so nadaljevali radijske pokoncilске pogovore z oddajo o avtoriteti in pokorščini. — G. župnik Vinko Zaletel je imel v več krajih skioptična predavanja o potovanju na Daljni vzhod. — Koncert Akademskega pevskega zbora „Tone Tomšič“ v Celovcu je zopet potrdil sloves tega zbora, ki spada med najboljše v srednji Evropi.

TRZAŠKO — Na deželni umetnostni razstavi v Trstu so med 38 umetnikov razstavljali dela tudi Slovenci Cej, Černigoj, Mušič, Palčič in Spacal. — Pri Sv. Ivanu v Trstu so odprli nov katoliški prosvetni dom. — Slovensko prosvetno društvo Tabor in cerkveni pevski zbor iz Opčin sta gostovala v bazoviški dvorani. — Tudi v Trstu so imeli revijo cerkvenih pevskih zborov, ki je v dvorano Marijinega doma v Rojanu privabila veliko ljubiteljev lepega petja.

Pred meseci so univerzitetni študentje v Münchnu zagrozili, da bodo javno zažgali psa in tako protestirali proti ljudem, ki so jim več živali kot ljudje. Študentje niso mislili zažgati psa, hoteli so samo vzbuditi javno mnenje. In to jim je uspelo: z dvesto zdresiranimi psi je hotelo Društvo prijateljev psov preprečiti zažig psa, iz Hamburga se je javilo 150 padavcev, da bodo posegli vmes, neki trgovec je poklical 25 mož, ki naj bi študente napadli in pretepli.

Koliko skrbi za enega psa! In naj ne govorim o gospej, ki sem jo zadnjič srečal na cesti: peljala je dva psička, lepo v zeleno pletenino oblečena in z nekakimi „čevljički“ na nogah!

Človek se sprašuje: ali je tako početje z živalmi še vredno človeka...

Vsako življenje je vredno občudovanja. Kolikor bolj je podobno človekovemu življenju, tem bolj je vredno tega občudovanja. V našem odnosu do živali se navadno zrcali tudi naša ljubezen do ljudi. Seveda ne smemo prenašati v živali naše čutenje, kot da bi one tako čutile kot mi. Niso osebe, zato vrednost njihovega življenja ni absolutna, kot je vrednost človeškega. Njih življenje sme biti žrtvovano za človekove namene, a nikdar brez razloga in vselej kolikor mogoče brez bolečin. Vsako pretiravanje v odnosih do živali je smešno kot vsako drugo pretiravanje.

... Če pa človek pomisli, kako istočasno ob oboževanju živali pozablamo na ljudi... Pomislite le na uboge pohabljenke ali tiste, ki se jim je omračil um, pa so morali zaradi napak, ki so jim bile že itak v največje breme, končati nasilne smrti, na primer v nacističnih morilnicah...

Res je, pogosto počenja človek nad človekom zločine. Človeškega življenja ni dovoljeno namerno končati, kot se to dogaja pri ubijanju telesno ali duševno bolnih. Od Boga smo dobili življenje in ne smemo ga po lastni volji končati. Kristjani verujemo v smisel vsakega človeškega življenja, od trenutka, ko je bilo spočeto. Zato je na primer tudi splav greh proti življenju.

... Spomnite se samomorivcev. Kaj res mislite, da so vedno sami krivi za svoje dejanje? Sploh pa: ali se Vam ne zdi, da je včasih lahko samomor dolžnost? Bom takoj navedel primer: Nekdo ve, da ga bodo sovražniki, ki jim je padel v vojni v roke, mučili, zato da bi zvedeli imena njegovih sodelavcev. Pri mučenju bo lahko le nekaj časa zdržal, da ne bo povedal imen ostalih, končno jih bo izdal. Bo torej izdajavec svojih prijateljev? Ne, to ne sme postati. Ali ni najbolje, da si vzame sam lastno življenje?...

Gotovo nismo postavljeni za sodnike tistih, ki so si sami vzeli življenje. Največkrat pride do samomora zaradi duševne preobremenjenosti in kdo vidi v dušo nesrečniku? Poleg tega je tudi res, da velik del krivde za samomor leži na drugih ljudeh, ki so nekому zavestno ali pa iz nepozornosti življenje zagrenili. Prav zanimiv je primer, ko bi — kot pravite — moral nekdo sam odločiti o svojem življenju. Možno je reči le to, da bodo v življenju vedno primeri, ko se bo moral človek v določenem položaju sam na dnu svoje vesti odločiti glede neke zapovedi.

... Potem pa vojna. Mirno trdim, da se ne zavedamo, kakšno silno zlo je. Seveda, mi nismo v vojni, mi na lastni koži ne čutimo vojnega gorja. A če se človek postavi v položaj vojnih žrtev. In se sprašujem: Kaj smo res že vse storili, da bi tega gorja ne bilo več? Pa še prej: Ali pa morem jaz sploh kaj storiti? V katekizmu smo se učili, da so lahko vojne upravičene. To verjamem. Ali pa res more biti to zadnja beseda krščanstva ob tolikšnem zlu?

Kristus vojne ni izrecno prepovedal, a dal je duha, iz katerega morejo nastati mirni časi. Spomnimo se le njegovega nauka o enakosti vseh ljudi pred Očetom in o ljubezni do vseh, tudi do sovražnikov. Iz tega duha naj bi rastle vedno bolj mili in pravični zakoni in ustanove.

Prav imate. Načelo o upravičenosti vojne ne sme biti zadnja beseda krščanstva o vojni. Kristjani bi morali biti „obsejeni“ od miru. Brez prenehanja bi morali iskati vedno bolj stroga merila za to, da je neka vojna dovoljena.

Kaj Vi lahko storite za odpravo vojn? Ne pozabite, da je korenina današnjih katastrof v nas, v našem sovraštvu, nezaupanju, samoljubju. Premagovanje tega v sebi in v tistih, na katere lahko vplivamo, je že marsikaj. Potem pa tole: tisti, ki imajo usodo človeštva v rokah, so v veliki meri odvisni pri svojem delu od mnenja in razpoloženja množic. Ves njihov trud za mir je zaman, dokler smo ljudje razdvojeni med seboj. Odtod nujnost prevzgoje duha in preusmeritve javnega mnenja. Širiti je treba miselnost spoštovanja do človeka in do miru. Pa še: mednarodno sodelovanje na socialnem in gospodarskem področju za odpravo bede je resnična pot do miru.

Kaj pravite?

JANEZ

Janez ni nikdar slišal govoriti ne v družini ne drugje o temeljnih življenjskih vprašanjih, zakaj živimo, zakaj trpimo, zakaj umiramo. Zato se tudi nikdar o njih ne sprašuje. Vendar je silno delaven in požrtvovalen.

Nekateri sicer razumni ljudje res niso nikdar o teh vprašanjih slišali. Zato o njih nikdar ne razmišljajo. A mnogi od njih nagonsko poslušajo svojo vest, zato živijo neoporečno. Ne bo se čuditi, če bo Janez lepega dne, ko se bo srečal s temi vprašanji, brez večjega obotavljanja priznal Boga in njegove načrte.

BOŠTJAN

„Iskreno priznam, da sta me mladostna kriza in sram, da bi nekatere stvari priznal, iztrgala iz mojega verskega življenja. Veriga krščanskih zapovedi se mi je zdela neznosna. Kasneje sem se prepričal, da Boga ni.“

Kolikokrat se zgodi, da si človek pod vplivom strasti zaželi, da

Boga ne bi bilo. Pod vplivom te želje se končno „prepriča“, da Boga ni. Drugi pred iskanjem rešitve bežijo, ker se zavedajo, da bo resnica, če jo bodo našli, od njih zahtevala življenje po vesti, tega se pa boje. Dokazovanje, da Boga ni, pride šele pozneje, v oporo zanikanju, ki je bilo iz praktičnih potreb že prej sprejeto.

MARTA

Ob pogovoru o temeljnih življenjskih vprašanjih je bolničarka Marta odgovorila: „Zakaj pravzaprav se tako trdovratno ubadate z vprašanjem, odkod prihajate in kam greste? Nikdar ne boste prišli tem vprašanjem do konca. Opustite te blodnje! Ta vprašanja so bolezen. Zdravilo zanjo je, da ne mislite na to.“

Marta se je temeljnih vprašanj zavedla, a (zaradi lahkomišljenosti?) ne išče rešitve. Rado se zgodi, da si take vrste ljudje sposajajo z leve in desne krpe raznih nauk in jih nevede sestavljajo. Njihova rešitev je često v tem, da živijo iz dneva v dan. In vendar bi si Marta morala odgovoriti na vprašanje, zakaj živeti, če naj ravna razumno.

Slovinci po svetu

ARGENTINA — V Mendози so proslavljali 50-letnico slovenskega osvobođenja izpod nemške oblasti v navzočnosti dr. Kreka. — Veliki Buenos Aires pa je zapisal v kroniko prireditve: 3. nov. šestnajsti Mladinski dan na Pristavi sta pripravili Slov. dekliška organizacija in Fantovska zveza. Ob zaključku je 362 nastopajočih iz petih slovenskih središč pri vihrajočih slovenskih zastavah zapelo pesem „Na svidenje, na svidenje“. — 9. nov. so v San Martinu proslavljali svojega patrona s slovenskim martinovanjem. — Nad 400 otrok slovenskih tečajev se je isti dan zbralo v Lomas de Zamora na skupnem izletu. — Baragov dan 10. nov. je zbral v Adroguéju v Škofovem zavodu 600 zavednih rojakov. — Zvečer je bila v Slomškovem domu kulturno-družabna prireditev. — Carapachay je 16. in 17. nov. proslavil desetletnico doma. — Dijaki slov. srednješolskega tečaja so se na izletu v Adroguéju pomerili v medsebojnih tekmah v nogometu, odbojki in namiznem tenisu. — Ljubitelji gledališča so se lahko udeležili predstave „Matura“ v Slov. hiši. — Člani Slov. kat. akademskega starešinstva so ta dan posvetili premišljevanju v zavodu Máximo v San Migelu. — V Slovenski hiši so žene in matere pripravile „Slovenski božič v Argentini“.

USA — V okviru Baragove prosvete je bilo predavanje o „Vplivu Cerkve na današnji svet in o vplivu današnjega sveta na Cerkve“. — Kulturna večera Slov. kat. akademskega starešinstva s sodelovanjem Save na Osmi v New Yorku sta obdelala temi: „Doba narodnega prebujenja“ in „Podoba današnje Slovenije“.

KANADA — V župniji Marije Pomagaj je v župnijski dvorani dr. Arko pojasnjeval „Potovanje na luno“, g. Zrnec pa je v 200 skioptičnih slikah prikazal Baragovo delo. — Počitniški dom na pristavi slovenske fare sv. Vladimira v Montrealu je 30 m dolga in 13 m široka stavba, ki ima prostora za 40 oseb.

da bo dom dom

ŽENA, KI SEM JO ISKAL

Gospod K. H. iz P. piše: „Vedno sem si želel inteligentne žene, ki bi kazala zanimanje za moje poklicno življenje in s katero bi se lahko lepo razgovarjal. In sem jo našel. Moja žena, s katero sem poročen pet mesecev, je zaradi mene pustila svoj študij in menda ne s pretežkim srcem. Česar ne morem razumeti, je to, da se na gospodinjstvo tako slabo razume. Kuhanje ji ne gre nič kaj od rok, še slabše si zna razdeliti delo. To me dela živčnega, njo pa negotovo in tako ni doslej o prijetnih večerih, ki sva si jih pred poroko slikala, ne duha ne sluha. Oba sva razočarana.“

Ne vrzite takoj puške v koruzo! Prehod od brezskrbnega fantovskega življenja na življenje v zakonu ne gre vselej brez motenj. Ni vseeno, videvati se le po nekaj ur na dan ali pa dan za dnem, brez razlike kakšne volje, doliči z nekom stanovanje in čas. Za Vašo ženo je sedanje življenje precej težje kot za Vas, na to verjetno pozabljate. Le s študijem si je najbrž pridobila znanje, ki ga tako cenite. Sedaj pričakujete, da bi se v kratkem času obrnila za 180 stopinj. Vaša žena, ki se je doslej mogla le malo zanimati za gospodinjstva opravila, naj bi naenkrat dobro kuhala, srajce likala, šivala, skratka: po-

Mladina je taka, kakor so bili starši. In današnja mladina nima dostikrat ne v svojih starših, prav gotovo pa ne v zunanjih dogodkih, v tej mrzlični vojni, ki je brez morale in brez obzirov, najlepšega zgloda... Toda tudi te nestanovitnosti ni sama kriva. Marsičesa tega, kar se danes godi, so krivi stari grehi... ne gremo vse krivde zdaj nanjo...

Ni lepo, če očitamo mladim ljudem, da ne vedo, kaj bi hoteli. Današnja mladina se vendarle tudi uravnoveša. Ugotovila je, da je treba krepko prijeti bodisi za knjigo, bodisi za kladivo, če hoče kaj iz sebe narediti.

Ponekod mladina preveč bega za materialnimi dobrinami, toda dajmo si roko na srce, ali ni to prav v takih družinah, kjer očka in mamica sama tako hočeta? Ali ni vzel oče sina iz šole zato, da ga je lahko poslal služiti, zato da bo hiša nekaj mesecev prej postavljena? Ali ni istega storil tudi drugi oče, čeprav je hiša že stala in je bilo že vsega dovolj? Ali ni poslala družina hčerko in sina s petnajstimi leti delat, zato „da bo prej avto pri hiši“?

Na koga se torej jezimo?!

LEPO VEDENJE

Človeku, ki bi upošteval vse dobre nasvete o čednem vedenju in ki bi bil poleg tega tepec po naravi, ne bi bilo obstanka med dostojnimi ljudmi.

Ne izprašujte se neprestano: „Kaj bodo rekli ljudje?“

Kaj vas brigaajo ljudje!

Človek ni opica. Kar pristoji Ivanu, je za Toneta nemogoče, pri Francetu je pa celo smešno.

Bodi samosvoj! Pomisli samo na to, da si svoboden in da lahko oreš v tej svobodi tako daleč, dokler ta svoboda ne gre na račun svobode nekoga drugega.

Knjige o lepem vedenju se spreminjajo: vsak velik dogodek prinese s seboj nova pravila: Novi izumi prinašajo nove odnose med ljudmi, toda „Ljubezem“, „Hvala“, „Oprostite“ — so večno veljavne besede in bodo tudi takrat, ko bodo ljudje na zemlji številnejši in ko bo treba pri poglavju o potovanjih dodati nov odstavek o potovanjih v vesemirje...

Knjige o imenitnem obnašanju skušajo življenje narediti čim težje. Zakaj? Naredimo življenje

lažje, preprosto, toplo! Naredimo z jasnimi obrazom in čistim srcem tako, kakor nam narekuje občutek — in pa, naredimo: po domače!

NARODNE VEZENINE

Če se dandanes že odločimo za vezenje ali ročno delo, navadno v trgovini kupimo z modro barvo potiskano predlogo, ki je najpogosteje navaden kič, pa vzememo po njej verižni vbod ali „štilštih“. Potiskovavci takih predlog ne štedijo s srčki, deteljicami dimnikarji in drugimi osladnostmi, povrh pa nas „osrečijo“ še z gnljivim geslom, ki hvali družinsko slogo ali gospodinjstvo marljivost.

V Ljubljani je pred kratkim izšla knjiga „Narodne vezenine na Slovenskem“, v kateri se je pisateljica Neli Niklsbacher-Bregar omejila na popis vezenin v tehnikih štetih niti, to je na gorenjske vezenine s križci in na belokranjsko tkaničenje, štepanje in raličenje. Prav bi bilo, da bi si naše žene in dekleta to knjigo kupile.

Tehnika vezenja s križci je silno preprosta, zahteva nekaj vaje in seveda natančnosti, v knjigi je nazorno opisana in vzorcev je na pretek, samih lepih, starih domačih motivov. Nič drugače ni s tkaničenjem, pa tudi s štepanjem in raličenjem, ki bi ju koristno uporabile ne le za vezenine, temveč tudi za krašenje otroških oblek in poletnih bluz. V konfekciji si na primer izberemo preprosto enobarvno platneno obleko in jo ob robovih okrasimo z vezenino, pa bo postala pravi pravcati model.

Naj omenim še prte, sete in okrasne prtiče, ki jih lahko žene same doma naredijo. S kolikšnim ponosom jih bodo pregrinjale pred domače in tuje goste, če jih bodo krasile naše, pa čeprav v začetku nekoliko negotove vezenine...

MEDVEDEK

Znano je, da je medvedek otroku v prvih letih zaradi svoje mehkebe, okrogline in dobrodušnosti ena najpriljubnejših igračk. Rad ga stiska k sebi, ga ljubkuje, boža, spi z njim. Ob njem nastopa v vlogi mamicine in očeta. Ta igra je kakor ogledalo našega odnosa do otroka.

Neprecenljive vrednosti je medvedek za razvoj govora, kajti otrok se z njim spontano pogovarja, uživlja se v igro. V stiski se zateče k njemu in mu potoži. Med njegovim pogovorom opazimo vse odtenke čustvenega razpoloženja, od navdušenja do hudovanja.

In kakšen naj bi bil ta medvedek? Nič posebnega! Kroj ste najbrž že zasledili v kateri od številnih revij, za izdelavo pa morada ni bilo dovolj vzpodbude.

Potrebujemo pol metra živobarvnega platna ali kaklega drugega blaga. Na papir narišemo dva enaka dela, sprednji in zadnji, jih sešijemo in nekje pustimo odprtno, skozi katero bomo napolnili notranjost s starimi čistimi nylon nogavicami. Odprtno zašijemo na roko, da jo ob pranju z lahkoto sparamo. Opremo lahko oboje, nogavice in platneni del. Za oči prišijemo dva velika polna gumba, našijemo jih tudi nekaj po trebuhu. Gobček in šape poudarimo z drugo kontrastno barvo blaga. Zada na glavo prišijemo zanko. Naš medvedek je končan.

In zdaj ga obesimo v otroški sobi na steno. Vsa soba bo v trenutku pridobila na privlačnosti in zanimivosti. Otrok bo medvedka sam snel, se začel z njim pogovarjati, ga božati in prenašati po sobi.

Na enak način lahko naredimo tudi muco, zajčka ali pajaca. Dodamo le ustrezna ušesa, pajacu pa kapico.

HRANA ZA BOLNIKE

V tem času ljudje navadno precej obolevajo za gripo. Zato nekaj napotkov za prehrano bolnikov z visoko vročino:

Bolnik je navadno zelo žejen, zato zadovoljimo njegovo željo po tekočini. Zelja po tekočini je razumljiva, ker mora organizem nadomestiti tekočino, ki jo izgublja s potenjem. Žejo ugasimo z naravnimi sokovi ali pa s sadnimi čaji (šipkovim). Če hočemo, da ga tekočina tudi hrani, mu dajemo mleko ali mleko s sadnim sokom ali jogurt. Po nekaj dneh moramo dati bolniku že več hrane, da organizem preveč ne oslabi. Pri bolniku zbudimo tek z okusno pripravljeno in lepo servirano hrano. Hrana naj bo krepka, toda lahko prebavljiva.

Primer jedilnika:

Zajtrk: žitna kava, mehko kuhano jajce, star kruh.

Malica: sadni sok.

Kosilo: dvojna močna mesna juha z jetrno rolado, mesni narastek, paradižnikova omaka, sadje s smetano.

Malica: limonada, keksi.

Večerja: gnjlatni zavitek z zeleno solato, šipkov čaj in prepečenec.

DIETA

Kadar se zanjo odločite, naj bo vaš sklep tako trden, kot da gre za najpomembnejšo stvar na svetu. Strogo se držite navodil o dovoljeni prehrani. Opis se nanaša v glavnem na kakovost, razumljivo pa naj bo tudi količina čim manjša.

Dovoljena jedila: lahka juha, pusto meso, ribe (kuhane), kuhana jajca, sveža zelenjava, čim manj zabeljena, sadje sveže ali kuhano, samo ne sladkano (lahko s sladkornim nadomestkom). Pogojno, oz. kot dodatek in ob izjemnih priložnostih: prepečenec, kuhan krompir, maslo (20 g dnevno), sveže mleko (500 g). Skupna količina vseh pijač dnevno naj ne presega enega litra. Za pripravo jedi je dovoljena le rastlinska maščoba, olje in margarina. Prepovedano je vse pripravljeno z belo moko: beli kruh, testenine, piškoti, torte; vse sladkarije kot bonboni, kreme in vse živalske maščobe. Hrana naj bo malo soljena, ne začinjena, ne preveč sladka. Vse naj bo sveže pripravljeno in lepo servirano, da ne boste imeli občutek, da ste za kaj prikrajšani.

Opisana dieta ne služi samo shujševalnim namenom: zelo priporočljiva je za vsakogar, ki nima zdravje najbolj trdno in z nepravilno močno hrano svoj organizem le dodatno obremenjuje.

DROBNARIJE

Majoneza postane redka navadno zato, ker prehitro dolivamo olje. Dolivati ga je treba po kapljicah.

Presoljeno juho lahko popravimo, če ji dodamo košček sladkorja ter jo še nekaj časa kuhamo.

Cebula ne bo tako ostra, če jo bomo pred uporabo za nekaj časa potopili v mleko.

Duh po morskimi ribi se izgubi, če damo v vodo, v kateri se kuha, košček oglja, zavezanega v krpic, da ga laže vzamemo ven.

kazala zmožnosti odlične gospodinje? Ali ste kdaj pomislili, da bi jo moglo stati vsaj nekaj napora, najprej se notranje oddaljiti od duševnega dela? Pustite ji še nekaj časa. Svetujte ji kuhinjski tečaj in kak kratek tečaj iz gospodinjstva. Pokažite predvsem tudi Vi, da cenite njeno dobro voljo! Prav smešno bi bilo, da bi si dva tako pametna človeka ne znala urediti vsakdanjega življenja.

GOVORICE

Gospod D. T. iz A. piše: „S sosedom smo si bili prijatelji, domači, pogosto smo bili skupaj. Nenadoma pa je začel sosed govoriti o našem dekletu neresnične stvari. Bojimo se prepira in molčimo, a vendar ne more tako naprej. Kaj naj storim?“

Mislim, da bi morali stopiti k sosedu in mu reči: „Glej, to in to slišim, da govoriš. Pa to ne drži. Ne vem, kdo ti je to natvezil. Prijatelji smo, ne boš menda širil teh laži...“ Tako ali podobno. Razvil se bo pogovor in verjetno boste stvar rešili. Na noben način pa ne smete pustiti, da kdo širi laž o Vaši hčerki.

MOJI STARŠI SO SAMOLJUBNI

Gospodična B. H. iz E. piše: „Sem gimnazijka in v tem šolskem letu bom maturirala. Glede poklica, ki ga mislim izbrati, so pri nas doma že sedaj deljena mnenja. Jaz bi bila rada otroška vrtnarica ali kaj podobnega, a gotovo v poklicu, kjer bi imela predvsem opravka z otroki. Kadar načnem doma to vprašanje, me vselej skušajo pregovoriti. Od znancev sem zvedela, da me hočejo starši brezpogojno zaposliti v našem podjetju, čeprav delata tam že moja dva brata in ni pametnih finančnih ne tehničnih možnosti za tretjega

iz družine, kot bi v tem primeru bila jaz. Tu gre preprosto za to, da moji starši nočejo razumeti, da bi se mogla jaz boljše počutiti zunaj družinskega podjetja. A mene zanima drugačno delo.“

Izbira poklica je za vsakega mladega človeka velike važnosti; danes morda še večje kot prej, ker avtomacija silno spreminja ves naš slog življenja. In pri tem so dekleta prav tako prizadeta kot fantje. Treba je torej na vsak način načrtovati na dolgo roko in če je treba, se pravočasno zateči k poklicni posvetovalnici. Če je želja mladega človeka glede poklica v skladu z njegovimi sposobnostmi in nagnjenji, morajo starši misliti na uresničenje tiste želje, če se le da. V Vašem primeru bi bilo važno, očeta in mater napotiti k razredniku ali k poklicnemu svetovavcu, da se z njim razgovorita. Nekdo, ki ni pri vsej stvari prizadet, lahko bolje ovrže posamezne razloge.

MOJ „KONJIČEK“ POVZROČA SPORE

Gospod M. H. iz A. piše: „V najinem sicer res srečnem zakonu pride vedno znova do spora, ker nima moja žena prav nobenega razumevanja za to, da se jaz zanimam z dušo in telesom za svojega konjička — za filmanje. Priznam, da iščem za naše sobotne in nedeljske sprehode po možnosti za filmanje primerne cilje, a ni res, da bi ženo in otroka puščal sama. A to mi kar naprej očita. Bajje naj bi jaz sploh ne bil za razgovor zato, ker v mislih iščem motive za filmanje. Na to moram odgovoriti, da končno moja žena ni sama, ampak ima dveletno hčerko, da se z njo zabava.“

Nič nimam proti Vašemu konjičku, nasprotno, marsikomu bi privoščil kaj podobnega, da bi se osvobodil dolgega časa in potlačnosti. Zadeva ima le eno težavo: človek kaj rad s tem pretirava. Tako mirite tudi Vi svojo vest s trditvijo, češ Vaša žena ima itak hčerko pri sebi, torej ni sama. Vendar ne more otrok pri vsej ljubezni, ki jo nekdo do nje ga čuti, nikdar nadomestiti pogovor z odraslim človekom. Verjetno se Vaša žena tudi med tednom ne more z Vami veliko pomeniti, tako da hrani za soboto in nedeljo, kar jo teži. Če nimate Vi niti tedaj časa, da bi jo poslušali, je seveda razočaranje neizogibno. Premislite enkrat vpraša-

Ribe moramo pred kuho in peko 2 uri prej nasoliti, da so okusnejše in enakomerno slane.

Kruh ostane 1 mesec svež in ne plesni, če damo še toplega v vrečo od moke, ki je še oprášena z moko, vrečo zavežemo in obesimo v suhem prostoru, tako da prosto visi.

Maščoba pri cvrenju ne brizga okrog, če položimo vanjo košček krušne skorje.

Star krompir bo dobil boljši okus, če mu bomo pri kuhanju dodali nekaj kapljic kisa.

Dober tek!

PONEDELJEK

Kosilo: mešana zelenjavna plošča, divji zajec v omaki, zdrobovi ocvrtki, brusnični kompot ali sadna solata, orehovi poljubčki.

Večerja: obloženi kruhki, potica, čaj.

TOREK

Kosilo: korenjeva solata, prekajeno meso s kisló repo, kruhovi cmoki, jabolka.

Večerja: krompirjev golaž, sadni sok.

SREDA

Kosilo: krompirjevi štruklji, dušeno zelje s paradižnikom, jabolka z limono in medom.

Večerja: mesna solata, kruh in čaj.

ČETRTEK

Kosilo: črna redkev z jajci, govedina z ohrovtom, sadje.

Večerja: žemljev praženec, kompot.

PETEK

Kosilo: gobova juha (lisičke), endivija v solati in jabolčne rezine.

Večerja: pečeni krompir v oblicah, surovo maslo, šipkov čaj.

SOBOTA

Kosilo: kuhan, kvašen goveji jezik, jajčni hren, pečene krvavice, kislá repa, kakao puding s šodojem.

Večerja: pretaknjeno telečje stegno v omaki, zdrobovi cmoki, pesa v solati.

NEDELJA

Kosilo: grahova juha s prepečenimi kruhovimi kockami (koki), svinjska pečenka, brstični ohrovt, krompir, kompot.

Večerja: ostanki pečenke, kisló zelje in kruh.

Korenjeva solata: 3 koreni, 2 jabolki, olje, limonim sok.

Dobro očiščeno in skrbno oprano korenje nastrgamo na strgalniku, dodamo olupljena, na kocke narezana jabolka, zmešamo z oljem in limoninim sokom ter takoj ponudimo.

Prekajeno meso s kisló repo: četrt kilograma prekajenega mesa, 1 kg kislé repe, 5 dkg prekajene slanine, 1 čebula, strok česna, 1 krompir, 3 žlice kislé smetane.

Dobro umito prekajeno meso kuhamo v kislí repi, ki jo le malo zalijemo. Prekajeno slanino in čebulo seseklamo in prepražimo, dodamo strt česen in vse skupaj primešamo kislí repi. Zgostimo jo z nastrganim surovim krompirjem in ji nazadnje zboljšamo okus s kisló smetano.

Krompirjev golaž: 4 dkg olja, 4 dkg slanine, 12 dkg čebule, paprika, kumina, 60 dkg krompirja, voda, sol in žlica kisa.

Na razbeljenem olju prepražimo na drobne kocke zrezano slanino s sesekljano čebulo; nato jo potresemo s papriko in kumino, ji pridenemo olupljen in na kocke zrezan krompir ter zalijemo z vodo, da je krompir pokrit, ter ga kuhamo, da se popolnoma zmeha. Nazadnje ga še po okusu okisamo in osolimo.

Krompirjevi štruklji: krompirjevo testo — 1 kg krompirja, četrt kg moke (ostre), 3 cela jajca, sol, 5 dkg margarine. Za nadev: 5 dkg masla ali margarine in 5 dkg drobtin.

Kuhan olupljen krompir pretlačimo, še vročemu primešamo maščobo, dodamo moko, jajca, sol. Ugnemo testo, potem ga razvaljamo. Namažemo ga s prepraženimi drobtinicami, zvijemo, zavijemo v krpo in kuhamo 20 minut v slanem kropu. Lahko pa ga tudi spečemo na pomaščenem pekaču.

Jabolka z limono in medom: 4 debela jabolka, limonin sok, 2 žlici medu, 2 žlici surovega masla.

Dobro umita jabolka zrežemo na približno 1 cm debele rezine, jim odstranimo peščišče in jih položimo v pekač. Prelijemo jih z medom in limoninim sokom, položimo nekaj rezin surovega masla in jih pečemo približno 20 minut v pečici.

Mesna solata: 30 dkg kuhane govejega mesa, 4 vložene paprike, 12 dkg riža, olje, kis, sol, drobnjak ali zeleni peteršilj.

Kuhano goveje meso in papriko zrežemo na kocke, dodamo kuhan, z mrzlo vodo prelit, dobro odcejen riž in sesekljan peteršilj, osolimo, zabelimo z oljem in kisom ter pustimo 2 uri na hladnem.

Črna redkev z jajci: 2 črni redkvi, olje, kis in sol, poper, 4 jajca, zeleni peteršilj.

Oprano črno redkev olupimo in zribamo na strgalniku. Zmešamo z oljem, kisom, soljo in poprom ter po potrebi prilijemo toliko vode, da je zmes kašasta. Medtem skuhamo jajca v trdo, še vroče zrežemo na krhle ali rezine, jih prelujemo s pripravljeno redkvice in potresemo s seseklanim peteršiljem. Ponudimo takoj.

Govedina z ohrovtom: 40 dkg mehke govedine, voda, jušna zelenjava, sol, 1 ohrovtova glava, pol kg krompirja, česen, zelen peteršilj.

Meso zrežemo na koščke za golaž, ga zalijemo z vročo vodo, dodamo jušno zelenjavo, osolimo in kuhamo. Ko je meso napol mehko, dodamo narezan ohrovt in olupljen narezan krompir, strt česen in dušimo dalje. Kuhano jed naložimo v sklede in jo potresemo s seseklanim zelenim peteršiljem.

Orehovi poljubčki: 3 beljaki, 15 dkg sladkorne moke, 5 dkg orehov, 3 dkg moka, masti in moka za pekač.

Iz svežih beljakov napravimo trd sneg, vanj počasi vtepemo sladkorno moko, ki pa mora biti dobro suha. S kuhalnico primešamo zmlete orehe in presejano moko ter polagamo male kupčke na pekač, namazan z maščobo in in potresen z moko. V topli pečici sušimo dobre pol ure.

Prekajeno telečje stegno: 75 dkg telečjega stegna (frikando) brez kosti, 10 dkg prekajene slanine, 2 kisli kumari, sol, 4 dkg

masti, 1 koren, 1 čebula, pol gomolja zelene, 2 žlici paradižnikove mezge, žlička gorčice, 2 žlici kisle smetane.

Slanino in kisle kumarice narežemo na rezine in z njimi pretaknemo meso v smeri kot ležijo vlakna. Pretaknjeno meso obdrgnemo s soljo, ga položimo v pekač, polijemo z vročo mastjo, dodamo na večje kose zrezano zelenjavo, prilijemo še nekaj žlic vroče vode v pečico. Med pečenjem meso večkrat prelujemo s sokom, ki se nabira na dnu pekača. Ko je meso lepo rumeno, ga obrnemo in zapečemo še na drugi strani. Pečeno meso razrežemo na rezine, zelenjavo z omake vred pretlačimo, dodamo paradižnikovo mezgo, gorčico, kislno smetano in vse skupaj primerno razredčimo z juho ali s toplo vodo.

Detektivska uganka

Detektiv Dekleva je prišel h Kregarju, kjer ga je ta pred pol ure poklical po telefonu. Kregar ga je takoj peljal na vrt pod kostanj, kjer je ležal ustreljeni Kužnik.

„Jaz sem ga ponoči ustrelil,“ je začel pripovedovati Kregar. „Že dve leti je od tega, ko ga ni več luna nosila, saj menda veste, da je bil Kužnik mesečen. Sinoči sem sedel v kuhinji in bral časopis, ko sem zaslišal proti polnoči grozno tuljenje, kot bi bil volk kje blizu. Takoj sem pomislil na kokoši, zgrabil puško in stopil na prosto. Bilo je temno kot v rogu. Orientiral sem se po svetlobi, ki je prihajala iz kuhinjskega okna. Slabo sem videl. Kar naenkrat se je dvignila pred menoj senca... Sprožil sem. Takoj mi je bilo jasno, kaj sem storil... Prestal sem grozno noč... Pred pol ure sem vam telefoniral...“

„Res je,“ je neslišno govoril detektiv, „da je bil Kužnik mesečen.“ Potem je počakal. Mirno se je obrnil h Kregarju in odločno rekel: „Aretirani ste zaradi pre-mišljenega uboja.“

Kako more detektiv Dekleva Kregarja s tako gotovostjo obtožiti premišljenega uboja?

(Rešitev prihodnjič)

RESITEV IZ PREJSNJE STEVILKE: Neverjetno je, da bi žena ne priskočila možu na pomoč, brž ko bi ga videla zrušenega na pisalno mizo. Poleg tega bi moral ostati magnetofon prižgan, ko bi žena ne šla v sobo, kot je rekla.

nje pod tem vidikom in poiščite neko vmesno rešitev. Če boste pametno ravnali, bo Vaši ženi filmanje celo všeč in ne bo videla v njem rahljanja medsebojnih vezi.

SAMA NE VEM, KAJ HOČEM

Gospodična M. M. iz B. piše: „Osemnajst let sem stara, še nikdar nisem bila zaljubljena in doslej še nisem imela stalnega prijatelja. Sedaj me je pa ‚doletelo‘. Po svoji prijateljici sem spoznala zelo prijetnega enaindvajset let starega fanta. Ona je zaročena z njegovim bratom. Omenjeni fant se zame zanima, kolikor se sploh more. Doslej ni med nama prišlo do nobenih nežnosti razen prijateljskega poljuba, a jaz čutim zelo veliko do njega. Medtem sem spoznala tudi njegove starše. Bili so do mene zelo prijazni in povedali so, kako močno je njihov sin name navezan. Vse to me veseli, obenem me pa malo teži. Prav nič ne vem, ali me bo nekoč volja, da bi se poročila. Te misli se Vam bodo zdele morda nesmiselne, ker končno sem vanj zaljubljena, a zares ne vem, ali naj to tako lepo prijateljstvo naprej gojim. On se bo zaradi napredovanja v službi najmanj za pol leta preselil drugam. Kaj torej?“

Če temelji to prijateljstvo na tako prisrčnem nagnjenju in tovarištvu, ga morate s hvaležnostjo gojiti. Danes namreč ni lahko najti nekoga, s katerim bi se človek ujel, ki pa kljub temu pozna meje. do kam sme. Že danes govoriti o poroki, bi bilo prezgodaj. Leta bodo potekla, da bosta oba zrela za zakon in da bosta poleg tega ustvarila potrebne denarne pogoje. Nameravana preselitev Vašega fanta v drugo mesto bo morda prinesla rešitev: če bo Vaše prijateljstvo trajalo tudi po tej ločitvi, utegne biti to dobro znamenje za kasnejšo skupno bodočnost.

kaj pravijo doma in po svetu

Z izvirki iz slovenskih revij in časopisov, ki izhajajo doma in po svetu, skušamo zasledovati dogajanje med Slovenci. Za utemeljnost komentarjev in mnenj ne odgovarjamo. Iz podane snovi naj si bralci sami ustvarijo sodbo o življenju slovenske družbe! — Op. ured.

POLITIČNI KALIBER **KLIC TRIGLAVA**

LONDON, 3. SEPTEMBER 1941. LETO XIX. ŠTEV. 232.

OB PETDESETLETNICI PRVE SLOVENSKE VLADE

Po dolgih stoletjih politične podrejenosti so si Slovenci 29. oktobra 1918 ustanovili svojo narodno vlado in državno oblast. Toda kmalu so mirovne pogodbe preprečile uresničenje Zedinjene Slovenije: tretjina strnjeno naseljenega slovenskega ozemlja je bila odrezana od ostale Slovenije.

Prva slovenska vlada in njena oblast tudi nista trajali dolgo. Po nepripravljeni združitvi s Kraljevino Srbijo dne 1. decembra 1918 — v odsotnosti dr. Antona Korošca, predsednika Narodnega veća Slovencev, Hrvatov in Srbov na ozemlju bivše habsburške monarhije — Vidovdanska ustava iz leta 1921 novi večnarodni „Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev“ ni dala niti omejene narodnostno-samoupravne strukture, kaj šele da bi jo organizirala na pogodbeni zvezni osnovi.

Poslej so si Slovenci v novi državi naknadno poskušali priboriti mero narodno-politične avtonomije. Tudi v tem niso uspeli, ker so prevladujoči Srbi ostali odločno nasprotni vsaki obliki narodnostne decentralizacije, nesrbski narodi pa niso našli učinkovitih oblik skupnega političnega nastopanja.

Vkljub tem osnovnim neuspehom so si Slovenci v prvem desetletju nove države utrdili kulturne osnove svoje narodnosti ter demokratično organizacijo svojega družbenega življenja. Ob široki udeležbi ljudstva se je v Sloveniji razvil in okreplil pluralistični organizem kulturnih, gospodarskih in političnih organizacij, ustanov in tiska. Svobodno združništvo se je razširilo in razčlenilo na vsa področja. A brez lastne oblasti se Slovenija ni mogla gospodarsko razviti in družbeno utrditi.

Drugo desetletje prve Jugoslavije je bilo slabše od prvega. Namesto da bi akutno zaostreni srbsko-hrvaški spor po beograjskem umoru hrvaških voditeljev leta 1928 bil vsaj omiljen z naknadno zvezno reorganizacijo skupne države, je kralj Aleksander, opirajoč se na srbsko vodstvo državne vojske, vpeljal 6. januarja 1929 dvorsko diktaturo, razpustil politične stranke pa tudi prosvetne in telesno-vzgojne organizacije, ter je temu nasilnemu režimu postavil za cilj neuresničljivo raznaroditev obstoječih narodov v prid neki namišljeni jugoslovanski naciji, simbolizirani s preimenovanjem dotodanje države

„Srbov, Hrvatov in Slovencev“ v „Jugoslavijo“. Šestojanuarska diktatura je zato izzvala množični odpor Hrvatov in Slovencev ter je narodno-politično zrevolucionirala njih mlade rodove.

Po nasilni smrti kralja Aleksandra, oktobra 1934, se je ponudila nova priložnost za ponovno afirmacijo narodov, za obnovo demokracije in za zvezno preureditev skupne države. Namesto tega je prišlo le do polovičarskega omiljenja jugoslovanskega unitarizma in dvorskega političnega sistema. Ker je osnovno vprašanje večnarodnega političnega sožitja ostalo nerešeno, so se tudi gospodarski, socialni in mednarodni problemi Jugoslavije bolj in bolj ostrili in to prav v času, ko so se nad Evropo naglo zbirali oblaki nove svetovne vojne. Pozna in le provizorična ustanovitev banovine Hrvatske leta 1939 ni zadovoljila ne Hrvatov ne Srbov, Slovence pa je pustila ob strani. Nekaj mesecev po smrti dr. Korošca, decembra 1940, je bilo prve Jugoslavije konec.

Slovenska tragedija v drugi svetovni vojni ne potrebuje ponovnega opisovanja. Čas pa je, da tisti, ki so v Sloveniji iz vojne izšli zmagoviti, oz. tisti, ki sedaj za njimi zavzemajo vodilne položaje, prenehajo nepošteno prti vse medvojne slovenske grehe in napake svojim premaganim slovenskim nasprotnikom. Saj se vsa, tudi najbolj različna pričevanja iz medvojne dobe strinjajo v tem, da so povojni oblastniki med vojno sami povzročali množični slovenski odpor proti takratnim stalinističnim ciljem in metodam. Poleg tega pa novi oblastniki vkljub za Slovenijo bistveno ugodnejšim terenskim in mednarodnim okoliščinam (v primeri z onimi po prvi svetovni vojni) ob koncu vojne niso uresničili ne zedinjene Slovenije, ne zajamčili slovenske državne suverenosti. Uvedli pa so diktaturo, ki je bila hujša od šestojanuarske, ker je bila totalitarna.

Tako torej zgodovina kot sedanost Slovencev narekujeja čustveno in besedno iztezanje, rehabilitacijo vseh žrtev medvojne in povojne nasilja ter resno narodno spravo kot prve pogoje za uspešnejšo borbo v dosegu neizpoljenih slovenskih narodno-političnih ciljev. Petdesetletnica započete, a nedovršene slovenske narodne suverenosti je obenem zgodovinski opomin in izredna priložnost za potrebno konsolidacijo slovenskega naroda.

Petdesetletnica prve slovenske narodne vlade pada v čas, ko so razmere v povojni slovenski republiki že znatno ugodnejše. V gospodarskih, poklicnih in kulturnih organizacijah — v kolikor le-te smejo obstajati in delovati — se je uveljavila mera samoupravljanja in notranje demokratičnosti. V slovenskem tisku — kolikor je dovoljenega — je opaziti večjo informativnost in različnost mnenj. Cerkveno življenje ima večjo prostost, kot jo je imelo v prejšnjih letih po vojni. Slovenske meje so odprte nazvnen in navznoter.

Še vedno pa je javno razpravljanje in merodajno odločanje o osnovnih političnih vprašanjih slovenskega naroda in družbe — v kolikor je to sploh v pristojnosti Slovenije — pridržano Zvezi komunistov kot edini samostojni politični organizaciji, ki pa niti sama ni neodvisna od Beograda niti demokratizirana, in imajo zato preostali stalinistični elementi v slovenski partiji še vedno moč zaviranja in celo zanikanja potrebnega slovenskega razvoja.

„Federalna“ vlada v Beogradu si po svoji ustavi in zakonih še vedno pridržuje toliko centralistične oblasti in finančnih sredstev, da ostaja Sloveniji le malo samostojnih pristojnosti in gospodarske moči. V ljubljanskem časopisju pa tudi še vedno

beremo, kako si „federacija“ dejansko lasti celo pristojnosti, ki daleč presegajo ustavni okvir.

Tesno omejena pristojnost in sredstva slovenske republike ter pomanjkanje svobodnega političnega razpravljanja in demokratičnega odločanja sta dva osnovna ostanka povojnega stalinističnega totalitarizma in jugo-centralizma, ki še danes bistveno omejujeta slovensko samoodločanje in napredek. Kako slabe in daljnosežne so raznovrstne posledice tega, še vedno osnovno nesuverenega in nedemokratičnega značaja republike Slovenije, je moč sklepati iz najnovejših ugotovitev strokovnjakov pri Združenju slovenskih poslovnih bank, da ima slovenska industrija 43,3 % odpisanih (t. j. tehnološko docela zastarelih) osnovnih sredstev, leta 1970 pa jih bo imela kar 54,6 %, in da je tehnična opremljenost na delavca v Sloveniji že za 15 odstotkov pod jugoslovanskim povprečjem. Ti porazni kazalci pričajo, kako jugo-težni centralizem „federacije“ Slovenijo izrablja, domači politični monopolizem partije pa jo zanemara.

Zato bo razvoj k slovenski suverenosti in politični demokratizaciji treba mnogo bolj odločno pospešiti. Slovenska republiška skupščina in vlada bi poleg ukrepov za rehabilitacijo žrtev in narodno spravo predvsem morali uzakoniti in dejansko omogočiti tudi svobodo političnega razpravljanja prek tiska in drugih javnih občil. Bližnji kongres Zveze komunistov Slovenije bi moral z vodilnih položajev v partiji odstraniti stalinistične ostanke. Da se pospeši nujno potreben politični preporod slovenskega naroda, bi poleg demokratizacije slovenske partije morali omogočiti tudi neodvisno organizacijo nepartijskih Slovencev. S temi osnovnimi spremembami bi bili položeni temelji za vseslovensko sodelovanje v borbi za suverenost Slovenije in konstruktivno tekmovanje za njen demokratični družbeni napredek. Slovenski predstavniki bi tudi morali pripraviti, objaviti in politično uveljavljati izčrpen osnutek za dosledno zvezno preosnovo Jugoslavije, ki bi paritetno sestavljenim zveznim organom dala samo take pristojnosti, ki bi bile v pogodbeno ugotovljeno skupno korist vseh republik. Dosedaj izvedene in predlagane ustavne spremembe niso konfederativnega značaja ne po postopku ne po vsebini.

Sovjeti so zasedli Češkoslovaško, ker sta se češka in slovaška komunistična partija v interesu svojih narodov bili odločili, da predložita zvezno preureditev češkoslovaških odnosov in razvoj njih socialističnega gospodarstva kritičnemu razmišljanju, svobodnemu razpravljanju in demokratičnemu odločanju enakopravnih Čehov in Slovkov. Sedaj je na Jugoslaviji, ki je izven območja sovjetskega nasilja, da svetu pokaže, ali sta zvezno sožitje narodov in socialistično gospodarstvo zmožni zadovoljiti potrebe in težnje svobodnih ljudi in suverenih narodov. To je edina humana in veljavna preizkušnja vrednosti družbenih sistemov. Vse drugo je vsiljevanje, ki rodi odpor, in nasilje, ki izziva upor.

To je minimalni slovenski program ob petdesetletnici ustanovitve prve suverene slovenske vlade in oblasti. Da o njem govorijo Slovenci v svetu, je zato, ker v republiki Sloveniji o teh osnovnih rečeh še vedno ni mogoče svobodno razpravljati, kaj šele jih svobodno uveljavljati. Ko bo Slovenija dosegla svobodo političnega razpravljanja ter svojo državno suverenost, ne bo več potrebno, da bi o ključnih problemih slovenstva Slovencev v Sloveniji govorili Slovenci v svetu. — Klic Triglava, London, november 1968, str. 9—10, članek Cirila Žebota.

GENERAL RUDOLF MAISTER

Danes s lahkoto razložimo pomen in vlogo generala Maistra ob koncu prve svetovne vojne, ko je osvobodil Maribor in za Slovenijo rešil Štajersko. Njegova pojava je za vse prijemljiva in predstavlja eno izmed najbolj enostavnih točk na splošno zelo zamotane slovenske zgodovine — zamotane za robove, nastale v zdomstvu.

Kadarkoli govorim o Maistru, se vedno nehoti spomnim čudovitih profesorjev, ki smo jih imeli v Škofovih zavodih, ki so tudi sami ob pripovedovanju Maistrovega dela, bodisi pri zgodovini bodisi pri slovenščini, zažareli bolj kot običajno. Maister nam je vsem ležal pri srcu, čutili smo ga in nam je bil junak. Takrat in zdaj in bo.

Prihajal je med svoje borce in druge bojovnike 1. svetovne vojne ob vsakokratnem avgustovskem rmetanju na Brezje. Takrat sem tudi Maistra prvič in zadnjič videl od blizu, kar je bilo za mladega fantiča zelo pomembno.

Danes imamo bivše borce na vseh straneh Slovenije, iz vseh mogočih formacij med vojno. Počasi, počasi se utapljamo v slovenskem svetu, kjer nas prerašča mladina številčno in položajniško, da tako rečem; mladina, ki se pogosto ali pa skoraj nikoli ne more vživeti v našo nekdanjost — tako mladina v zdomstvu kakor verjetno mladina doma.

Od generala Maistra naprej smo Slovenci imeli več generalov. In vsi so bistveno posegli v razvoj slovenske nedavnosti. Vsi v najboljši veri: služiti narodu. Vsi v duhu Maistrove predanosti vojski, narodu.

Odkar smo vstopili v slovensko skupnost, vedno slišimo, da slovenski narod čaka na ponoven prihod kralja Matjaža. Mislim, da je pripadnost dvema vojskama med vojno — narodni in komunistični, za dokaj let zarezala globoko mejo med dvema taborama. In mislim, da morda ne bi bilo napačno, ako bi začeli verjeti v prihod nekega novega generala, ki bo v danem trenutku sposoben povezati vse Slovence v Slovenski narodni vojski, da bo res končno postala, kar njena oznaka pomeni in pove.

V pojavo takega generala moramo verjeti, ker bo le tako mogoče na ruševinah preteklosti, razbolesti, na grmadah jeze in maščevalnosti zgraditi novo Slovenijo. V tej pa mora biti vloga vojske tako pomembna kakor drugih činivcev. Pomembna pa bo, če se bomo znali vrniti na osnove Maistrovega nastopa v slovenski zgodovini. Ta pa je bil: braniti slovensko zemljo in napraviti red. — Vestnik, Buenos Aires, oktober 1968, str. 176.

slovenska
DRŽAVA

SLOVENSKI NARODNI PRAZNIK

Ob petdeseti obletnici 29. oktobra 1918 obračamo Slovenci svoj pogled nazaj v zgodovino. Časovna razdalja polovice stoletja nam omogoča treznejšo in objektivnejšo presojo pomembnosti tega dne za nas Slovence.

Slovenci praznujemo 29. oktober kot svoj narodni praznik, ker pravilno čutimo, da je pomembnost tega zgodovinskega dne še najbližja idealu slovenske svobode in samouveljavljanja. V moderni slovenski zgodovini je 29. oktober prav gotovo najpomembnejši in najdaljnosežnejši dan v narodnosnem in političnem smislu. Na ta dan smo se otreli tisočletnega nemškega jarma. Napravili smo velik, velik korak naprej v boju za ohranitev in k uresničevanju pogojev za mnogo manj ovirani narodni, politični, kulturni in gospodarsko-socialni razvoj, k idealu „Zedinjene Slovenije“ naših očetov, dedov in pradedov. Posledica 29. oktobra je bila silna okrepitev slovenstva po večini slovenskega narodnega ozemlja in ogromen naroden, kulturni in gospodarski napredek. V tistih dneh smo imeli tudi svojo narodno vlado v Ljubljani, ki je za kratek čas opravljala slovenske državne posle.

29. oktober nam je praznik in opomin. Opomin, da moramo imeti jasen narodno-političen program, ki temelji na dejstvu slovenske samobitnosti. Opomin, da se moramo zanašati predvsem sami nase. Opomin, da se moramo na velike dogodke pripravljati. — Slovenska država, Toronto, oktober 1968, str. 3.

Katoliški GLAS

PRAZNOVANJE LETA 1941 IN LETA 1968

Če vzamemo v roke list „Slovenski poročevalec“ od 24. oktobra 1941, najdemo v njem proglas Osvobodilne fronte: „Slovenci! Dne 29. oktobra poteče 23 let, kar smo se Slovenci hkrati s Srbi in Hrvati rešili avstro-ogrškega jarma... Letos moramo praznovati 29. oktober v znamenju odpora proti okupatorju... zato „Osvobodilna fronta“ določa, da je 29. oktober slovenski narodni praznik, slovenski dan našega borbenega odpora proti naši sužnosti... in zato noben Slovenec ne sme biti med 7. in 8. uro na ulici. Kdor bi ta odlok prekršil, tega bo slovenski narod smatral za izdajalca...“

Slovenski komunisti so med okupacijo brez pomisleka priznali, da je „29. oktober slovenski narodni praznik“. Dejansko je ta dan v slovenskih srcih vedno ostal osvetljen z neko domorodno samozavestjo, zgodovinskim ponosom, z globoko ljubeznijo, čeprav ni bil kot tak nikdar rdeče obrobljen v pratiki. Prva Jugoslavija ga je ignorirala, ker je bil v nasprotju z največjim državnim praznikom dneva zedinjenja (ali „ujedinjenja“, da je bolj po srbsko zvenelo) 1. decembra, ko so na tisti dan leta 1918 zmagale centralistične sile iz Beograda in je nastal v Jugoslaviji „troedini“ narod, Slovincem pa je bila preprečena vsaka avtonomija in prepovedana celo slovenska zastava.

Tudi druga, komunistična Jugoslavija, kljub proglasu slovenske OF med vojno, ignorira slovenski narodni praznik 29. oktober. Tudi njej je ta dan trn v peti, saj je afirmacija slovenske narodne samozavesti in juridična osnova slovenske suverenosti. Zato je moral iti slovenski režimski tisk preko te pomembne obletnice. Mi bi samo citirali še enkrat „Slovenskega poročevalca“ od 24. oktobra 1941: „Kdor bi ta odlok (da je nameč 29. oktober slovenski narodni praznik) prekršil, tega bo slovenski narod smatral za izdajalca...“. — Katoliški glas, Gorica, 31. okt. 1968, str. 1.

DELO

LJUBLJANA, PETEK, DNE 21. OKTOBRA 1968

1400 SVETLO BELA BARVA

VPLIV VERSKIH ORGANIZACIJ

Center za raziskavo javnega mnenja v Beogradu je postavil med drugim tudi vprašanje, ali je vpliv duhovnikov in sploh verskih organizacij zdaj večji, enak ali manjši, kot je bil pred dvema ali tremi leti.

Rezultati so pokazali, da so ocene jugoslovanskih državljanov različne: 26 odst. anketiranih ljudi sodi, da je vpliv duhovnikov in verskih organizacij zdaj večji kot prej, 31 odst. anketirancev ni opazilo nobene spremembe, medtem ko 29 odst. anketiranih ljudi misli, da je vpliv manjši. Drugi (13 odst.) so odgovorili, da vpliva ne morejo oceniti.

Odstotki so poprečni za vso državo, vendar pa so v posameznih republikah različni. Povečan vpliv duhovništva najpogosteje opazuje v Sloveniji (41 odst.) in prebivalci Kosmeta (prav tako 41 odst.), nato pa Hrvati (33 odst.). Zmanjšanje vpliva duhovnikov in cerkve pa najpogosteje ugotavljajo v ozji Srbiji (45 odst.) in v Vojvodini (35 odst.).

Od poprečja odstopajo tudi odgovori pripadnikov posameznih generacij. Najmlajši anketiranci (18 do 25 let) v glavnem pravijo, da je vpliv duhovščine upadel (43 odst.), medtem ko pripadniki najstarejše generacije (nad 55 let) najbolj pogosto sodijo, da se je vpliv povečal.

Glede na poklice poudarjajo povečan vpliv duhovščine in cerkve predvsem obrtniki in drugi zasebniki, razen kmetov (41 odst.), nato upokojenci in drugi (32 odst.). Večina dijakov in študentov (51 odst.) sodi, da je vpliv duhovščine zdaj manjši kot prej.

Občani, ki sodelujejo v družbenopolitičnem življenju, pogosteje ocenjujejo, da se je povečal vpliv duhovščine in verskih organizacij, kot neaktivni državljani. Take presoje predvsem navajajo člani ZKJ: „Navadni“ člani (29 odst.), funkcionarji v organizacijah ZK (44 odst.) in člani ZKJ, ki so funkcionarji v drugih družbenopolitičnih organizacijah (52 odst.). — Delo, Ljubljana, 28. nov. 1968, str. 14.

O SLOVENCIH V KANADI

Najbolj aktivni del Slovencev v Kanadi je danes združen okoli slovenskih župnij. Tako sta kar dve obsežni v Torontu, po ena je v Hamiltonu, Montrealu in Winnipegu.

Zakaj okoli župnij?

Duhovniki so se izkazali za zdaleč najboljše organizatorje, ki znajo spretno vsklajevati (kombinirati) vero, cerkev ter narodno življenje. Ker je v skupnosti moč, razpolagajo slovenske župnije z dvoranami, cerkvami na deželi. Tam imajo plavalne bazene, prirejajo zabave, piknike in podobno. Bolj konkretno, na primer župnija sv. Vladimira v Montrealu ima lepo pristavo nedaleč iz mesta. Posestvo je skoraj kilometer dolgo. Na njem je majhno umetno jezero ter pokriti prostor, ki služi za razne namene: ples, mašo. V gradnji je počitniški dom z vso potrebno opremo za 40 otrok. Kdor pozna cene v Kanadi, ve, kaj bo takšen dom pomenil našim ljudem. — Delo, Ljubljana, 14. nov. 1968, str. 2.

KAKO SE BOJIJO...

Komisija za državno varnost republiškega zbora skupščine SR Slovenije je na svoji seji obravnavala

poročilo službe državne varnosti v SR Sloveniji o nekaterih pojavih sovražnega delovanja posameznikov in skupin iz vrst slovenske politične emigracije. Ugotovljeno je bilo, da je propagandopolitična aktivnost ne glede na svoje nekoliko dolgoročnejsje in večje prikrite metode in oblike še nadalje usmerjena v rušenje pridobitev naše demokratične socialistične družbe. Komisija je odobrila dosedanje delo službe države varnosti in nakazala osnovne smernice na področju borbe proti tajni in organizirani dejavnosti slovenske politične emigracije. Ob tej priložnosti je bilo ponovno poudarjeno, da je politično diskvalificiranje slovenske politične emigracije predvsem stvar še večje angažiranosti in boljšega medsebojnega sodelovanja vseh institucij in družbenopolitičnih organizacij v republiki. — Delo, Ljubljana, 20. nov. 1968, str. 2.

PREVEČ NETOČNOSTI IN PRETIRAVANJ

V povojnih letih je bilo pri nas objavljenih skoraj deset tisoč raznih prispevkov in knjig, ki govorijo o NOB. To je spoštovanja vredna številka. Vse bi bilo v redu in prav, če bi bila zadovoljiva tudi kvaliteta teh prispevkov. Večina člankov, pa tudi precej knjig, nas seznanja s spomini udeležencev revolucije, vendar pa je v njih vrsta raznih netočnosti in tudi pretiravanj. Razumljivo je, da so mladi bralci, ki jih sicer naš narodnoosvobodilni boj zelo zanima, to kaj hitro opazili in so postali nezaupljivi do vsega, kar je v zvezi z NOB. To pomeni, da nam takšno nekritično in neobjektivno pisanje samo škoduje. — Delo, Ljubljana, 30. nov. 1968, str. 7.

DELEŽ SLOVENIJE V JUGOSLOVANSKI PROIZVODNJI

Slovenija ima le 8,4 % vsega prebivalstva Jugoslavije, daje pa 15,8 % vsega družbenega proizvoda.

Čepav predstavlja Slovenija z 1,700.000 prebivalci komaj 8,4 % vsega prebivalstva Jugoslavije in po površini obsega le 7,9 % celotne površine Jugoslavije, je njen delež v jugoslovanskem gospodarstvu neprimerno večji in se tudi s hitrejšim razvojem na ostalih območjih ni bistveno zmanjšal.

Po skromni površini obdelovalne zemlje, ki je sicer intenzivno izkoriščena, ima naša republika razmeroma majhne možnosti razvoja in kmetijstvu. Zato pa se je tembolj razvila industrija skupaj z drugimi gospodarskimi dejavnostmi. Lani je Slovenija dosegla 15,8 % celotnega družbenega proizvoda Jugoslavije, to je skoraj še enkrat več, kot znaša njen delež po številu prebivalcev.

V jugoslovanski proizvodnji je Slovenija zlasti na nekaterih področjih industrije visoko udeležena. Od celotne jugoslovanske industrijske proizvodnje odpade na Slovenijo blizu 20 %.

Še vedno velik delež ima Slovenija v proizvodnji tekstilne, lesne in papirne industrije, čepav so se te industrijske panoge po osvoboditvi močno razvile tudi v ostalih območjih Jugoslavije. — Delo, Ljubljana, 29./30. nov. 1968, str. 4.

SPLOŠNA DEKLARACIJA ČLOVEKOVIH PRAVIC

Desetega decembra 1948 je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela in razglasila Splošno deklaracijo človekovih pravic.

Ker pomeni priznanje prirojenega človeškega dostojanstva vseh članov človeške družbe in nji-

hovah enakih in neodtujljivih pravic temelj svobode, pravičnosti in miru na svetu;

ker je bila stvaritev sveta, v katerem bi vsi ljudje prosto govorili in verovali brez strahu in revščine, spoznana za najvišje človeško prizadevanje;

ker je neizogibno potrebno, da se pravice človeka zavarujejo z močjo prava, da človek ne bi bil prisiljen zatekati se v skrajni sili k uporabi zoper tiranijo in nasilje;

ker so se vse države-članice zavezale, da bodo zagotovile splošno in resnično spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zato

GENERALNA SKUPŠČINA

razglaša

TO SPLOŠNO DEKLARACIJO ČLOVEKOVIH PRAVIC kot skupen ideal, ki naj ga dosežejo vsa ljudstva in vsi narodi.

Clen 1. — Vsi ljudje se rodijo prosti in imajo enako dostojanstvo in enake pravice...

Clen 2. — Vsak sme uživati vse pravice in vse svoboščine, ki so razglašene s to Deklaracijo, ne glede na pleme, barvo, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno pripadnost, premoženje, rojstvo ali kakršnokoli drugo okoliščino...

Clen 5. — Nihče ne sme biti podvržen mučenju ali surovemu, nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju...

Clen 7. — Vsi so enaki pred zakonom, vsi brez razločka imajo pravico do enakega varstva po zakonu...

Clen 9. — Nihče ne sme biti samovoljno prijet, zaprt ali izgnan.

Clen 10. — Vsak ima enako kakor vsak drug pravico do pravičnega in javnega zaslišanja pred neodvisnim in nepristranskim sodiščem...

Clen 12. — Nihče ne sme biti nadlegovan s samovoljnimi vmešavanjem v njegovo zasebno življenje, v njegovo družino, v njegovo stanovanje ali njegovo dopisovanje in tudi z napadi na njegovo čast in ugled...

Clen 13. — Vsak ima pravico oditi iz vsake dežele, tudi iz svoje lastne, in prav tako vrniti se v svojo deželo...

Clen 18. — Vsak ima pravico do svobode mišljenja, vesti in vere: ta pravica obsega pravico prosto spremeniti vero ali prepričanje in prosto izpovedati vero ali prepričanje posamez ali skupaj z drugimi, javno ali zasebno, s poukom, izpolnjevanjem verskih dolžnosti, z bogoslužjem in z opravljanjem obredov.

Clen 19. — Vsak ima pravico do svobode misli in besede: ta pravica obsega pravico, da nihče ne sme biti nadlegovan zaradi svojega mišljenja, in pravico, da vsak lahko išče, sprejema in širi sporočila in ideje s kakršnimikoli sredstvi in ne glede na meje.

Clen 20. — Vsak ima pravico, da se v miru prosto zbira in druži z drugimi.

Clen 21... — 2. Vsak ima pod enakimi pogoji pravico do javnih služb v svoji deželi.

3. Volja ljudstva je temelj javne oblasti; ta volja mora biti izpovedana v ponavljajočih se, resničnih volitvah na podlagi splošne in enake volilne pravice bodisi s tajnim glasovanjem ali pa z glasovanjem, ki mu je enakovredno...

Clen 30. — Nobena določba te Deklaracije se ne sme razlagati tako, da bi dajala kakršnikoli državi, skupini ali posamezniku pravico do delovanja ali dejanj, ki bi imela namen odpraviti eno ali drugo od pravic in svoboščin, ki so tukaj razglašene. — Delo, Ljubljana, 10. dec. 1968, str. 6.

novice novice novice novice novi
ce novice novice novice novice no
vice novice novice novice novice
novice novice novice novice novi
ce novice novice novice novice no
vice novice novice novice novice
no
od doma
novice novice novice novice novi
ce novice novice novice novice no
vice novice novice novice novice

BREŠTANICA — Pravijo, da ribiči v Breštanici „potegnejo“ iz tamkajšnjega potoka več tisočakov kot rib. Za onesnaženje potoka namreč plačuje termoelektrarna Breštanica ribičem visoko odškodnino. Ribiči pa niso slabi gospodarji in vlagajo denar v gradnjo ribnikov pri izvira potoka, v katerih goje zlasti krape. Ob ribniku imajo tudi manjše gostišče in vse kaže, da jim bodo gostje pomagali razmnoževati iz potoka „potegnjene“ tisočake.

CELJE — Na posvetu predstavnikov železnice in občin Maribor, Celje, Ptuj, so ugotovili slabo stanje železnic. Na Štajerskem je od 727 kretnih samo 6 takšnih, da se prestavljajo električno; 323 signalov je osvetljenih s petrolejkami; več kot 300 ljudi je potrebnih za zapiranje zapornic. Še vedno vozi 77 parnih lokomotiv, starih od 38 do 65 let, le 11 jih je na naftni pogon (Diesel). Železnica je zaradi zastarelosti prepočasna in zato izgublja domači ter tranzitni promet. Za modernizacijo pa ni denarja.

CELJE — Avto-moto-društvo iz Celja je že za letos napovedalo gradnjo motela s servisnimi delavnicami pri kopališču ob Ljubljanski cesti. Predstavnik društva je pojasnil, da bodo motel gradili nekoliko pozneje, kot je bilo predvideno. Ekonomski del načrta je že izdelan, ostali načrti pa bodo pripravljeni do sredine novembra, tako, da bi z gradnjo lahko začeli zgodaj spomladi. Za gostinski del motela izbira sedaj društvo najbolj ugodnega partnerja.

ČATEŠKE TOPLICE — Gradnjo hotela, bazena, igrišč in avto-campa nameravajo dopolniti s postavitvijo počitniškega naselja. Zgraditi nameravajo 60 hišic s 120 ležišči. Za mnenje bodo povprašali še strokovnjake in zato so sklicali posvet s skupino turističnih delavcev, ekonomistov in urbanistov. Pomagali naj bi jim pri odločitvah za turistični raz-

voj zdravilišča v bližnji prihodnosti.

ČRNI VRH — Črni vrh nad Idrijo je poleg Lokev eno najprivlačnejših zimskih športno-turističnih središč na Primorskem. Tako so v zadnjem času postali pozorni na Črni vrh tudi turistični delavci v obmorskih krajih. Gostinsko podjetje „Adria“ iz Ankarana je že pripravilo načrte za ureditev turističnega središča. Razen dveh smučarskih vlečnic, ki jih bodo odprli že letos, bodo sezidali tudi hotel s približno 180 ležišči, dvorano za raznovrstne prireditve, bar, restavracijo in kegljišče. V načrtu imajo tudi graditev zimskega plavalnega bazena.

DOMŽALE — V Toku praznujejo letos kar dva jubileja hkrati: ustanovitev prve delavnice v Ljubljani pred 50 leti, ki pomeni prvi zamelek usnjarske galanterije v Jugoslaviji, ter 30 let od selitve v tovarno slamnikov v Domžalah. V teh prostorih sta se leta 1946 združila dva obrata za usnjeno galanterijo in si zbrala ime TOKO. Tovarna je danes v svoji stroki najbolj priznana v Jugoslaviji in sodi med 5 največjih tovrstnih tovarn na svetu.

DRAVOGRAD — Trgovsko podjetje Ojstrica je skupaj s podjetjem Slovenija les iz Ljubljane pripravilo v prostorih stare osnovne šole razstavo pohištva, gospodinjske opreme in akustičnih aparatov. Razstavljeno pohištvo tudi prodajajo. Razstava, ki je vzbudila mnogo zanimanja med ljudmi, bo odprta do konca meseca.

DRAVOGRAD — V kraju bodo letos odprli več novih trgovskih lokalov. Domače trgovsko podjetje Ojstrica bo odprlo drogerijo, trgovske lokale pa bodo uredili tudi v stari šoli, ki so jo že odkupili. Dravski magazin iz Radelj bo odprl trgovino s tehničnim blagom.

DRAVOGRAD — S tukajšnje avtobusne postaje odpelje dnevno proti Črni, Slovenjem Gradcu, Mariboru in drugim krajem nad 80 avtobusov. Občani so z avtobusnimi zvezami, zlasti po ukinitvi vlaka med Velenjem in Dravogradom zelo zadovoljni.

DUPLEK — Sredi decembra so v Spodnjem Dupleku pri Mariboru po devetih letih nestrpnega pričakanja odprli vrata novih prostorov zdravstvene ambulante,

ki spada k Zdravstvenemu domu Maribor. Dosedaj je bila namočena v zasilni bivši vojaški baraki.

DRAVOGRAD — Vse delovne organizacije v občini so v prvih devetih mesecih 1968 poslovale brez poslovne izgube, kar je za sicer šibkejšo dravogradske gospodarstvo lep uspeh.

GORNJA RADGONA — V gornjeradgonski občini je trenutno 142 delavcev, ki ne morejo dobiti zaposlitve. Med temi sta dva z visoko izobrazbo in 14 s srednjo izobrazbo. Prevladujejo pa nekvalificirani delavci, katerih je kar 98. Ti s težavo najdejo zaposlitev tako doma kakor tudi v tujini.

GORNJA RADGONA — Gasilci radgonske občine so iz sredstev zavarovalnice nakupili 2600 metrov novih cevi.

HOLMEC — Čez tukajšnji mejni prehod gre dnevno okoli 1000 gostov, največ z maloobsejnimi propustnicami. Več prometa zaznamujejo ob sobotah, nedeljah in praznikih.

ILIRSKA BISTRICA — Pod Snežnikom nad Ilirsko Bistrico, bolje povedano na Sviščakih, so začeli graditi smučarsko vlečnico. Tako se bo končno izpolnila dolgoletna želja domačih smučarjev, pa tudi tistih iz Reke in celo Trsta, ki se pridejo pozimi smučati na lepa snežniška smučišča. Stalno oskrbovana kočna na Sviščakih pa bo ljubiteljem zimskega športa nudila toplo zavetje.

ILIRSKA BISTRICA — Na Reki dnevno naložijo do deset vlakov železove rude za Linz v Avstriji. Težava pa je v tem, da primanjkuje posebnih železniških vagonov, ki so primerni za prevoz rude. Te dni je nastala na progi Pivka—Reka še ena ovira. Železniško podjetje je namreč začelo popravljati progo na odseku Šapljan—Ilirska Bistrica. Zaradi 5-urne zapore proge se večkrat na postajah naberejo dolge kače vagonov in tudi potniki morajo med zaporo proge prestopati iz potniških vlakov na avtobuse. Računajo, da bo popravilo proge trajalo mesec dni.

KAMNIK — Prebivalci Tuhinjske doline, ki jim modernizacija ceste od Kamnika do Motnika pomeni okno v svet, se živo zanimajo, kako potekajo dela pri mo-

dernizaciji Tuhinjske ceste. V zadnjem času tudi mnogi negodujejo, češ da delavci cestnega podjetja iz Ljubljane ne delajo dovolj hitro in dobro.

KOPER — Na mejnem prehodu Škofije je že 26. novembra lahko potekal promet v obe smeri po 12 stezah. Čez nekaj dni bodo gotova vsa dela na prometnih objektih ter prehodu samem. Nekateri poslojpa za Kompas, Jestvina in bencinski črpalki pa bodo zgradili do konca leta, oziroma do konca februarja letos.

KOPER — Promet v koprski lučki je že dosegel okrog 940 tisoč ton. Zato upravičeno pričakujejo, da bodo letos prvič dosegli milijon ton tovora. Lep delež bo prispevala k letošnjemu prometu petrolejska luka, saj je v kratkem času obstoja sprejela že okrog 77 tisoč ton nafte.

KRESNICE — V kresniški industriji apna so do konca oktobra proizvedli več kot 44 tisoč ton apna. S tem so že preseгли lansko letno raven proizvodnje in pričakujejo, da bodo do konca letošnjega leta dosegli doslej rekordno letno proizvodnjo, to je okrog 52 tisoč ton.

LJUBLJANA — Leta 1968 je Slovenija dobila kar štiri velike elektroenergetske objekte: najprej ljubljansko toplarno, hidroelektrarno Srednja Drava, nato še termoelektrarno Trbovlje II; četrty objekt je pa razdelilna transformatorska postaja v Klečah pri Ljubljani. V Sloveniji potrošijo letno 4,1 milijarde kilovatnih ur. Proizvajali so pa 3,9 milijard kilovatov. S tremi novimi elektrarnami se je produkcija zvišala za 40 odst. in razdelilna postaja v Klečah bo skrbela za kvalitetno dobavo toka ob vsakem času. Je to največja razdelilna postaja v Sloveniji.

LJUBLJANA — Tiskovni urad ameriškega veleposlaništva sporoča: Služba za socialno skrbstvo ter rehabilitacijo ameriškega sekretariata za zdravje, izobraževanje ter socialno skrbstvo je podelila ortopedski kliniki ljubljanske klinične bolnišnice 3.622.532 din (210 tisoč dolarjev) za medicinske raziskave.

LJUBLJANA — Vsem starejšim ljubljancem znana „Limfabrika“ je nehala z izdelavo kostnega kleja. Namesto njega je začela proizvajati smolno emulzijo,

ki jo v pretežni meri rabi papirna industrija. Od neke avstrijske tvrdke je kupila tehnološki postopek in stroje, da bodo proizvedli na tržni višini. Izdelovali bodo tudi osaparini, ki ga papirna industrija potrebuje pri povečanju gladkosti papirja. Letno hočejo proizvesti 4500 ton teh snovi. Skoraj gotovo je, da se z novo industrijo zrak okrog tovarne ne bo izboljšal.

LJUBLJANA — Prof. dr. Valter Bohinc sodi brez dvoma že dolgo med najbolj vidne osebnosti slovenske geografije. Se danes ga poznamo kot tihega in skromnega, a neutrudnega kartografa, ki nam je pripravil serijo odličnih zemljevidov, pa urednika številnih zbornikov in revije „Naše jame“, zavzetega geografa in speleologa. Za velike zasluge za slovensko geografijo je bil prof. dr. Valter Bohinc na letošnjem občnem zboru izvoljen za častnega člana Geografskega društva Slovenije.

LJUBLJANA — Dne 7. decembra 1968, ko se je zael šesti kongres „Zveze komunistov Slovenije“ v Ljubljani, je štela slovenska komunistična partija 68.942 članov, kar je občutno manj kot 5 odst. prebivalcev republike Slovenije. Kakor je znano, je komunistična partija edina dovoljena stranka v republiki in v njej nosilka vse politične oblasti.

LJUBLJANA — Lansko brucovanje kemikov v Festivalni dvorani se je žalostno končalo. Za 1200 mladimi obiskovalci — pravzaprav za surovo tolpo nekaterih med njimi — je ostalo v dvorani hudo razdejanje: polomljena okna, vrata, razbita stekla, polomljene marmornate stopnice, garderobne police ter steklenice in kozarci. Škoda gre v milijone. Zato je uprava Festivalne dvorane odločila, da v tej dvorani ne bo več brucovanj in zabav.

LJUBLJANA — Decembra je začelo skoraj vseh 360 gojencev dijaškega doma „Ivana Cankarja“ gladovno stavko — kot protest zoper administrativno odločitev domskega upravnega odbora, po kateri so začeli deliti kruh po normativih pa tudi zaradi nekaterih drugih vzrokov, o katerih bomo še poročali.

LJUBLJANA — V Bernu so sklenili sporazum o ukinitvi vizumov med Jugoslavijo in Švico. Sporazum zajema tudi kneževino

Liechtenstein. Po sporazumu bodo jugoslovanski državljani lahko potovali v ti dve deželi in se tam mudili do tri mesece ter potovali skozi obe deželi brez vizumov. Vizum pa je potreben za bivanje, daljše od treh mesecev. Prav tako ga mora imeti, kdor se namerava zaposliti. Sporazum velja od 28. decembra 1968.

LJUBLJANA — V Rogaški Slatini se je začelo mednarodno posvetovanje o proučevanju tržišča in ekonomski propagandi termalno-turističnih krajev. Na posvetovanju sodelujejo strokovnjaki iz Avstrije, ČSSR, ZRN, Švice in Jugoslavije. Pričakujejo pa tudi še balneo-ekonomiste iz Romunije in Madžarske. Posvetovanje bo trajalo tri dni, priprava pa sta ga balneoekonomski institut iz Prage in zveza naravnih zdravilišč Sloverije.

LJUBLJANA — Mestni odbor sindikata za promet in zveze se je sestal s predstavniki kolektiva ljubljanske „Avtoobnove“, v kateri že dalj časa vladajo zapletene razmere. Šlo je zato, kdo naj zdaj vodi podjetje, ko je delavski svet kratkomalo razrešil starega direktorja in brez sodelovanja občinske komisije za volitve in imenovanja določil vršilca dolžnosti direktorja. V bistvu gre v podjetju za dve leti star spor med dvema skupinama, med mehaniki in karoseristi.

LJUBLJANA — Občinska skupščina Moste—Polje je na zadnji seji razpravljala o kadrovski problematiki v občini, pri čemer so ugotovili, da osem velikih industrijskih podjetij ne zaposluje nobenega ekonomista, v sedmih pa ni nobenega pravnika. Tudi večina delavcev v kadrovski službi nima ustrezne strokovne izobrazbe, zlasti pa manjkajo takšni z višjo strokovno izobrazbo.

LJUBLJANA — Tu je umrla v začetku decembra Avgusta Šan-

tel, slikarica, v starosti 92 let. Pokojna je bila rojena v Gorici, kjer je dokončala učiteljske. Nato je službovala v več krajih Slovenije, tako tudi v Ljubljani in Mariboru, kjer je bila ob enem članica Groharjevega Umetniškega kluba. Pokojna je sestra Saša Šantla, znanega slikarja in glasbenika.

MARIBOR — Samopostrežna restavracija center je odprla novo gostišče „Pri treh ribnikih“ v bivši sedaj popolnoma preurejeni Kličkovi hiši. Sodobno opremljen lokal bo vsekakor privabil številne Mariborčane, ki so prav na tej izletniški točki že vsa po vojna leta pogrešali ustrezen lokal.

MARIBOR — V tovarni avtomobilov in motorjev TAM je med delavci in nameščenci v decembru povzročila veliko ogorčenje in zaskrbljenost novica, da je zvezni sekretariat za zunanjo trgovino odobril uvoz motornih vozil enake nosilnosti in zmogljivosti, kot jih TAM že izdeluje, hkrati pa je Narodni banki še naročil, naj nudi kupcem teh vozil še posebne plačilne ugodnosti. Po mnenju mariborskega dnevnika „Večer“ gre „v tem primeru, milo rečeno, za nezaslišano diskriminacijo domače industrije, kakršne ne srečamo nikjer na svetu“.

MARIBOR — Na področju občine so lani popravili mnogo makadamskih cest. Zaradi velikega prometa pa so ob koncu leta bile ceste takšne kot pred popravilom, čeprav so dela veljala veliko denarja. Na območju mesta Maribor je še vedno 200 km makadamskih (neasfaltiranih) cest.

MARIBOR — Podjetje Petrol iz Ljubljane je odprlo na Gosposvetski cesti v bližini Hidromontaže na obeh straneh ceste bencinsko črpalko. Na obeh črpalkah bodo prodajali razen pogonskega goriva tudi kurilno olje za gospodinjstva. Sodobno opremljena črpalka bo razbremenila ostale črpalke v Mariboru.

MARIBOR — 9. novembra so na vseh prehodih med Jugoslavijo in Avstrijo avstrijske oblasti prepovedale uvoz mesa iz Jugoslavije. V Jugoslaviji se je namreč pojavila pri živini slinavka in parkljevka. Prepovedano je vsako uvažanje mesa, tudi konzerv in salam. Sredi decembra je bila ta prepoved še v veljavi.

MARIBOR — Najuspešnejši slovenski olimpijec, pravnik iz Maribora, Leon Štukelj, je pred tedni slavil svojo 70-letnico. Jubilant je sodeloval na treh olimpijskih igrah — v Parizu 1924, Amsterdamu 1928 in Berlinu 1936. Na telovadnih tekmovanjih je osvojil tri zlate kolajne (mnogoboj, drog, krogi), 1. srebrno (krogi in 2 bronasti (drog, vrsta). Čestitamo!

MARIBOR — V začetku decembra je Pevski zbor „Jakob Gallus-Petelin“ iz Celovca priredil v Unionski dvorani v Mariboru dobro uspeli koncert umetnih in narodnih (koroških) pesmi.

MARIBOR — Mladinsko sodišče v Traunsteinu v Zvezni nemški republiki je obsodilo 17-letnega Martina H. iz Maribora na pet let zapora. Obtožen je bil dvakratnega poskusa umora in ropa. Fant je dejanje priznal.

METLIKA — Dolgo so se delavci metliškega obrata novomeške tovarne Novoteks potegovali za rekonstrukcijo, ki se je pred kratkim vendarle začela. Na novih strojih bo proizvodnja predpreje močno narasla, razen tega bo cenejša, izdelki pa bodo boljše kakovosti. Predilnica bo prihodnje leto sposobna prestiti tudi tanjšo prejo za najzahtevnejše tkanine, lahko pa bodo delali tudi trikotaza.

MURSKA SOBOTA — V nevarnosti je železniška zveza med Soboto in Hodošem. Predlog za ukinitvev prometa na tej progi je bil že podan. Vzrok ukinitvev naj bi bil: nerentabilnost proge.

MURSKA SOBOTA — V začetku decembra se je 87,62 odst. prebivalstva murskosoboške občine z referendumom odločilo za ponovno uredbo krajevnega samoprispevka za nadaljnjih 5 let.

MUTA OB DRAVI — Delavci cestnega podjetja iz Maribora so asfaltirali cestni odsek od severne magistrale skozi naselje do tovarne poljedeljskega orodja. Modernizacija ceste je veljala 140 tisoč dinarjev, denar pa bodo prispevali tovarna poljedeljskega orodja in krajevna skupnost.

NOVO MESTO — Industrija motornih vozil v Novem mestu je lani prodala 600 avtomobilskih stanovanjskih priklopnih na Nizozemsko. Konec leta je napra-

vila pogodbo za prodajo 1000 novih priklopnih prav tja. V načrtu imajo za leto 1969 prodajo 12.000 priklopnih v dežele s trdno (konvertibilno) valuto. Z devizami hočejo nakupiti nove stroje.

NOVO MESTO — Do decembra letos naj bi veljala prepoved streljanja divjih rac na Krki. To so nedavno zahtevali na zboru lovskih delegatov pri tukajšnji lovski zvezi. Menili so, da je ta ukrep potreben zato, ker bi drugače iztrebili to divjo perjad, ki živi na Krki. Pozvali bodo tudi ribiče, naj med ribolovom ne preganjajo divjih rac.

NOVA GORICA — Tukaj je začela delati devetletna kmetijska poklicna šola. Ustanovila jo je občinska skupščina v sodelovanju z drugimi primorskimi občinami ter s kmetijskim zavodom, v katerega sestavi bo delovala tudi šola kot samostojna enota. V prvi letnik se je vpisalo okoli 40 učencev iz vse Primorske. Največ jih je iz Vipavskega.

PREDDVOR — Gostinsko in trgovsko podjetje Central iz Kranja se je odločilo, da bo pri hotelu „Grad hrib“ v Preddvoru, ki je eden izmed njegovih poslovnih enot, zgradilo nov hotel B kategorije. Ta bo imel razen moderno opremljenih sob z 80 posteljami še zajtrkovalnico in več klubskih prostorov.

PREVALJE — Iz obljube, da bo še letos zgrajen most čez Mežo pri tovarni lepenke — ne bo nič. Denar, namenjen za popravilo mostu, ki je ozko grlo na tem odseku severne magistrale, se je nekje zataknil. Vprašanje je, če bo most obnovljen prihodnje leto.

PREVALJE — Zaradi vse bolj množičnega avtomobilskega prometa potuje v Avstrijo čez tukajšnji železniški mejni prehod vse manj potnikov. Dnevno jih ne zabeležijo niti 400.

PREVALJE — Junija 1966 je zaradi sodne odpovedi nehala poslovati prodajalna tovarne obutve „Peko“ iz Trziča. Na zahtevo prebivalcev Mežiške doline, ki so zahtevali nov lokal, v katerem bi prodajali obutev, je občinska skupščina Ravne na Koroškem skupaj z zavodom za urbanizem poskušala poiskati nov trgovski lokal. Trgovsko podjetje Zila je z razumevanjem odsto-

pilo svojo špecerijsko trgovino in v teh prostorih že dva meseca z uspehom posluje prodajalna obutve. Med kupci je tudi mnogo prebivalcev iz sosednjih krajev v Avstriji.

RADLJE OB DRAVI — Cesta v dolini Drave se večkrat zelo nevarno približa reki. Posebno nevarno je pri Vratih, Muti, vuhreški elektrarni in Ruti. V zadnjih nekaj letih se je na teh krajih zgodilo že več hudih prometnih nesreč. Kar osem avtomobilov je zletelo v Dravo. Če bi cesto vsaj na najbolj izpostavljenih krajih zavarovali z ograjo, bi se gotovo izognili marsikateri nesreči.

RAVNE NA KOROŠKEM — Pred tedni je v pisarni tamkajšnje občinske uprave bilo precej senzacije in razburjanja ob priliki licitacije parcele šte. 883 katastralne občine Ravne. V začetku licitacije je bilo več interesentov nazadnje sta ostala le še dva: Trg. podjetje (TP) koloniale iz Maribora in TP Merx iz Celja. Izklicna cena za kvadratni meter je bila 500 starih dinarjev in se je stalno dvigala. Nazadnje je dosegla bajno višino — 931.500 starih din., katero je ponudil zastopnik „Merx-a“. To je doslej najvišja znana cena za 1 kv. meter v Jugoslaviji. Pravijo, da nekateri slutijo, da je „zlata žila“ pod njo...

ROVINJ — Sredi decembra se je tu pripetila eksplozija jeklenke, napolnjene s plinom butanom; pri tem so izgubili življenje starši Josip in Marija Petrič ter njuna oba otroka.

RAVNE — Te dni so pripeljali opremo za novo samopostrežno trgovino v Prežihovi ulici. Za dalj časa je bil prazen lokal vir ugibanj, čemu je pravzaprav namenjen. Mnogi so si želeli knjižgarno, vendar se je trgovsko podjetje Zila odločilo za samopostrežbo.

RAVNE — Zadnje čase je na Ravnah oskrba s pitno vodo zelo težavna. Vodovodni rezervoarji so skoraj prazni in više ležeči predeli po cele dneve nimajo pitne vode. Uprava komunalnega podjetja je izdala odlok o varčevanju s pitno vodo.

SPODNJI IVANJCI — V novembru je cestno podjetje iz Maribora dokončalo zadnji 1,8 km dolgi odsek ceste med Gornjo Radgono in Spodnjimi Ivanjci.

Tako je sedaj vsa cesta, dolga 11 km, asfaltirana. S tem se je precej izboljšal privoz do znanegea Negovskega jezera.

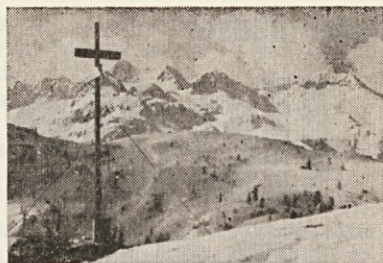
STUDENCI — Na postaji Maribor—Studenci se je pred tedni pripetila huda železniška nesreča, pri kateri se je smrtno ponesrečil vlakovodja Franc Friškovec iz Maribora.

TOLMIN — Pričakovanja lovcev v Posočju, da bo s hladnejšim vremenom popolnoma prenehala tudi nalezljiva slepota, ki je v poletnih mesecih močno razredčila črede gamsov, se ni uresničila. Po odstrelih v zadnjem času ugotavljajo, da bolezen še vedno napada živali. Samo v zadnjih dneh so odstrelili kar sedem gamsov, ki so kazali znamenja bolezn.

TOLMIN — Republiška izobraževalna skupnost je pred kratkim dodelila šolstvu v tolminski občini 350.000 dinarjev dodatnih sredstev. V občini pa so zaprosili za nadaljnjih 250.000, da bi lahko pokrili minimalne materialne izdatke ter vsaj za 5 do 8 odstotkov povišali nizke osebne dohodke prosvetnih delavcev v občini. Zdaj so osebni dohodki učiteljev v poprečju pod 850 dinarjev. Še vedno pa se na Tolminskem bore s težavami v zvezi s poravnavo obveznosti iz prejšnjih let, ki znašajo okoli 480.000 din, ker občinska proračunska sredstva ne zmorejo tolikšnega izdatka.

TREBNJE — Odkup krompirja se je v tej občini v zadnjih štirih letih zmanjšal od 5000 na 2000 ton, čeprav se sami imenujejo krompirjeva dežela; v istem času pa je Agrokombinat Emona v Ljubljani povečal svoj pridelek krompirja skoraj za osemkrat. Ali se jim krompir res ne izplača?

TRBOVLJE — Novembra 1968 je začela delati druga termoelektrarna v Trbovljah. Gradili so jo tri leta in porabili zanjo skoraj 200 milijonov dinarjev. Proizvajala bo letno 738 milijonov kilovatov, za kar bo porabila okrog 582.000 ton premoga iz zasavskih premogovnikov. Dnevno proizvede 27 do 2,8 milijona kilovatih ur in pri tem porabi 220 do 2300 ton premoga ali precej čez 100 vagonov premoga. Skupno z že obstoječo termoelektrarno bodo proizvajali več kot milijardo kilovatih električnega toka in za-

nji bodo morali nakopati letno okrog 990 tisoč ton premoga.

VELENJE — Računajo, da bodo v Gorenju letos znatno povečali proizvodnjo in da bodo izdelali mnogo več pralnih strojev, električnih štedilnikov in električno-plinskih ter čisto plinskih štedilnikov. Veliko povpraševanje je bilo po pralnih strojih in so bili zato prisiljeni popraviti proizvodni načrt od 60 tisoč na 90 tisoč avtomatskih in superavtomatskih pralnih strojev. Nekaj več kot 15 odstotkov v skupni letni realizaciji pa bo letos predstavljala nova proizvodnja hladilnikov „Gorenje“ s prostornino 130, 180 in 220 litrov.

VIDEM OB ŠČAVNICI — Tukaj deluje približno dve leti oktet, ki ga sestavljajo v glavnem kmečki fantje in možje. Ta oktet je trenutno edini moški zbor v gornjeradgonski občini. Zaradi tega mora razen na vseh proslavah v domačem kraju nastopati tudi v 15 km oddaljeni Gornji Radgoni.

VIDEM OB ŠČAVNICI — Več kot dvesto let staro poslopje pri Vidmu ob Ščavnici je že nekaj let predmet razprav, zakaj pouk v tej dosluženi šoli z velikim šolskim okolišem postaja iz leta v leto težavnejši. Šola z več sto učenci nima kabinetov in drugih prituklin, razredi so tesni in prenatrpani in objekt, ki je stisnjen med dve cesti, nima dvorišča niti telovadišča.

ŽIRI — Dva meseca pred iztekom prisilne uprave so v „Kladivarju“, obrtnem podjetju precizne mehanike, razpisali volitve v samoupravne organe. Prisilna uprava je uspela izvleči podjetje iz težav z zaposlitvijo strokovnjakov in ureditvijo notranjih trenj. V „Kladivarju“ sedaj poslujejo rentabilno, letos pa se bodo celo preselili v nove primernejše delovne prostore in zaposlili precej novih delavcev.

Ljudje pod bičem

UČITELJICA Silva Miklavc je stala pri oknu in gledala na vrt, v grmiče ribezlja, ki je rasel ob gredicah, na uto, ki jo je preraščala trta s širokim listjem, in nazadnje obstala s pogledom v kotu trikotnega travnika, ki je mejil na glavno cesto. Tam je bilo znamenje z globoko vdolbino, v kateri je bil skromen oltarček, poln rož. Pavlinovo znamenje.

Cesta je prihajala iz Ljubljane in se prav pri tem znamenju v ostrem, visečem ovinku zavijala v Gobovce, v širok gozd, ki se je širil proti Podnartu in se skoraj dotikal Save. Na drugo stran se je zli-val z zvirškim gozdom, ki se je nepretrgano širil proti goram in se v tržiškem kotu srečaval z macesni gorskih pobočij.

Čudno mrtvo se je Silva obrnila in odšla po sobi k drugemu oknu. To je gledalo proti Taborskemu griču s staro cerkvico z ostrim šiljastim zvonikom. Vasi pod gričem skoraj ni bilo videti, le nekaj rdečih streh je kazalo svoje hrbe iznad košatega zelenja. Tam se je pričenal Črepinjek, oster, razdrapan breg s kolovozom, ki je vezal zadnji dve hiši k Podbrezju: Kuharjev in Belejev mlin. Ozka brv je prečkala breg Tržiške Bistrice, ki je med jelšami in starimi vrbami drvela proti Savi. Na vrhu tesni so bile Duplje in cesta, ki se je malo pred Naklom združila s to, ki je tekla mimo Pavlinovega znamenja.

Podbrezje, Silvino drugo učiteljsko mesto.

Bila je разоčarana. Imela je srečo, da je prvo učiteljsko mesto nastopila v Ljubljani, toda to leto je bila prestavljena in razlika med mestom in to zaprtu vasjo je bila tolikšna, da se je čutila docela potlačeno. Podeželje je do zdaj dejansko poznala samo po izletih in je bilo v njenih mislih povezano z nekimi romantičnimi spomini, ki jih ima vsako dekle. Bila je meščanka, navajena kina in plesov, zabav in nedeljskih izprehodov, ki so se sicer vedno dotikali tudi podeželja, toda do zdaj je vselej vedela, da se bo na večer vrnila nazaj v mesto, med luči, med šumenje ljudi in znanice.

Nocoj se ne bo mogla vrniti. Nedelja je in jutri bo spet šola in prve počitnice bodo šele za božič. Dan je do pike enak dnevu, srečavanje s kmečkimi ljudmi je monotono, imajo svoje križe in težave, ki jih ona ne more doumeti. Srečavajo jo, pozdravljajo, toda vedo da z njo ne morejo govoriti o setvi in žetvi, da se dotikajo z njo samo preko otrok, ki hodijo k njej v šolo.

Odtrgala se je od okna, brez volje odšla do starega naslonjača in sedla. Niti Blaž ni prišel danes, čeprav je pisal, da pride. Jasno, ne moreta v kino ne na ples zvečer. Vse, kar moreta v tem okolju storiti, je sprehod za Pavlinovo glogovo sečjo mimo Matijevčevega znamenja k taborski cerkvi, ki je ograjena s kamnitim zidom. Iz špranj med starimi kamni poganja ščavje in šopi dolge, ostre trave; pod zidom pa se vsevprek razraščajo grmi šipka z rdečkastimi jagodami. Breg je raztacan od stopinj krav in kakor veliki krožniki so med travo, ki je stlačena v rumenkasto ilovico, trnaste, razprostrte čaše bodečih než.

Blaž je bil z njo takrat, ko je prvič prišla ogledovat kraj. Bilo je konec julija in ljudje sredi najhujšega dela. Morda je prav zavoljo tega bil prvi vtis poln neznanske samote in dolgočasnosti. Stala sta za obzidjem taborske cerkve in gledala gibanje po njivah, morečo soparico, ki je trepetala v ozračju, in gozd, ki je vse naokrog oklepal premikanje človeških mravelj. Kakor brez upanja so se poganjale sem in tja, večno delo, večno garanje, večno v borbi z zemljo in njenimi muhami. V nedeljo so bile njive sicer prazne, sončna pripeka je žgala strnišča, toda v bistvu se življenje tudi v tem dnevu ni spremenilo. Čudna, čeprav vesela trudnost je ležala na obrazih mož in žen še v cerkvi.

Podbrezje so bile odtrgane od mesta in to je kraju dajalo povsem svojsko obličje. Do Kranja je bilo več kot dve uri hoda in do Tržiča nič manj. Izobražencev na tem samotnem otočku ni bilo razen starega župnika in nadučitelja. Župnišče je stalo ob cesti nasproti farne cerkve in je z zadnjo stranjo viselo na brežičku, ki je bil poln sadnega drevja. Bila je v njem samo enkrat, ko se je šla predstaviti staremu župniku. Bilo je to župnišče z debelimi zidovi, s čudnim, skrivnostnim mrakom in tišino. Sredi tega je bil videti župnik s svojimi belimi lasmi kakor dober duh. Take si je vedno predstavljala podeželske župnike. Čeprav je imela v sebi nekaj očetove dediščine — oče je bil trden liberallec, ki je o veri malo govoril, a tudi nikoli zabavljal — je ohranila tudi tisto, kar je prinesla iz internata. Iz tistega časa je bila v njeni knjižni omari še drobna knjižica, dar sestre prednice — Hoja za Kristusom. Do vere je ohranila sicer nekam hladen, toda iskren odnos, ki je na neki način dopolnjeval očetovo filozofijo: Bodi pošten in, če narediš napako, bodi tako pogumen, da jo priznaš in popraviš. Vsak, kdor živi, dela napake, toda to ni najhujše. Najhujše je, če nimaš poguma, da bi jih priznal. S tem delaš krivico bližnjemu. Vsak človek mora priznavati moralne principe o dolžnostih in krivdi, brez teh se resnično življenje ne more odvijati.

Skušala se je izmakniti preteklosti in bolečemu spominu na očeta in mater, ki sta že oba odšla iz življenja. Ostala ji je samo še starejša sestra, pri kateri je nazadnje stanovala. In Blaž.

Blaž Bregar, študent prava, ki danes ni hotel priti. Zbal se je dolgočasja mirne podeželske nedelje, ki se je potapljala v trudnost prvih jesenskih dni.

Nad seboj je slišala korake. Nadučitelj Viktor Žalar je hodil po svoji sobi. Ob prvem srečanju z njim je bila razočarana in presenečena. Bila je prepričana, da bo upravitelj dvorazredne šole v Podbrezjah star učitelj, zavaljen, siten družinski oče. Toda Žalar je mogel biti kvečjemu šest ali osem let starejši od nje in sam. Visok, zagorel, nekam kmečki in s čudno resnostjo v očeh. Ko je takrat segel v roko Blažu, je mirno rekel:

„Vaš mož, kajne?“

Prehitel jo je s stiskom roke, da mu ga ni utegnila predstaviti.

„Zaročenec,“ je rekla in zardela.

„O,“ se je nasmehnil. „Torej blizu moža.“

Nato je oba povabil na kavo. Imel je preprosto opremljeno stanovanje, čisto in pospravljeno, le v kuhinji se je poznalo, da ni ženske roke.

„Ne glejte preveč okrog sebe: Za kuhinjske opravke nisem najbolj pripraven in na kosilo vedno hodim v gostilno k Pavlinu. Doma si pripravim le kaj malega. Toda kavo znam skuhati.“

Kavo so spili v kuhinji, nato so sedeli v sobici, kjer je imel pisalno mizo in knjige. Vsaj nekaj so imeli za razgovor. Tudi Blaž je ljubil knjige.

„Poleg kmečkega dela so knjige moje drugo veselje,“ je rekel Žalar. „Odkrito priznam, da sem kmet in da nikoli v življenju nisem bil tako srečen kakor takrat, ko mi je uspelo dobiti Podbrezje. Nikoli nisem ljubil mesta in asfalta; upam, da vaju ne žalim. Toda na podeželju diha človek po starem; videli boste, gospodična, ko na pomlad zacvete drevje po Pavlinovem travniku, da boste noč in dan imeli odprto okno v sobi. Kakor da je po ozračju razlito rožno olje.“

Ko sta Silva in Blaž odšla in koračila proti Tabor-skemu griču, ji je Blaž s čemernim glasom rekel:

„Kmetavz je videti, ali se ti ne zdi? Kar vidim ga za plugom. Nič mestnega ni na njem. Vražji čudak mora biti, da zdrži tukaj.“

Zdaj je hodil nad njo in njegovi enakomerni koraki so tiho mečkali dolgočasni mir, ki je bil razpreden po sobi. Nobenega neugodja niso izražali, bili so mirni koraki kmečkega človeka, ki sam pri sebi preudarja vreme in načrte za setev, drobne opravke, ki ga čakajo jutri in jih bo treba urediti.

Odšla je h knjižni omari in kar na slepo srečo segla po prvi knjigi, ki jo je prišla. Šele ko je zdolgočasena sedla nazaj v naslonjač, je pogledala naslov. Bila je Mauriacova Kačja zalega. Ni ji bila všeč, toda ni hotela po drugo. Naslonila se je nazaj in, obrnjena proti oknu, pričela brati. Želela je postati dremotna, pričakati mrak in noč in končati dan. Bila ga je sita.

Morda je res za hip zadremala, zakaj trkanje,

ki ga je nenadoma čula, je bilo glasno. Tako trkajo ljudje, ki že nekaj časa stoje pred vrati. Vstala je in odšla odpirat.

Pred vrati je stal nadučitelj Žalar. Bilo ji je nerodno.

„Morda ste že dolgo trkali in vas nisem slišala. Oprostite.“

„Dolgčas zapira ušesa in oči, gospodična,“ je rekel z veselim posmehom. „Niti na izprehod niste šli danes in vendar je bila lepa nedelja. Bojim se, da ne morete dobiti stika s to zemljo in njenimi ljudmi, — enostavno rečeno — bojim se, da se počutite nesrečno.“

Govoril je brez zadrege, naravno, kakor da v njegovo predstojniško dolžnost spada tudi preganjanje dolgega časa novi učiteljici.

„Morda ste v nečem zadeli, gospod nadučitelj. Strašno mi je dolgčas. Vstopite, prosim.“

Šel je ob njeni strani, bil je za glavo višji od nje, in ko sta prišla v sobo, je vzela knjigo iz naslonjača in mu ponudila sedež.

„Vidim, da ste brali. Žal mi je, da sem vas zmotil.“

„Če odkrito povem, brala sem samo z očmi. Samo zavoljo tega, ker mi je dolgčas. Mesto še vedno tako strašno živi v meni.“

„Meščanom se to vedno dogaja, gospodična. Ne koč se boste spet vrnili v mesto, toda že zdaj si upam reči, da vam bo težko, ko boste jemali slovo od vasi. Spoznali jo boste in spoznanje se bo pričelo v pomladi. Šolski vrt bo eno samo cvetje in kamorkoli boste stopili, boste videli odpirajoče se življenje. V drevju, v njivah, v travi, v tem večnem brstenju je nekaj, kar človeka, naj bo še tako trd in meščansko poškrabljen, pritegnil k sebi. Človek sam od sebe postane delček tega brstenja in večni čudež prerajanja mu nazadnje postane...“

Z velikimi, iskrečimi se očmi je strmela vanj in nenadoma se je nasmehnil in pretrgal svojo zanesenost:

„Smešen postajam, kajne?“

„Obratno, gospod upravitelj. Kaj ste hoteli reči nazadnje?“

„Večni čudež prerajanja mu nazadnje postane potreba. Preraja se sam, zemlja dopolnjuje človeka in človek zemljo. Smejali se boste, — saj je res smešno slišati —, toda povem vam, da te kmečke ljudi vedno gledam kot figure, narejene iz dobre, dišeče zemlje, ki je vsa pretkana s koreninicami.“

Z občudovanjem je gledala vanj, res se je smejala, toda počutila se je srečno, sproščeno more, ki jo je tlačila vse do tega hipa.

Nenadoma je vstal; in ko je še vedno gledala v njegovo zagorelo obličje, se ji je zazdelo, da je tudi on iz zemlje, iz rjave opečnate zemlje.

„Učitelj na vasi mora biti kakor Cankarjev Martin Kačur, gospodična. Idealist do zadnje ure, skrbno pazeč na tripete teh trdih ljudi, ki se pehajo z zemljo, toda imajo srce, ki ga sicer ne kažejo na dlani.“ Hitro se je obrnil k njej. „Morda si le želite še nekaj nedelje ujeti, gospodična. Pripravljen sem vas pospremiti in, če greva do Črepinjeka,

boste nazaj grede mogli občudovati kmečki večer, ki ni sicer naličkan z reklamnimi lučmi kakor v mestu, zato pa diši po dobrem dimu. Boste videli, da je lep.“

Videla je, da mu je nerodno, da se je sam ponudil, toda z obema rokama je sprejela ponudbo. Na mah je bila opravljena in, ko sta stopila na široko stezo pred šolo, je imela prijeten občutek, da je v skrbnih rokah resnega človeka, ki razume šepet zemlje in ljudi. Misel na Blaža je čisto utihnila.

Šla sta mimo žive meje do Pavlinovega stoga in pri stogu skrenila na ozko stezo, ki je mimo polj vodila do Črepinjeka. Še nikoli ni šla po njej.

„Tu zdaj raste ajda, gospodična. Saj jo poznate. Slikar Pavlovec jo je nekoč ujel na platno. Prav taka je. Cvetoča lipa in cvetoča ajda — oboje je čudovito.“

Govoril je prijetno, nevsiljivo; in ko je pomislila, da je poznal celo Pavlovčevo sliko, jo je čudno zadel Blaževa opazka: Kmetavz je videti.

„Vi ste zelo srečni v tem kraju, kajne?“ je rekla tiho.

„Da, gospodična, zelo srečen.“

„In vam ni dolgčas po svojih ljudeh? Niti malo ne?“

Čudno trpko se je nasmehnil.

„Niti malo ne, gospodična. Nimam nikogar več. Sam sem.“

Rekel je to brez bridkosti in vendar jo je zadelo. Utihihnila je in se zagledala v hrbet bregu, ki je bil porasel z leščevjem.

„Tam se pričinja Črepinjek. Razdrapan kolovoz vodi navzdol do mlinov. Dlje cesta ne gre več. Na levi strani ob Bistrici so pašniki, rahlo valoviti in nekajkrat sem že šel preko njih prav do Kovorja.“

Spet je gledala vanj.

„V Kovorju še niste bili, kajne?“

„Ne, tam še nisem bila,“ je rekla.

„Vidite, kako malo ste še videli. Ko boste sčasoma obredli vse kottičke, boste vzljubili ta košček zemlje. Verjemite mi.“

Počasi sta stopala naprej in, ko sta se v loku približala zadnjim hišam v Podtabru, ji je s prstom kazal stare stavbe in ji pripovedoval imena.

„Tam je pri Ožbovcu, najraje zahajam tja. Vidite tisto okno, ki je videti kakor roža iz opek? To je Mrkovčev skedenj. Takoj poleg skednja je hiša. Zadnja tam je Obramova in vmes se je zagozdil Vrtovec, ki je pol kmetiča in pol cestarja.“

Sledila je njegovemu prstu in njegovim razlagi.

„Ko človek spozna ljudi, jih vzljubi. In ko jih vzljubi, je njihov. V življenju je vedno tako, da človek od dobrega človeka vedno nekaj vzame. Prijetna kraja, ljubka kraja, ki oba obogati.“

„Občudujem vas, gospod upravitelj,“ je rekla krhko.

Zasmejal se je.

„Ne hvalite dneva pred nočjo, gospodična!“

V Črepinjek sta prišla že v medlem mraku in na dnu postala le toliko, da ji je pokazal oba mlina in brv, ki je pregrajala Bistrico. Dno je bil v resnici kotel, ki se je odpiral proti pašnikom in na obeh straneh vode, toda ozka ravnina ob Bistrici je bila

močvirna, zarasla s starimi vrbami in jelšami, ki jih je preraščalo srobotje.

„V teh bregih so vsako pomlad prvi telohi, ki jim tu pravijo kurjice,“ je rekel. „Za kurjicami pridejo zvončki in trobentice, nato ciklame. V tistem ščavju na desni je raj za šmarnice. Poleg tega tu najdete pasji zob, velikonočnice, vetrnice in vijolice. Onstran pašnikov, v zvirškem gozdu, bo zdaj kmalu vse polno pravega kostanja in po vseh gozdovih tu okrog se pričinja letina za gobe. Z Vodnikom vred smem reči: Glej, stvarnica vse ti ponudi.“

Iskreno, dobrodušno se je trudil, da bi jo spravil v dobro voljo. Morala si je priznati, da je storil še več. Občudovala ga je.

Počasi sta se vračala. Ne po kolovozu, temveč po ozki stezi med košatim malinovjem in robido. Večer je zalival kotel z belo meglo.

„Slišite, kako diha ta kmečki večer?“ je rekel toplo. „Grmovje in drevje se oddihava in ta megla, ki je zdaj za nama, bo do jutra segla prav do sem.“

„Vi ste dober kmet, gospod upravitelj,“ je rekla šepetaje.

„Ne vem, če sem dober, toda kmet sem. To imate prav. Vam je še dolgčas?“

„Zdaj bi mogla še dolgo hoditi,“ je rekla prisrčno.

„Še lep kos poti imava pred seboj,“ je rekel.

Ko sta prišla na vrh, sta za hip obstala. Tu je bil zrak čist, brez megle in gmota gorá na desni se je v podnožju že zlivala s temo. Sama ni vedela, kdaj je stegnila roko proti njegovi in s čudno deklinško krhkostjo rekla:

„Gospod upravitelj, saj boste imeli potrpljenje z menoj, kajne? Navadila se bom in morda bom nekoč res jokala, ko bom odhajala od tod. Vi...“

„Samo človek sem, gospodična. Samoten človek. Samota združuje človeka z zemljo in z duhom.“

Glas mu je bil kakor odmev.

Ko sta prišla do šole, so bile na nebu že prve zvezde. Breze pred Tomšetovo vilo na griču so ponujale svoja bela telesa njih blede svetlobi.

Ko sta stala na temnem hodniku, se mu je zahvalila za spremstvo.

„Malenkost, gospodična. Življenje je treba gledati od blizu. Od daleč gledano nas velikokrat vara. Lahko noč.“

Odhajal je po stopnicah.

Gledala je za njim, v njegovo temno, visoko postavlo.

„Lahko noč, gospod upravitelj.“

Ko je zaklepala vrata in po prstih stopala do sobe, je v sebi ponovila besede, ki mu jih je rekla po poti:

Vi ste zelo srečni.

Obstala je in prvič, kar je bila v Podbrezjah, je nekdo v njej spregovoril z veselim glasom:

„Jaz tudi, jaz tudi.“

Blaž Bregar, sin ljubljanskega veletrgovca, študira pravo, a opusti študij, ker računa, da bo za očetom prevzel trgovino. Njegova misel je, da se mora človek v življenju tako obračati, da lahko živi. Že pri prvem sreča-

nju z Žalarjem se pokaže velika razlika med njima, kajti Žalar trdi, da je človek še vedno lahko Martin Kačur, idealist, in da mora tudi na zunan ravnanje tako, kot v sebi čuti. Silva je s srcem na Žalarjevi strani, a prepričana je, da se bo Blaž ob Žalarju zravnal. Na Bregarjevo prošnjo odidejo vsi trije ob priložnosti na izlet na Begunjščico, kjer ima Žalar svojega prijatelja, svojo podobo — drevo, viharnik. V Žalarju nezavedno raste misel na Silvo in ko odide ona na božične počitnice v Ljubljano, jo Žalar pogreša. Edina uteha v samoti mu je pot k staremu župniku.

6.

STARI župnik je premišljal, se dotaknil figure in jo spet izpustil, dvignil glavo in resno gledal v Žalarja.

„V strašne škripce ste me prignali. Kar bom potegnil, bo narobe.“

Ura je bila že skoraj deveta in do desetih sta sklenila igrati. Po deseti se mora župnik počasi pripravljati za molitev in za polnočnico.

Žalar zase vidi dobro potezo, toda jo odlašja. Še polnočnico bi znal skvariti dobričini. Nato župnik potegne kmeta. Žalar natančno vidi, da mu še dve potezi lahko zapreta konja in zrahljata celo pozicijo, toda iz usmiljenja nalašč potegne trdnjavo, ki mrtvo stoji v kotu.

Še ena poteza in župnik veselo odnaša črnega konjička.

„Da ste to spregledali! Zdaj imam pa kar čedno prednost, ali se vam ne zdi?“

Mane si stare, usehle roke roke in se prijazno nasmiha.

Res je imel prednost, zakaj konjiček je stal na dobrem polju in ščitil tri izpostavljene točke. Zdaj se je črna obramba pričela naglo rušiti. Skoraj hihetaje župnik poriva naprej kmeta na desni strani in Žalar vidi, da mora zanj žrtvovati lovca. Nič ne pomaga, toda Žalar je dobre volje, zakaj župnikove oči so srečne.

Čez nekaj časa Žalar s prstom podere svojega kralja. Močna župnikova falanga ga je prignala v kot.

„Vas je težko ugnati,“ besediči župnik ves rečen. „Kar skoraj čudež je bil, da sem vas. Kakor v življenju. Ena sama napaka, pa se že na vseh konceh podira.“

Župnik je vesel in Žalar je vesel. Pobira figure in jih počasi spušča v vrečico, kamor jih župnik vedno spravlja.

„Za praznike boste potemtakem kar sami,“ pravi župnik. „Gospodična je torej odšla v Ljubljano. Seveda, takile mladi stvarci je dolgčas v zasneženi vasi. Vendar se mi zdi, da ste dobili prijazno in zmorno pomoč.“

„Ne morem se pritožiti,“ pravi Žalar. „Ko se bo navadila kraja in ljudi, ne bo slabša od stare, ki je odšla.“

Ura je šla proti deseti, in ker vstaja Žalar, vstaja tudi župnik. Stegne roko proti njemu in z drugo treplja Žalarjevo zapestje.

„Srečne praznike, gospod Žalar. Tisto pa, kakor vsako leto pri polnočnici. Marije se rad spominjam. Obeh, seveda, vas tudi. Spomin živih in spomin mrtvih se pri maši kar sprelevata. Vsi smo eno občestvo.“

„Hvala, gospod župnik,“ reče votlo Žalar, in ko odhaja, mu župnik na hodniku prižge luč.

Zunaj je mrzla noč in zvezdnata, toda snega ni več kakor za ped. Pri Kočarju so vsa okna na cesto svetla, toda za Kočarjem, na koncu zasneženega travnika so že Gobovci s svojo temo in s svojo tišino. Žalar gleda svetla okna in nenadoma mu je težko.

Da, stari župnik je imel Marijo rad, čeprav jo je vsega skupaj videl komaj desetkrat. Kmalu po zadnjem srečanju so jo odpeljali na Golnik, in ko so jo čez pol leta pripeljali domov, je bil njen obraz že pepelnatosiv. Ni se hotela poročiti, čeprav je bilo tik pred odhodom na Golnik že vse domenjeno. Tako si bolj prost, Viktor, je rekla. Dober človek,

Bistrica na Zilji

kakor si ti, bi preveč živel od spomina, ko bi ti bila žena, čeprav morda le nekaj mesecev.

Slutila je svoj konec.

Skušal je obuditi njen obraz in ga postaviti v ta večer krhkih čustev, v ta večer opalnega polmraka, ki je bil stkan iz medle luči toplih oken in modrikasto zlate svetlobe mrzlih zvezda. Saj dejansko obraza niti ni imela, vse je bilo samo duša — od velikih oči do drobnih usten. Tisti meseci hiranja so jo napravili za angela.

Tretji sveti večer, kar je ni več. Ped snega je tudi nad njenim grobom na škofjeloškem pokopališču.

Počasi stopa navzdol ob živi meji Pavlinovega vrta.

Tako si bolj prost, Viktor, preveč bi živel od spomina, ko bi ti bila žena, čeprav morda le nekaj mesecev.

Kakor da šepetanje prihaja iz žive meje, ki je potresena s snegom. Onstran žive meje so gola drevesa, ki tiho strmole v mraz.

Ko je stopil v svojo sobo, v začetku niti luči ni prižgal. Čakal je, da bi tišina spregovorila. Toda nič se ni zganilo, samota je kar trdno ležala nad stvarmi v sobi in lepela na zamrzlih oknih. Šele nato je prižgal luč in odložil plašč. Do polnočnice je bilo časa še veliko.

Odšel je v kabinet, v majhno sobico, in ko je luč preplavila razmetane papirje in hrbe knjig, je čutil samoto še globlje. Spustil se je na stol in mrtvo polzel s pogledom po neredu. Tam je začetek načrta za novo sušilnico, ki naj bi stala ob cesti malo naprej od Stegnarja. Samo začetek. Na sredi je obtičal. Časopisi in na vrhu njih zadnje mohorske knjige.

Strašno brez pomena je vse to v tem večeru. Brez smisla, brez cene, samo ubijanje časa, ki še vedno kriči za njim.

Zasukal se je proti mizici in s prsti vlekel po robu temnega okvirja. Zadnja Marijina slika. Tu

je imela kite spuščene čez prsi, ker je on tako želel.

Marija — † 11. oktobra 1937.

Umrla enajstega oktobra, si je ponavljal. Bil je brez moči proti njenemu odhajanju, ni se mu mogel upreti, ni ga mogel ustaviti.

Ti premalo veruješ, Viktor, mu je rekla včasih. Dober človek si, toda tvoja vera je preveč le v zunanjih obredih. Zdi se mi, da nikoli ne zadeneš ob rob večnosti in zato se je bojiš. In vendar jaz pojdem tja. Nekoč te želim tam spet srečati.

Mrtvo je gledal v sliko in drobna usta na njej so se premikala. Prav kakor tisti zadnji večer, ko je potem ponoči umrla.

Postavil je sliko nazaj na mizo, toda ko je stopil k oknu, je videl samo zasneženi vrt in pusto, temno drvarnico.

Bil je sam in tudi pod njim je bila mrtva tišina. Včasih je mogel prisluškovati vsaj Silvinim stopinjam. Navadil se jih je. Budile so občutek, da gre življenje naprej, da se ne ustavlja in da se ga kljub njegovi mrtvosti vendarle dotika.

Moral je pogledati proti razglednici, ki mu jo je poslala. Dal jo je v okvir s podstavkom iz kovanega železa.

V obupni, trmasti sili je stal viharnik sredi skalovja in vendar je budil usmiljenje.

Le počemu je imela Silva takrat solzne oči?

Iz usmiljenja? Bogme, sovražil je usmiljenje vse svoje dni. Hotel je živeti brez njega. Ni ga potreboval, posebno ne od take stvarce, ki je prišla iz mesta, od tivolskih sprehodov, še vsa topla od klanjanja mestnih škriccev.

Na lep način mu je povedala, da je prav tak kakor Usodovec. Kmet, trd in zagrizen in morda poleg tega mislila, da je neotesan, ker jo prepušča dolgemu času vaške monotonosti. Naj se navadi, da življenje ni samo klanjanje, naj vidi, da tudi vas živi z vsemi temi figurami iz dobre prsti. Tudi v tistih njenih zadnjih besedah, ko mu je na vlaku pomolila roko skozi okno, je bilo zbadanje. Prijazno zbadanje sicer, toda bilo je zbadanje.

Mislil, da bo figure iz dišeče prsti vendarle pogrešala.

Le počemu, vraga, se je zlahka domislil vsake njene besede, ki jo je izrekla v teh mesecih, kar sta se poznala? Kakor da je vsako obrnil v sebi in da je vsaka bila vredna hranitve. Le kaj mu more takole mestno dekletce pametnega povedati? Vsebinsko bedastih filmov, to je vse. Komaj ve, kako kmet seje; da bi pogledala trdo življenje malo pobližje, tistega si že ne upa.

In tisti njen bodoči mož. Pristen meščan, ki je hodil na kmete samo na izlet, toliko, da je mogel prodajati svojo omladno mladost.

Hotel se je iznebiti misli na enega in na drugega, hotel je v tišini zalivati samo svojo trmo in neupogljivost. Toda poskus se mu je samo na pol posrečil. Zlahka se je otresel misli na Bregarja, Silvinih majhnih rok in glave s črnim klobukom pa

se ni mogel znebiti. Vse je stalo zraven okvira, v katerem je tičala slika viharnika. Njeni drobni, lepi prsti, ki tiščé klobuček k svedrastim lasem, ker je hud veter, zardel obraz, ki so mu pognale kri v lica ostre zvezdice snežink. Taka je odšla in se vendar vrnila s to sliko vred.

Bil je zmeden. Skušal je iskati osti tudi v njenih besedah in vendar jih je istočasno lomil in metal od sebe. Nekaj v njem se je vzdigovalo, hrepenelo kvišku, trdne koreninice v najglobljih koteh so popuščale in na mah se je zazdel smešen samemu sebi.

Ko je odšla stara učiteljica, je pričakoval, da bo nova moč spet starejša ženska. Bil je o tem tako trdno prepričan, da je bil Silvin prihod zanj naravnost presenečenje. Bil je na svoj način vklenjen v preteklost z Marijo in vedno je želel, da bi v njej ostal vsaj še nekaj let. Živel je od spomina in dela, vse drugo je odriaval in v samoti podoživljal, kar je z Marijo sicer zunanje umrlo, pa vendar ostalo v njem na blag, duhoven način. Samota je bila nevidna vez med mrtvo in živim, mogel je v njej živeti čisto osebno življenje, ki se ni dotikalo okolice.

S prihodom nove učiteljice se je nekaj spremenilo. Stara učiteljica se je mirno sprehajala med gredami in njene počasne stopinje se niti zdaleka niso dotaknile tišine v njem. Imela je prijazne, stare oči in monoton glas, ki ga je znala za spoznanje povzdigniti samo v razredu.

Nekaj povsem drugega je s tem novim bitjem. Poosebljeno življenje, ki ne ve, kam z vso svojo mlado silo. In kar je najbolj čudno, pri tem budi v človeku občutek krhkosti, občutek, ki ga imaš, če vzameš v roko gladko in lepo porcelanasto figuro, za katero se bojiš, da jo boš zdaj zdaj strl, če jo le malo stisneš. Prav enako občutje je imel nekoč pri Mariji v času, ko je z njo pričelo iti navzdol.

Bil je kmet, trd kmet, ki pa je znal ljubko ujkati misli, če ga nihče ni videl. Toda zdaj se jih je bal. Niso spadale v ta večer. Svojega kralja je podrl samo pred župnikom in še pred njim samo iz usmiljenja. Pred seboj ga ne misli.

Sel je do vrat in utrnj luč. V hipu se je zgrnila tema nad neredom, in ko je naglo stopil v sobo in pogledal na uro, je videl, da je čas, da se pripravi. Poglajnovemu Janezu, podbreškemu organistu, je že pred tedni obljubil, da bo letos za polnočnico on orglal.

Ko se je preoblačil in si zavezoval kravato, se mu je zdelo, da se duši. Kravate je sovražil, tesnile so človeka. Seveda, v mestu bi jo moral nositi tudi čez teden in verjetno zdaj tudi tu, kar ima novo učiteljico, to lepo mestno zelišče. Nekoč se ji pač opraviči in ji pove, da kravate ne ljubi, da želi dihati prosto in svobodno.

Pri fari je zazvonilo in po hrustljavi stezi mimo šole so hodili ljudje. Prihajali so iz toplega občestva vaških domov, iz Srednje vasi, iz Dolenje vasi in iz Bistrice. Ljudje, ki diše po dobri, zvesti prsti, ki leži pod ped visokim snegom. Govore in šumijo mimo, se pozdravljajo z veseljem in iskrenim smehom in nosijo s seboj duh po kadilu, ki so ga nočoj polne vse hiše.

Zategnil je voz pri kravati, nato je šel s prstom med ovratnik in vrat in zrahljal tesnobo. In ko je koračil po temnih stopnicah, mu je prišlo na misel, da ga bo župnik s svojimi starimi očmi gotovo našel na koru, z isto mislijo, ki mu jo je povedal pri šahu.

Kakor v življenju, gospod Žalar. Ena sama napaka in že se na vseh konceh podira.

Ena sama napaka. Do zdaj je še ni naredil.

Žabnice
v Kanalski
dolini

LETO devetnajstoštirideseto sta Žalar in župnik pričakala pri šahu. Žalar je bil sicer za trdno sklenil, da na Silvestrovo ostane doma, toda že zgodaj popoldne je župnik sam prišel v šolo in toliko časa bodel vanj, da se je vdal.

Sedela sta v topli sobi in za župnikovim hrbtom je v dolgi, lepo zrezljani omarici visela stara ura z veliko medeninasto ploščico na koncu nihala. Samo počasno tiktakanje je bilo slišati.

„Zadnje ure starega leta tiktakajo v večnosti,“ pravi župnik in mimogrede naredi potezo.

„Tisto ne bo dobro, gospod župnik,“ reče Žalar. „Zgubili boste kmeta na sredini.“

„Poglej no, še videl nisem, da ste ga napadli z lovcem.“

Župnik popravi potezo in se hvaležno nasmehne.

„Človek gre kar nekam s skrbjo proti novemu letu, kajne?“ spet reče župnik. „Svet se suče vsak dan bolj narobe. Nemeč se je spet odvezal.“

„Nič dobrega ne kaže,“ pravi Žalar. Gleda v stare župnikove roke, ki se za spoznanje tresejo. Okna so zagrnjena in spodaj v kuhinji župnikova sestra ropota s posodo.

Nato kar pozabita na razgovor in se zagledata v figure. Črne in bele si stojte nasproti, nekatere že pomešane in zagrizene v nasprotnika.

„Nekam čudno sva se zarinila drug v drugega,“ se nasmehne župnik. „Toda zdi se mi, da ste tokrat vi v prednosti. Desno stran ste mi čisto zaprli. Še pisniti ne morem.“

Iz zadrege je prestavil kraljico za eno polje.

Žalarjeva poteza je razčistila položaj. Žrtvoval je kmeta in tako udrl v župnikovo desno stran. Obramba je bila skoraj nemogoča.

„Ena napaka prinese drugo in zdaj me še Aljehin ne reši,“ pravi župnik in od nervoznosti liže svoja ovela ustna. „Žagovorili ste me. Konjička ne rešim več in nazadnje še kraljice ne bom imel kam umakniti. Preveč sem se zaprl.“

Tiplje po figurah, odmika prste, se naslanja nazaj, nalahno hrka, toda vse nič ne pomaga. Žalar ga ima v kleščah.

„Prav tak ste kakor Nemeč,“ pravi smeje župnik. „Nikomur ne da dihati in kar zagrabi, ne spusti iz oprijema.“

„Vojska je vojska,“ reče Žalar. „Ti mene ali jaz tebe.“

„Imate prav,“ pravi župnik. Še gleda po figurah, nato počasi stegne roko in prične jemati svoje figure z deske. „Se vdam, gospod Žalar. Zdaj imam jaz bele.“

Spet sestavljata bojno polje. Župnik belo, Žalar črno. Toda ne pričneta igrati takoj. Na mizi sta še kozarca z vinom, ki sta se ga komaj dotaknila. Ko nalahno pijeta, pravi župnik:

„Se vam ne zdi, gospod Žalar, da je v povezavi Nemečev in Rusov neka nevarnost, ki je ne gledamo od prave strani?“

„Nevarnost je samo v Nemcih,“ reče Žalar prepričano.

Župnik položi kozarec na mizo in ga obrača med prsti.

„Se v nečem,“ reče župnik. „V nečem, na kar skoraj ne mislimo. V ideji, ki zavoljo te povezave dviga glavo in se je zelo jasno pokazala v španski revoluciji.“

„Tam je šlo za socialne reforme, gospod župnik. Ubogega človeka so stiskali od vseh strani, ni mogel ne živeti ne umreti. Zato je prišlo do upora.“

Župnik še vedno vrti kozarec.

„Morda imate v nečem prav. Socialne reforme, da. Toda po moje je bilo to geslo le pročelje za nekaj drugega. Na dvorišču za fasado je čakala prava ideja, prav kakor zdaj. Bila je pripravljena in formirana, oblečena v plašč svobode in agrarne reforme. Bilo jo je težko spoznati.“

„In vi se bojite, da bi ta ideja, ki je sicer v Španiji propadla, zavoljo te povezave našla pripravna tla za ohranitev tudi drugod, kajne?“

„Da,“ je rekel naglo župnik. „Pričeli smo s skrivnostnim subjektivizmom, ki mrtvi objektivno gledanje — sicer pa, gotovo ste brali tisti Kocbekov članek v Domu in svetu. Cerkev naj trpi, ker je k temu poklicana, ker je kri seme novih kristjanov. Ljubezen zmaguje, na dolgo roko sicer, toda zmaguje in še tako ostudna surovost bo nekoč padla na kolena in dvignila roke k njej. Nevarno mišljenje, moj dragi, zelo nevarno, kadar se vgnezdijo med nami. Odkrito povedano, naši ljudje so v španski revoluciji videli samo pročelje in niso šli gledat na dvorišče.“

„Bilo je mnogo krivde tudi na beli strani, če naj tako rečem,“ pravi Žalar. „Mnogo je okostenelega, neživljenjskega in prepočasnega.“

„In mnogo je na drugi strani preišljenega zavijanja, stranpoti, izrabljanja strasti in...“

Nalahno se je obrnil in pogledal na uro.

„Do novega leta bi še eno lahko odigrala. Jaz imam prvo potezo, kajne? Beli sem.“

Nekam hlastno je potegnil kmeta pred kraljico. Zdaj sta brez govorenja gledala v figure in ura za župnikovem hrbtom je tiktakala svojo pot. Spodaj v župnišču se je umirilo, kuharica je odšla spat. Igra je postajala napeta. Žalar je žrtvoval kraljico za trdnjavo in lovca, toda načrt napada je bil preplitev. Žalar je videl, da se je uračunal, prešel je v obrambo. Ko je dvignil glavo in naštel cigareto, je videl, da se župnik drobno nasmiha.

„S prvo zmago v novo leto boste stopili vi, kakor vidim, pravi Žalar. Manjkalo je le še nekaj minut do polnoči.“

„Vse tako kaže,“ reče župnik.

Prvi udarec v izrezljani omarici je zadonel. Bil je podoben lahnemu udarcu na gong. Nenadoma je župnik vstal in se počasi prekrizal.

„V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen.“

V njegove besede so srebrno zadoneli udarci ure. Nato je stegnil roko preko mize.

„Srečno novo leto, gospod Žalar.“

Tudi Žalar je vstal. Sklenjeni roki sta se trdo držali nad zgubljeno Žalarjevo pozicijo. Ko sta sedla nazaj, sta v naglici naredila še nekaj potez. Bile so brez upa. Žalar je segel po vrečici in dvignil svojega kralja.

„Bila je lepa zmaga, gospod župnik,“ je rekel.

Nato sta se pričela poslavljati. Župnik je tokrat šel z njim po stopnicah prav v vežo.

„Hvala lepa, da ste mi ustregli, gospod Žalar. Vem, zabavati se s starim človekom je včasih velika muka.“

In ko mu je znova stisnil roko in mu voščil srečo, je starčevsko vdano rekel:

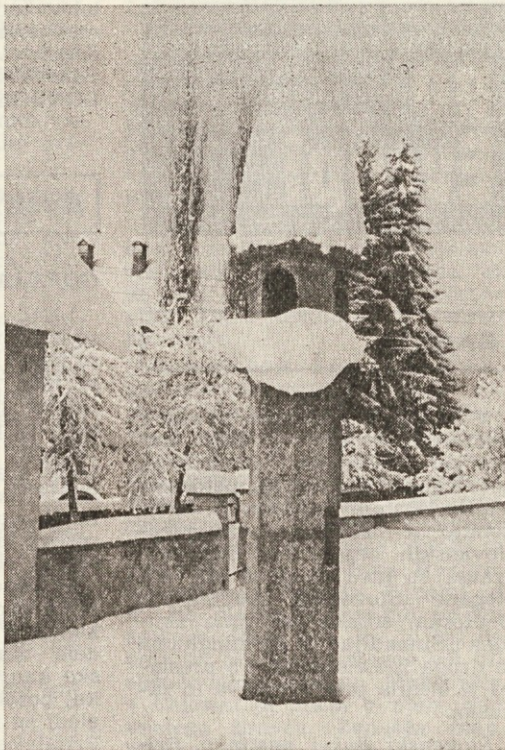
„Upajva, da bodo to leto samo take vojske, ki jih imava midva. Prave vojske nas Bog obvaruj.“

Noč je bila manj mrzla, kot je Žalar pričakoval; zdelo se mu je celo, da je zasrenjeni sneg odnehal. Prve minute novega leta so plavale nad njim. Globoka tišina je čemela ob seči in ob zgaženem snegu. Spet je na otipljiv način čutil samoto. Široki in dolgi Pavlinov vrt pod njim je bil kakor zamrzlo jezero.

Nekaj v njem se je spremenilo. Moral si je priznati. Spremenilo se je nenadoma, brez priprave, globoko spodaj, da spočetka spremembe niti ni opazil. Po občutku samote spoznava, da se je sprememba vendarle zgodila in da načenja trdne obrambne zidove, za katerimi se je otepal življenja.

Nenadoma je obstal in nehote prisluhnil. Želel je ujeti kapljanje snežnice v žlebove, toda ujel je le bitje svojega srca.

Da, želel si je pomladi, pomladnega dežja, razmočene ilovice, zibanja konjskih hrbtov na njivi, bega od misli, ki prihaja, umikanja pred drobnimi rokami, ki nocoj mirno leže na rami Blaža Bregarja.

Romanski svetilnik pred cerkvijo v Hodišah na Koroškem.

Čudno potrj je prisluškoval svojim korakom.

Pogrešal jo je. Prvič spet nekoga, kar ni bilo več Marije.

8

RISATI je pričel takoj, ko se je vrnil od kosila in risal je celo popoldne z neko zagrizenostjo, kakor da mora načrt za sušilnico biti končan do večera. Jutri bo spet šola in misel na otroke ga je polnila z mirno vdanostjo. Želel jih je spet gledati pred seboj, slišati njih govorjenje in poslušati njih odhajanje po stopnicah.

Večnilo se je že, ko so mu prsti nenadoma obstali na ravnilu. Spodaj so se odprla vrata, nato je slišal korake pod seboj. Toda le za hip so bili glasni. Kmalu so utihnil. Bil je prepričan, da se je preobula in si nataknila copate. Stanovanje je bilo pač hladno. Toliko časa nihče ni kuril.

Odlepil je prste od ravnila in se naslonil nazaj. Pogrešal je te korake, čeprav so zdaj samo za hip prišli do njega kakor sladka muzika. Toda spet so tu in bodo ostali do velikih počitnic. Slišal jih bo vsak dan, vsak večer, nenehno pričevanje, da ni sam, da še nekdo živi v njegovi samoti, ki jo nehote deli z njim. Misel mu je bila v uteho in kabinet z vso revno opremo je z večernimi sencami vred nenadoma postal prijeten prostorček, ki ob vsej ozkosti ničesar ne ograja. (Dalje)

Tako je v nedeljo, 17. novembra, popoldne zopet enkrat prišel med nas g. Vinko Zaletel in nam najprej za 100-letnico smrti našega velikega misijonarja in svetniškega kandidata škofa Baraga pokazal kratek film iz njegovega življenja in delovanja. Potem pa nam je še pokazal 1. del svojega zares zanimivega kulturnega predavanja o Indiji v lepih barvnih sklopičnih slikah. Udeležba je bila zelo velika in vsi smo z velikim zanimanjem sledili njegovemu izvajanju in ga na koncu nagradili s hvaležnim odobravanjem.

Zanimiva so ta predavanja. Drugič bomo videli 2. del predavanja o Indiji. Morda bi bile take prireditve lahko bolj živahne. Kaj, če bi drugič tudi kaj malega zapeli? Imamo toliko lepih narodnih pesmi, ki bi jih lahko brez težave zapeli; v slovenski skupini je dovolj mlajših ljudi, ki imajo res lepe in obsežne glasove. Pred začetkom, med odmorom, za konec lepa slovenska pesem, kako pa bilo to lepo! Pa je med nami tudi imeniten harmonikar. Kako bi nekaj taktov igranja poživilo občutje udeležencev!

Mladi možje in žene, ki spadate v slovensko skupino, mislite na to, kako bi se take prireditve poživile, da bi bile še bolj privlačne! Pa tudi na to mislite, da bi morda v tako imenovanem Centrumu, ki je bil zgrajen tudi za vas in tudi za vaše otroke, dobili stalen prostor, kjer bi lahko imeli vsaj malo kulturnega življenja. Na zadevno prošnjo, ki je bila podana Visokemu komisarju za begunce na Dunaju, je ta sporočil, da bo posredoval pri mestni spittalski občini. Ta je namreč vse prostore vzela v oskrbo in sedaj jih oddaja, komur sama hoče.

Da pridno in vztrajno delo končno le žanje uspehe, je doživela tudi družina slovenskega reševalca g. Lojzeta Arka, ki je sebi, ženi ge. Ančki in otrokom Anici, Mariji, Albinu in Lojzku zgradil v dravskem naselju lepo in udobno hišo. Konec novembra 1968 so se preselili v novo stavbo. Pridni družini čestitamo in želimo, da bi tudi v novem domu poleg njih prebivali tudi angeli božje svetlobe in varovali dom in njegove prebivavce.

V tem dravskem naselju preživljata večer svojega življenja pri svoji hčeri ge. Olgi in zetu g. Lojzetu Strojnu nekdanji senator g. Janez Brodar in njegova žena ga. Frančiška, ki sta se pred

nekaj leti iz ameriškega Clevelanda vrnila ne domov v Hrastje, od koder družina izvira, ampak med znanca, izseljence v Spittalu. Tudi ta družina ima svojo lično hišo s sadnim in zelenjadnim vrtom. Želimo jima še veliko prijetnih let med nami!

Lani, prvo nedeljo v septembru, je to naselje, ki je zelo obsežno, dobilo svojo lastno cerkev in lastnega duhovnika. Cerkev je blagoslovil krški škof dr. Jožef Köstner.

Kakor jegulja se zvija tudi nesreča vedno med nami. Pri svojem poklicnem ključavničarskem delu si je zastrupil dlan leve roke g. Ludvik Gladek. Takojšnji zdravniški pomoči se je treba zahvaliti, da zastrupljenje ni napredovalo in je g. Gladek že skoraj zopet zdrav.

Pa še v šoli se lahko zgodi nesreča. Pri telovadbi jo je skupil učenec drugega razreda glavne šole Habjanov Franci in je moral v bolnici pri dr. Samoniggu več kot teden dni preživljati neprostoVOLJNI dopust.

O vsem ostalem pa drugič kaj.

Belgija

CHARLEROI—MONS

Slovensko miklavževanje — Letos nas je po nekaj letih vnovič obiskal sv. Miklavž in sicer 11. novembra, ko je v Belgiji državni praznik. Obdaril je vse naše male, pa tudi odrasle se niso branili darov... Dobro je, da ga nista spremljala dva hudiča, ker je bil en sam dovolj — bil je zelo hud. Vsi otroci so se ga bali.

Poleg miklavževanja smo imeli priložnost videti nekaj slovenskih filmov. Posebno „Veselo srečanje“, ki je prikazal lepote naše domovine, je privabil marsikatero solzo v oči...

Tudi naš pevski zbor „Jadran“ je nastopil in zapel več slovenskih narodnih pesmi in žel lep uspeh. Pri prosti zabavi je nastopil ansambel „Janez Mahkovič“ iz Zagorja ob Savi, ki je s svojo krasno muziko spravil na ples vse, stare in mlade.

Večer je potekal v res lepem razpoloženju in vsi smo se počutili kot ena sama družina, dasi nas je bilo karaka 300 v dvorani „Familia“ (Gilly-Haies). Še dolgo bomo vsi ohranili ta dan v spominu.

LIEGE—LIMBURG

Naši bolniki: V Leutu sta bili operirani ga. Elizabeta Lipovšek in ga. Ljudmila Korelc, obe iz Mechelena. V Genku se zdravi g. Planina Franc iz Eisdena. Omenjenim in vsem, za katere še ne vemo, želimo skorajšnje okrevanje.

Poroka: G. Es Franc je v Eisdenu popeljal pred oltar svojo nevesto gdč. Konajzler Justino, ki je pred kratkim prišla iz domovine. Toplo čestitamo in želimo vso srečo.

Novi grobovi: Spet je smrt nepričakovano udarila v naše vrste. V Vuchtu je po kratki bolezni umrla ga. Marija Mastnak. Po smrti njenega moža je vso skrb posvetila svojim otrokom in vnuku. V Park van Genk smo spremljali na zadnji zemeljski poti našega 73-letnega rojaka s soške doline g. Andreja Hvalico, upokojenega rudarja. Pokojni je bil tih človek, a izredno priden delavec. Pred leti, ko je bil še bolj pri močeh, je njegov vrt bil občudovanja vreden. Mohorjeva v Celovcu je imela v njem zelo vnetega bravca. Zapušča ženo, hčerko, sina in vnuka.

Žalujočim obeh pokojnikov izrekamo toplo krščansko sožalje. Naj počivata v miru!

Francija

PARIZ

Sveta maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v kapeli Montcheuil, 35 rue de Sevres, Paris 6° (métro: Sevres-Babylone). - Slovenska pisarna (7 rue Gutenberg, pritličje-levo, Paris 15°, métro: Charles-Michels, telefon: 250-89-93) je odprta vsak torek in vsak četrtek popoldne.

Krščena sta bila Ivan in Sonja Terezija Šenkinc, dvojčka, ob katerih se veselita oče Ivan in mati Terezija, rojena Balazič, pa seveda tudi slovenska skupnost v Parizu.

Poročila sta se Karlo Matejčič iz Petrovičev in Nada Fontanot iz Kopra. Obilo sreče!

AUMETZ

20. novembra je umrl Janez Tolmajner, upokojenec, v starosti 69 let. Bil je doma na Dolenjskem, blizu Novega mesta. Prišel je semkaj v Francijo leta 1925

Pariški Slovenci pred baziliko sv. Remigija v Reimsu 7. 10. 1968. Tisti, ki so šli medtem gasit žejo ali streljat na bližnje igrišče, seveda niso na sliki... , pravi fotograf g. Kogoj.

in je vedno delal v rudniku v Aumetzu. Poročil se je leta 1930 z Marijo Jermančič. Imela sta 5 otrok. Zdaj so že vsi poročeni, bodisi v Aumetzu, bodisi v okolici. Pokojni je bil med rojaki in domačini v čisljih. Sploh je pa vsa Tolmajnerjeva družina v vasi in med rojaki dobro poznana in cenjena. — Iskreno sožalje so-progi in otrokom!

Gospa Pintar je 23. novembra stopila v 81. leto, na dan sv. Katarine pa je obhajala svoj god. Čestitamo in želimo še veliko obletnic in godovanj v zdravju in zadovoljstvu.

IZ VZHODNE LOTARINGIJE

Iz naše pisarne:

Poročilo je pisano 7. decembra 1968: leto torej še ni končano — zato ni mogoče podati pregleda celotnega delovanja naše Misije: sledilo bo to v prihodnji številki.

Končali smo v tem času že cerkveno leto, ki nam je v raznih težkih urah vedno znova klicalo: Kvišku srca!

Razne spremembe v liturgiji, drugi načini pastoracije, preložitve svetih maš od zjutraj na večer, spremenjene molitve pri svetih zakramentih, različni pogledi v prva stoletja krščanstva — je precej omajalo trdnost vere, dasi so verske resnice še ostale:

podajanje teh resnic, prilagoditev nespremenjenega nauka našega Odršenika sedanjemu času in potrebam — to je tudi v vrstah naših rojakov vzbudilo razne dvome in negotovost: Če smo kdaj potrebovali luči — jo potrebujemo sedaj, da ne zaidemo na nevarna stranska pota. Vse bogoslužje v narodnem jeziku so sprejeli verniki skoro brez izjeme z veseljem. Ko so bili narodi še vezani na latinski jezik v naših krajih, smo imeli Slovenci že dovoljenje iz Rima, da smo berilo in evangelij čitali ali peli v našem lepem jeziku. Pred 20 leti so nam še nekateri katoličani očitali, da smo skoro heretiki, kadar smo te pravice porabljali — zdaj so narodi spoznali, da smo bili v tej točki pred njimi. Vera je torej v zadnjem času doživela precejšnjo preizkušnjo — viharo morje — pa se je zadnji čas precej pomirilo. Rojaki molijo, se udeležujejo službe božje, skrbje še vedno za petje naših prelepih cerkvenih pesmi — mnogi pa se spovednice še ogibajo in še ne želijo prejemati nebeškega Kruha. To je poročilo o *verskem življenju* v naših kolonijah.

V *moralnem* oziru je zlasti mladina začela zahtevati popolno svobodo, se otresati kontrole staršev in predstojnikov; odpoved, zatajevanje, premagovanje — te besede so jim postale tuje; velika večina se je vrgla v valove razburkane reke — in plavajo z njimi navzdol. Povsod pa se še dobijo kremeniti značaji, ki imajo vendar višji ideal kot oni, ki skušajo črtati razne zapovedi božje in cerkvene. Starši s strahom opazujejo, kako so izgubili vaje iz rok in razni nimajo več poguma povedati kako odločno besedo. Športniki so še polni premagovanja, nekateri dolgolasi fantje in lahkomišljena dekleta pa izčrpani hodijo okrog kot starčki in starke. Ločitev zakona ali samo civilna poroka — to so življenjska načela, katera se jim zde samo po sebi umevna! Ko hite ženini in neveste k celodnevni pouku o zakonu, se človeku, ki jih vidi, pogosto zbudijo misel, da gredo še pravi otroci k predavanjem o skorajšnji sklenitvi zakona. Bolezen in razočaranja so pa v zadnjem času začela odpirati oči mladim ljudem.

Socialno življenje: Na stotine rudarjev je bilo v zadnjem času upokojenih — mnogi nosijo v sebi krali rudarske ali druge težke bolezni; matere so po dolgoletnem neumornem delu opešale — ži-

vijo na splošno zelo trezno — mladino po mnogih študijih išče kruha — prave zaposlitve, naslanjujoč se še vedno na drago mamico in ljubega očeta. Razni, ki dobijo delo, delajo resno in store vse, da bi prišli naprej. Razne tvrdke še vedno sprejemajo vsaj nekaj takih, ki imajo vse potrebne papirje v redu — najslabše je v zimskih mesecih. Naši upokojenci imajo še vseeno toliko, da živijo primerno življenje, obdelavajo vrtove, pomagajo tu in tam; res, njihova pridnost je vsega občudovanja vredna.

Kulturno življenje: Naša rajna Ivanka Taler, ki je pomagala od časa do časa pri naši Misiji, je v svoji starosti z začudenjem gledala po kolonijah — in mi rekla: že skoro vsaka hiša ima svoj „divizion“ na strehi; Res ni dvoma, da je televizija že dvignila zelo izobrazbo gledalcev: že skoro v vsaki stroki so rojaki kar dobro poučeni. Knjige, časopisi in revije od tu in od doma jim stalno prinašajo nove vidike kulturnega življenja. Paziti moramo pri tem posebno, da je kulture potrebno tudi naše srce! Petje in glasba še razveseljujeta naše ljudi.

Zdravstveno stanje: Mnogo naših rojakov živi že 30—40 let v tem kraju. Moči so mnogim docela odpovedale. Ni redko, ko obiščem družine, kjer bi lahko napisal na vrata: splošna bolnica. Rudarji so zadovoljni, da dobijo v boleznih pomoč — brezplačno v rudniških bolnicah — enako zdravila in drugo pomoč. Čudovita je ljubezen naših rojakov do bolnikov: obiskov vse polno, vsak prinese kake „dobrete“ s seboj, prijazne, tolažljive besede — vse to pokaže res dobro srce naših ljudi.

Število naših rajnih se hitro množi: prejšnja leta do 30 v enem letu, zadnja čez 40. Pogrebi so vedno lepo organizirani; ljubezen do mrtvih vzbuja naravnost občudovanje vseh narodov tu živeti: cela vrsta mož, družstvene zastave, petje ob grobu, zbirke za preostale, svete maše, darovane za člane društev — vse to je dokaz, da je res pravo sočutje do rajnih in preostalih težko prizadetih družin.

Vsa druga poročila slede v prihodnji številki — tu pa še enkrat želimo vsem rojakom brez razlike: zdravo, veselo, blagoslovljeno novo leto!

To Vam želi: Stanko iz Merlebacha.

Mamica in očka sta srečna, da je prvorojenec Friderik Kos postal član Kristusove Cerkve.

TUCQUEGNIEUX-MARINE — Dne 15. novembra 1968 smo spremili k večnemu počitku rudarja Mihaela Bezgovška. Tih in mirno je bilo vse njegovo življenje, katerega je posvetil ženi ter petim otrokom. Rodil se je pred 74 leti v St. Petru pri Celju, leta 1926 pa se je preselil v Francijo. Naj v miru počiva, družini pa velja naše iskreno sožalje!

Naši bolniki: Rudar Soln, ga. Zigonova in gospa Marija Janežič kakor tudi drugi od tu in okolice (n. pr. hči g. Gornika iz S. Marie aux Chénes) se toplo S. Marie priporočajo v molitev, da bi jim Vsemogočni vrnil zdravje ali pa vsaj lajšal trpljenje.

V ostalem preživljamo čas prihoda (advent), prihoda lepih božičnih praznikov in prihoda novega leta. Kakšno bo? Odvisno je to bolj od naših dejanj kakor od naših voščil; največ pa seveda od Boga. Če Ga je kdo izgubil, naj Ga zopet poišče. Pokličimo si pa tudi v spomin lep slovenski izrek: „Osrečuj druge, pa boš tudi ti sam srečen!“

Prihod msgr. Grimsa smo pa že dočakali. Dne 8. decembra, na Marijin praznik, nas je zopet razveselil s svojim obiskom. Bog naj mu to bogato povrne!

Italija

RIM: Slovenci v Rimu se zbero k maši vsak mesec v cerkvi pri sestrah na Via delle Botteghe

Obscure. Tako so 24. novembra popoldan pozdravili novomašnika g. Franceta Turka, ki je bil posvečen 20. oktobra. Z njim so somaševali gg. p. Vendelin Špendov, frančiškan iz Chicaga v Ameriki, in Štefan Hrvat, salezijanec, ki je pred kratkim praznoval svojo srebrno mašo, ter Rafko Vodeb, ki je novomašniku govoril o duhovniku v današnjem svetu. Petje je vodil dr. Franc Segula.

V dvorani je izrekel po Marijini pesmi g. Turku pozdrave g. Rus v imenu društva „Slomšek“. Z lepo deklamacijo je izročila novomašni križ gdč. Damjana Zorn. Oktet iz Slovenika je pod vodstvom g. Škulja zapel tri pesmi: O, Podjuna, Teče mi vodica in Pridi Gorenc. Ni potrebno poudariti, da so navzoči vsako točko nagradili z odobravanjem.

Nato je govoril dr. Oražem o trenutnem stanju Slovenskega zavoda, ki ima letos 15 študentov, ki bivajo v 3 različnih zavodih in se le ob izrednih prilikah morejo sniti. Tako se vedno bolj kaže potreba po lastnem zavodu, kjer bi mogli bivati vsi skupaj in se posvetiti študiju. Za njim je povzel besedo dr. Jezernik. Govoril je o akciji za zgraditev zavoda in pri tem razgrnil načrte, ki so že odobreni. Spomladi bo, če bo le mogoče, položen vogelni kamen. Načrti so zbudili veliko zanimanja.

Za njim je zapel g. R. Caccamo, po rodu Italijan, pesem „Gor čez izaro“. Sledila je še skupna pesem „Glejte, že sonce zahaja“. G. novomašnik se je zahvalil za pozdrav.

Sledila je še dražba japonskih sličic, ki so prinesle v korist Slovenika 36 tisoč lir. Seveda ni manjkalo pri tem sladkih jedoč in pijač, za katere so poskrbele gospe in gospodične. Vsem iskrena hvala!

SLOVENIK

NAČRTI — Rimska občina je že odobrila splošni arhitektov načrt. Med izvedenci prevladuje mnenje, da je mogoče načrt v nekaj letih izvesti in da se lahko začne z gradnjo. Po dveh ali treh mesecih bo predložen občini dokončni načrt, po katerem bo zavod poleg skupnih prostorov obsegal še 40 sob za duhovnike-študente, za predstojnike in goste. — Za zaključek jubileja 1.200-letnice pokristjanjenja Slovencev, to je oktobra 1971, bi

Slovenik odprli. Ob tej priložnosti bi organizirali splošno slovensko romanje v Rim. Z delom bodo začeli takoj, ko bodo imeli v rokah vsa dovoljenja in pa zadostno vsoto denarja.

SEDANJE STANJE — V Sloveniku je sedaj 15 duhovnikov-študentov. Od teh jih je iz ljubljanske nadškofije 5, iz videmske škofije 4, iz mariborske 3, iz koprške 2, iz goriške nadškofije pa 1. Dva duhovnika iz ljubljanske nadškofije sta iz tujine in sicer iz Argentine in Združenih držav. Ker še nima Slovenik lastne hiše, živijo študentje v treh različnih zavodih: pri šolskih bratih, v filipinskem zavodu in v tevtonskem zavodu.

IZ NADŠKOFOVEGA PISMA

— Ljubljanski nadškof je napisal za božič dobrotnikom Slovenika posebno pismo, v katerem med drugim pravi: „Darežljivost ste, dragi dobrotniki, že pokazali, ko ste se zavzeli za slovenski zavod v Rimu. Potrebujemo ga, da bodo v njem spopolnjevali svoje bogoslovno znanje slovenski duhovniki iz domovine in tujine. Cerkev jih silno potrebuje, doma pa ne morejo dobiti tiste izobrazbe in široke razgledanosti, ki jo za svojo apostolsko dejavnost potrebujejo... Bog je bil neizmerno dober. Odprl je vaša srca, srca številnih dobrotnikov. Tako je zemljišče za slovenski zavod že kupljeno in tudi v celoti plačano. Tudi denar za zidavo stalno in znatno prihaja. Sama od sebe nam prihaja na usta beseda hvalečnosti vsem, ki ste se zavzeli za naš zavod. Kar dajemo za duhovne namene, nam Bog obilno povrne z duhovnimi darovi, pa tudi navadno z gmotno blaginjo, kolikor je potrebno. Z veselim in preprostim srcem nadaljujmo delo za naš zavod v Rimu.“

Nemčija

PFALZ — POSARJE

V Wormsu sta se 30. novembra poročila Ban Bronislava, doma iz Brezja pri Brestanici, ter Mrnjec Marko iz Crnogovcev. Med poročno mašo sta prejela obhajilo pod obema podobama. Kako globok je pomen tega obreda! Kot sta mladoporočenca zaužila isto razlomljeno hostijo in pila iz istega keliha, tako je odslej

tudi njuno življenje v Kristusu najtesneje povezano v eno.

V Oberbexbachu v Posarju je ga. Rozalija Klement prinesla h krstu Manuelo Kristan, prvorojenko Alojzija in Darinke, roj. Vražič.

WÜRTEMBERG

Krsti: Otrok božji je postal pri krstu v župnijski cerkvi sv. Jožefa v Sindelfingenu 30. novembra Albert Koman, sin Alberta in Marije, roj. Črnc.

Med poročilom o krstih se je v zadnji številki vrnila napaka. Janževac Anton in Vida iz Ravensburga nista dobila hčerkice, pač pa imata luštnega in krepkega fantiča z imenom Tomažek. Na novo pa naštejemo naslednje krste: v Reichenbachu je bila krščena Podjavoršek Brigita, hčerka Milana in Julijane; v Esslingenu Jerebic Robert, sinko Ivana in Marije; v Wasseralfingenu Jazbec Viljem, sinko Antona in Milene; v Oberesslingenu Tekavčič Sonja, prvorojenka Antona in Anice. — Cestitke!

Poročili so se: 16. novembra v župnijski cerkvi St. Maria v Stuttgartu Maček Andrija in Konc Ana, oba iz Medjmurja; popoldan istega dne v župnijski cerkvi Stuttgart-Rot Eferl Friderik Edvard in Koller Marija, oba iz Maribora; v župnijski cerkvi Hegnach pri Waiblingenu Mustar Vladimir Stanislav iz Vidma pri Krškem in Deželak Zofija iz Laškega. — Iz Aalena so se šli poročiti v domači kraj Sitar Ivan iz Ponikve in Kos Terezija iz Kostanjeka ter Kos Franc iz Kostanjeka in Omerzu Marija iz istega kraja. Obe poroki sta bili v Kostanjeku. —

V Neutrauchburgu je šla pred oltar Lorger Jožica z Brezij pri Poljčanah z Albrecht Siegfriedom iz Rohrdorfa v Allgäu. — Tople čestitke!

V zapadnem delu našega področja je bilo v preteklem letu do tega poročila 13 krstov (Bog daj, da bi se v tem primeru vera v nesrečno število ne obnesla!), 26 porok, tri deklice so prejele prvo sv. obhajilo, dve pa sv. birmo.

Ze približno eno leto bivajo med nami štiri slovenske redovne sestre, ki stanujejo sedaj prav v bližini župnijske cerkve Stuttgart-Rot. Tja vozi tramvaj, ki prav iz sredine mestnega dela Zuffenhausen krene na desno. Posebno naša dekleta bi našla v njih v marsikateri zadevi modre svetovavke.

V peščeni jami je utonil: V Illertissenu smo 30. novembra pokopali Stanka Čerič, doma od Sv. Križa pri Mariboru. Pokojni je bil zaposlen v Dietenheimu. 26. novembra je odšel skupaj s kolegi kopat pesek. Ko so napolnjeni tovornjak obračali, je počila guma na sprednjem kolesu in tovornjak je zavozil v peščeno jamo, ki je bila do treh metrov napolnjena z vodo. V kabini so sedeli vozač, naš rojak Čerič in šef podjetja, ko je tovornjak izginil pod vodo. Medtem ko sta se oba Nemca rešila, je Stanko Čerič utonil.

Pokojni Stanko Čerič je odšel v prezgodnji grob, saj je bil star šele 29 let. Žena in hčerkica ga bosta težko pogrešali. Pa tudi štirim bratom, ki so s pokojnim skupaj stanovali in so se z njim dobro razumeli, je prizadel njegov nenadni odhod hudo bolečino. Edina tolažba v takih prime-

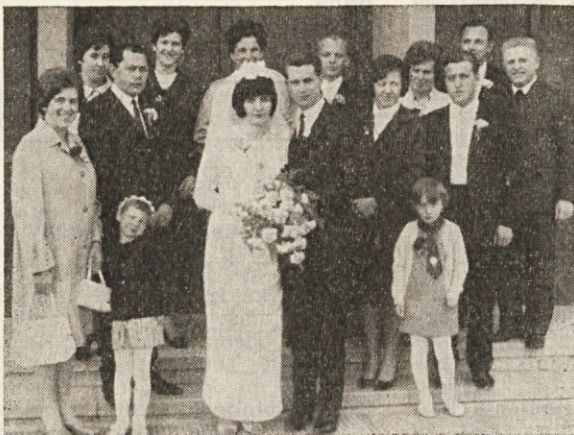
Po krstu Feliksa Kovačevića v Augsburgu.

rih nam je sveta vera in upanje na ponovno srečanje v onstranstvu. — Naj počiva v božjem miru! Ženi in sorodnikom iskreno sožalje!

Skioptično predavanje o misijonih. — Rojaki na Württembergem kažejo živo zanimanje za delo naših misijonarjev. Njihov letošnji dar za misijone to potrjuje, saj so cerkvene zbirke in zasebni darovi v oktobru in novembru, namenjeni misijonarjem, nanесли 600.— DM. To vsoto smo poslali Slovenski misijonski zvezi v Argentino.

Skioptično predavanje o misijonskem delu med pretežno mohamedanskim prebivavstvom Ibadana v Zapadni Afriki — predavanje je bilo v novembru v Unterkochenu in v Ravensburgu — nam je ponovno prikazalo težavnost misijonskega dela. Zato se čutimo vsi poklicani, da priskočimo našim misijonarjem na pomoč.

Miklavž je nosil v Unterkochenu: Lani je bil Miklavž posebno pozoren do naših rojakov v Aalenu in okolici. Na Miklavževno nedeljo jih je po maši obiskal v lokalu pri Hirschu v Unterkochenu. Najprej se je zanimal za navzoče otroke: prinesel jim je polno košaro darov. Za odrasle je imel to pot le dobro besedo, pač pa jih bo obdaril prihodnjič, če jih bo med letom večkrat videl v romarski cerkvi, vsaj tako je dejal nebeški gost. Obljubili so mu, da bodo prišli vsak mesec k slovenski službi božji. Kako bo s to obljubo, bomo videli. Pa tudi to bomo videli, kako bo z obdarovanjem prihodnjič.

V Stuttgartu sta se poročila Senekovič Vinco in Holer Marija, oba iz Jurovskega doma. Zenin je imel na poroki štiri sestre, ki so vse na delu v Nemčiji. Zopovrstjo jih vidimo na levem kotu slike. Jasno je, da bodo še „ohceti“ v Stuttgartu!

Nizozemska

V Freilassingu sta se poročila g. Henrik Peterkovič iz Gornjega Lenarta pri Brežicah in gđč. Anita Mulej iz Dramelj pri Šentjurju.

BAVARSKA

Na mnogih krajih po Bavarskem je bila pred božičem prilžnost za slovensko spoved, marsikje je bila tudi slovenska maša. Slovencev je na Bavarskem vedno več, kar se tudi pri mašah pozna.

Bog daj, da bi vsem našim ljudem bivanje v tujini koristilo. V tujino naj bi prihajali le zreli ljudje!

Pri debatni uri, fantovskem večeru in dekliškem razgovoru v novembru smo govorili o jehovcih, zadnjih svetovnih dogodkih v luči evangelija, oziroma o ugovorih proti veri. Zlasti debatna ura je bila zanimiva in močno obiskana. Pri debatni uri v decembru je bila tema razgovora sveto pismo. Tudi ta razgovor je bil zanimiv in živahen in le želeti je, da bi se vedno več naših ljudi zanimalo tudi za ta vprašanja.

Posebno veselje nam je pripravil sredi novembra g. Ciril Turk iz Esslingena. Prišel nam je zavrtet barvasti film, ki ga je sam posnel, o slovenskih delavcih na Württemberškem. Dvorana je bila polna in vsi smo z zanimanjem sledili podobam in dogodkom na platnu. Iz celotnega filma je bilo čutiti, kaj pomeni slovenski duhovnik našemu človeku v tujini. Hvaležni smo bili g. Turku za prelep večer in s skromnim darom smo mu vsaj za pot povrnili. Ko bi imel gospod še kaj podobnega, ga vabimo, naj še pride.

V Münchnu je bil krščen Saša Aleksander Pahernik. Želimo mu vse dobro na življenjsko pot!

Ga. Tini Reberšek iz Lindenheuvela je že več kot 3 mesece v bolnici. Zdravje se ji obrača na bolje. Bolniško nego v bolnici je potrebovala tudi ga. Knez Jožefa iz Lindenheuvela. Omenjenima in vsem bolnikom, za katere morda še ne vemo, pošiljamo posebne pozdrave in želimo več zdravja v novem letu.

Nismo še poročali o smrti našega rojaka g. Jelnikarja Matevža iz Hoensbroeka. Živel je pri svoji hčerki ge. Banič. Ljubil je slovensko družbo, čeprav je večji del svojega življenja služil kruh v tujini. Rojaki in domačini so ga v lepem številu spremljali na zadnji zemeljski poti. Naj počiva v miru. Svojem izrekamo toplo krščansko sožalje.

Družina Banič se toplo zehvaljuje vsem rojakom, ki so jim ob smrti očeta in starega očeta pokazali simpatijo z navzočnostjo in sodelovanjem.

V Heerlenu smo tudi letos veselo „martinovali“. Od vseh strani Nizozemske, pa tudi iz Belgije in Nemčije so prihiteli slovenski rojaki. Zveza slov. kat. društev na Nizozemskem je letos organizacijo tega večera poverila mešanemu zboru „Zvon“, ki je vse skrbno pripravil. Na uslugo je bila dobra vinska kapljica, domače klobase in čevapčiči. Mahkovičev orkester iz Zagorja pa je s poskočno muziko postregel tistim, ki radi plešejo, in tudi tistim, ki z veseljem poslušajo domače napeve. Večer je potekel v zelo veseljem razpoloženju. Hvala vsem, ki so na katerikoli način sodelovali! Gremo v novo leto. Dejstvo, da nas je vedno manj, nas opozarja na nujnost SLOGE. Samo v složnem sodelovanju bomo mogli še nekaj ostvariti.

Švedska

Krsti:

LANDSKRONA. — V nedeljo, dne 28. novembra, so v Landskroni prejeli krstno milost: Bojan Prevolnik, sin Franca Prevolnika in Anice, roj. Vrabl; botra je bila Katarina Prevolnik. Dalje Andrej Karlin, sin Leopolda Karlina in Gabrijele, roj. Budja; boter je bil Martin Prevolnik. In

Družina Janko, Tončka in Sabinca Roštohar se je iz Waldkraiburga (Nemčija) izselila v Avstralijo.

še Ana Marija Prevolnik, hčerka Martina Prevolnika in Avguštine, roj. Budja, botrovala je Olga Budja. Vsi so iz Landskrona.

GÖTEBORG. — V nedeljo, dne 8. decembra, sta prejeli sv. krst v katoliški cerkvi v Göteborgu Robert Danijel Zobec, sin Janeza Zobec in Rozike, roj. Godec; botra sta bila Jože Zobec in Ljudmila Zobec iz Göteborga. Dalje Sonja Zavec, hči Martina Zavec in Regine, roj. Dvoršak; botrovala je Rozalija Simonič iz Maribora.

Vsem novokrščencem želimo mnogo sreče in božje milosti v življenju!

Poroki:

ESKILSTUNA. — V soboto, 30. novembra, sta se poročila v tukajšnji katoliški cerkvi g. Rafael Bajec, doma iz Orešja, in gđč. Antonija Wutte iz Ptuja. Priči sta bila g. Jože Meglič in g. Franc Breznik iz Köpinga.

MALMÖ. — V soboto, 23. novembra, sta se v tukajšnji katoliški cerkvi poročila g. Matija Prša, doma iz Črenovec v Prekmurju, in gđč. Vida Ferenčak iz Trnja v Prekmurju. Priči sta bila g. Franc Prša, ženinov brat, in ga. Ivanka Prša iz Malmö. Želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

ZAHVALA

Prisrčna hvala, da ste se spomnili tudi name z „Našo lučjo“. Obenem se priporočam, da mi tudi v novem letu pošljate revijo, saj ta mi je edina tolažba v tujini. — M. L., München.

Duhovniki - bratje in prijatelji vernikov

Pri nas so ponekod rekali in še rekajo duhovnikom „gospod“. V koncilskem besedilu je duhovništvo prikazano v tako tesni povezanosti s službo vernikom, da je jasno, kako iz samega jedra duhovniškega dostojanstva izvira bratstvo in prijateljstvo z verniki. Saj je njihovo dostojanstvo predvsem v tem, da na poseben način nastopajo v osebi Kristusa, ta pa ni prišel med ljudi, da bi se mu streglo, ampak da bi on stregel in dal svoje življenje v odkupnino za mnoge.

Koncil riše s konkretnimi potozami duhovniško pastirsko ljubezen. Duhovniki naj občujejo z drugimi ljudmi kakor z brati. Ljudem ne bi mogli služiti, če bi jim bile tuje njih življenjske razmere. Duhovnikom mnogo pripomorejo kreposti, ki se v človeški družbi po pravici cenijo, npr. srčna dobrota, iskrenost, srčnost in vztrajnost, nenehna skrb za pravičnost, vljudnost. Radi naj laike poslušajo, njih želje bratsko pretehtajo, priznajo njih izkušnost in pristojnost na različnih področjih človeškega udejstvovanja. Prav tako naj laikom z zaupanjem izročajo naloge v službi Cerkve, pustijo naj jim svobodo in področje dejavnosti, na primeren način naj jih celo spodbujajo, da se lotevajo del tudi na lastno pobudo.

V posebno skrb so duhovnikom izročeni tisti, ki so opustili prejetje zakramentov ali morda celo vero. Prav njim naj se kot dobri pastirji ne pozabijo približati. Naj ne pustijo vnevar bratov, ki niso z nami v polni cerkveni edinosti. Končno naj vedo, da so jim zaupani tudi tisti, ki ne priznavajo Kristusa za svojega odrešenika.

Sveti Pavel je bil duhovnik-delavec

Med oblikami duhovniške službe navaja koncil tudi opravljanje ročnega dela in delitev iste usode z delavci. Ze sveti Pavel je bil delavec-duhovnik. Po Apostolskih

delih je bilo njegovo rokodelstvo izdelovanje šotorov. Šlo je za grobo opravilo, opravilo sužnjev: za predelavo kozje in včasih velblodje dlake v vojaške šotore, v zastore, ki so rabili namesto vrat, v ogrinjala proti dežju, v delavsko obleko mornarjev in ribičev, v vreče in vrvi. Tako je sveti Pavel v svoji duhovniški službi preživel verjetno večji del dneva med svojimi delavskimi tovariši, jim oznanjal evangelij, se pogovarjal z vsemi, ki so tja prihajali ali hodili mimo, sprejemal poročila, se po opravljenem ročnem delu umikal na miren kraj za obhajanje krščanskih skrivnosti, počeval vernike, narekoval učencu pismo, urejeval zadeve cerkva.

Na splošno je bilo telesno delo v grško-rimskem svetu prezirano, nekaj nizkotnega, nečastnega, manjvrednega, in je pristajalo zato le ljudem, ki so bili rojeni kot sužnji ali so državljansko samostojnost pozneje zgubili.

In sredi te miselnosti se sveti Pavel, svobodni rimski državljani, ki zna občevati tudi z najvišjimi sloji in se priziva na cesarja, preživlja kot duhovnik z delom sužnjem, čeprav bi bil lahko živel od evangelija, na kar je imel kot duhovnik vso pravico.

Narava in milost v misijonih

Po misijonskih poročilih je v Afriki črnca težko npravno poboljšati, če se ni navadil dela, zlasti rednega; če se ni po njem poglagoma zavedel odgovornosti, pravičnosti, človeškega dostojanstva, če mu karitativno, socialno, kulturno delo niso dvignili življenjske ravni.

Odlok o misijonski dejavnosti Cerkve kristjane v misijonih spodbuja, naj se posvečujejo vzgoji otrok in mladine, naj se bojujejo zoper lakoto, nevednost in bolezen ter tako skušajo uresničevati boljše pogoje za življenje. Z vsem tem se Cerkev noče vmešavati v upravo totranskih za-

dev. Njen cilj je nadnaraven. Kristusovi učenci ne iščejo namreč samo materialnega napredka in blaginje ljudi, ampak pospešujejo njihovo dostojanstvo in bratsko edinost s tem, da jih poučujejo v veskih in moralnih resnicah. Tako jim pomagajo v doseganju rešenja, ki obstoji v ljubezni do Boga in do bližnjega.

Le z ustvarjanjem boljših pogojev za življenje in z verskim ter npravnim poukom znotraj takih življenjskih razmer navadno zaživi v dušah Kristusovo življenje. Tako je hotel Bog sam.

Ne samo nekaj žlic...

(Nadaljevanje s 5. strani)

nost. Ti Judje, o katerih govori Salim s takim sočutjem, ne zavračajo Boga, ampak njegovo karikaturu, ki jo poznajo iz pozunanjene vere. Poznajo verze svojega svetega pisma: „Gospod z višave gleda, če je kdo, ki ima razumnost in išče Boga... Toda vsi so se izprijidili... Kdo bo storil, da bo s Siona privrela svoboda Izraelu?“ Osvoboditev je privrela s Siona pred 2000 leti, toda Izrael ni spoznal časa svojega obiskanja. Preden se je Bese-da učlovečila, je Izrael govoril:

„Ni Boga.“

Salim mi zaupno pravi:

„V marsičem nas prekašajo. Premagali so nas v vojni in zdaj so naši učitelji v tehniki. Ne vedo pa ene reči, ki jo vemo mi: Bog je. On je začetek in konec vsega.“

Se bodo Judje zveličali s tem, da častijo svoj narod, svojo vrnitev v Palestino, svoje kibuce, svoje tehnične in finančne uspehe? Če častijo sami sebe, ne; kajti kdor časti sam sebe, se zapre v krog egoizma. Tisti pa, ki časti kamen, more biti zveličan, če je iskren, če se odpre ljubezni do Njega, ki je kamen ustvaril, ki je zbral Izrael in razsvetljuje človeštvo.

Dušnopastirska pot v Solingen po načrtu

Ko sem v nedeljo zjutraj pogledal skozi edino okno svoje sobe, je bilo nebo nad Porurjem čisto in jasno kot sredi najlepšega poletja in vse je kazalo, da bo vkljub že pozni jeseni lep in topel dan. Toda z vremenom je res tako, kot je imel moj oče navado reči: „Zgodnje jutranje sonce in pozni večerni berač na pragu hiše nista kaj prida.“ Tako je bilo tudi to nedeljo: že proti poldnevu je začelo deževati in lilo je kot iz škafa, ko sem vozil proti Solingenu, kjer je moje srce, odkar tam kar mrgoli Prekmurcev in Štajercev.

Že cel teden prej sem si doma naredil načrt, koga bom šel obiskat in kaj vse bo treba urediti, toda tudi z narejenimi načrti je tako kot z vremenom v Porurju. Dostikrat sem že jezno sklenil, da načrtov nikdar več ne bom delal. Življenje je najlepše in najbolj zanimivo, če ga sprejemaš in uživaš, kakor slučaj nanese. Seveda se bo eden ali drugi nad tem stavkom zgražal, morda celo pohujševal, toda nič zato.

Ko sem se torej tako vozil proti mestu Solingenu in mislil na svoj načrt, razmišljal pa tudi o najnovejšem filmu, ki ga trenutno vrtijo v Essenu in ki nosi naslov „JE BIL BOG V ESSENU“, mi je načrte prekrizal neki „beatles“ z do ramen dolgimi lasmi, raztrganimi ozkimi hlačami, do kože premočen. Stal je na odcepu zvezne državne ceste 224 za v Wuppertal. Ustavil sem bolj pod pritiskom vesti kot pa iz kakih čustvenih in plemenitejših razlogov.

„Kam?“ sem bolj osorno kot vljudno vprašal. In mladi sedemnajstletni beatles, Peter po imenu, je vljudno, ja, smeje se odgovoril: „K prijateljici v Wuppertal.“

Takoj sem skoraj nehotе zavil proč od svojega cilja in vozil, kot si je želel do kože premočeni Peter, kot da bi bilo to samo po sebi umevno.

Med potjo mi je pripovedoval o tem in onem, med drugim tudi o ljudeh, kako so neusmiljeni in kako izzivajo, če jih prosiš, naj ga vzamejo s seboj. S prstom mu kažejo na desno stran čela, a on jim ne vrača na isti način, ker je preveč len, da bi dvignil prst na čelo. Drugi zopet s prsti strižejo, češ naj si da prej lase porezati. In tretji zavozijo nekoliko naprej, ne daleč proč od njega. Tam obstojijo in čakajo. Ko ves zasopel priteče za njimi, pritisnejo na „gas“ in zdrvijo.

„Taki so ljudje, predvsem bogatejši z mercedesi,“ je mnenja mladi Peter, beatles iz Heiligenhausa, lončar po poklicu.

Ko je izstopil, sem ponovno mislil na svoj načrt in sem zavozil naravnost v Solingen. Ustavil sem se ob slovenski gostilni, ki ni bila vedno na dobrem glasu, kjer pa se je vedno zbiralo največ Slovencev, ti-

stih, ki jih nikoli nisem videl pri maši. Tudi s temi se je treba včasih srečati in se pogovoriti, saj so tudi povečini in velikokrat dobri in vrli ljudje.

Komaj sem vstopil, se mi je že okoli vratu vrgel po srcu neizmerno dobri Stanko, ki je začel takoj dokazovati, da ni pijan od danes, temveč da se ga je „nalezel“ prejšnji dan, v soboto.

Zgubljen je ta naš Stanko, vendar ne toliko za nebesa in Boga, tega mi ljudje itak ne moremo presoditi niti odločiti, zgubljen je zato, ker se pijači odpovedati ne more. Meni je sicer takoj obljubil: „Se danes zvečer neham piti, začel bom novo življenje.“ Kolikokrat že je ubogi Stanko naredil tak sklep, tega nihče ne ve.

Jaz sem mu hotel celo stvar nekoliko olajšati in sem ga prosil, naj začne šele drugi dan. Malo je mislil, potem pa toliko bolj spontano in glasno, s sklenjenimi rokami proti nebu vpil in klical: „Če bi ljubi Bog vedel, kako jaz rad pivo pijem, bi mi ga takoj en zaboj poslal!“

Še bolj se mi je zasmilil, tako zelo, da sva ga spila še vsak po en kozarec, potem sem ga pa zapeljal domov.

Vratar je meni, ne ubogemu Stanku, zažugal s prstom in dejal: „Vrgel ga bom iz doma na cesto!“ Prosil sem ga za razumevanje in potrpljenje. Bo li moja prošnja kaj zalegla, seveda ne vem.

Stankova žena pa vsak dan vsa nemirna s tremi otroki tam nekje na Dravskem polju čaka poštarja, ki naj bi ji prinesel vsaj nekaj denarja za vsakdanji kruh in še za majhen košček mesa, zaman. Pozno v noč je že bilo, ko sva se poslovila Stanko, vratar in jaz.

Hotel sem izpolniti vsaj del pripravljenege načrta, obiskati skupino odranskih deklet, ki nam v Solingenu v veliki, skoraj nabito polni župnijski cerkvi tako lepo pejejo, da imam zares občutek, da nisem slovenski izseljeniški duhovnik, ampak župnik v Odrancih v Prekmurju.

S tem opisom enega samega nedeljskega popoldneva sem se hotel opravičiti vsem tistim, ki so me ta dan po mojem načrtu pričakovali.

Prepozno je že bilo za obisk deklet, zato sem še hitro zavil v dom, kjer stanujejo trije Ciganovi bratje iz Bistrice in še nekaj drugih Prekmurcev. Tudi tukaj sem se dolgo pogovarjal o novicah od doma, bil je zares lep in prijeten večer, kajti sešli smo se stari znanci v daljnem tujem svetu... Pri mizi v domu je ta večer med nami Slovenci sedel tudi musliman Ilija. Tudi on mi je tu in tam zastavil kako vprašanje, kot na primer, na katerem gradilišču delam, koliko zaslužim na uro... Ko sem mu hotel razložiti in dopovedati, da sem ‚svečenik‘ in sem mu s prstom kazal na svoj duhovniški ovratnik, očitvidno ni mogel dojeti, da bi bil med njimi ta večer duhovnik. Ko smo se namreč pospravljali, mi je v lepi srbohrvaščini naročil, naj doma pozdravim svojo ženo in otroke. Za lepo naročilo sem se mu prijazno zahvalil, ostali Slovenci, Prekmurci, še prav posebej pa Bistričani, so se pa ta večer prvikrat na tujem od srca nasmejali, kajti vsaj v tem trenutku ni bilo v njihovih srcih domotožja po domačih in domu...

Slovo

Naš vrt je najlepši pozimi, ko ga pokrije prvi sneg. Takrat je to pravljica, ki nam jo je pripovedovala babica. Pripovedovala nam je o novem letu in Andrej je šel potem k stari klopi na vrtu, ki je bila pokrita s snegom, in na njeno zasneženo naslonjalo s prstom napisal:

Srečno novo leto!

To srečno novo leto pa se je povelilo na pol. Ne znam vam povedati, kako se je pravzaprav prelomilo, kajti prelomilo se je v naših srcih.

Vedeli smo, da se bomo v tem srečnem novem letu poslovlili. To bo slovo od sreče, ki jo že od

nekdaj poznamo, in pot k sreči, ki še ne vemo, kakšna bo.

In vsak dan je bilo slovo bliže. Tega se nisimo večasih niti dobro zavedali. Le ob pogledu na staro klop na vrtu smo razumeli, da se čas hitro vrti.

„Pohitite!“ je rekla mama. „Poiščite vse svoje igrače, ki so še kaj vredne, in jih pospravite v zaboj, ki sem vam ga pripravila.“

Ko smo to storili, nam je zopet rekla: „Pohitite! Zberite vse svoje knjige in jih spravite v zaboj, ki sem ga pripravila. Knjige, ki ste si jih sposodili pri sosedovih, pa vrnite.“

In vedno bolj se je mudilo. Mama nam je znova govorila: pohitite!

Končno nam je rekla: „Pospravite svoje šolske reči, poslovite se od svojih prijateljev, od šole in od učiteljice, poslovite se od vseh sosedov in od stare bolne gospe v podstrešnem stanovanju, potem pa mi pridite pomagat, da zložim vse, kar imamo, na selitveni avto.“

Tako je prišlo slovo od sreče, ki jo že od nekdanj poznamo, in šli smo na pot k sreči, ki še ne vemo, kakšna bo.

Ko smo zložili vse, kar imamo, na selitveni avto, nam je oče pomagal, da smo zlezli še mi otroci in mama in babica in dedek na avto. Potem je rekel šoferju, naj odpelje.

Sedeli smo na zabojih in brž ko se je avto premaknil, smo se zazibali zdaj sem, zdaj tja. Z oken so nas gledali sosedje. Pomahali so nam, potem pa je ostala ulica za nami in po vrsti še druge ulice. Avto je vedno bolj hitel.

Molče smo se vozili in držali v rokah vsak svojo dragocenost, da bi se med zaboji ne razbila. Mama je varno držala na kolenih vazo, ki jo je dobila nekoč za rojstni dan. Babica je nosila mlinček za kavo, dedek pa svoj novi dežnik. Otroci smo pestovali vsak svojo najljubšo igračo. Jelka se je zelo bala za punčko, ki ima prave lase.

A nosili smo s seboj še mnogo več, zato smo molčali, vsak v svoje misli zatopljeni. Dedek je v mislih nosil s seboj staro klop z vrta in jablanino senco, kajti kdo ve, kje bo v novem kraju in v novem domu posedal in kadil svojo pipo tobaka.

Babica je nosila s seboj zeleno trato pod oknom in zahajajoče sonce, kajti kdo ve, kam bo v novem domu gledalo njeno okno.

Mama je nosila s seboj cvetočo jablanino vejo in nekaj rdečih jabolok, kajti kdo ve, kdaj bo na novem vrtu vzcvetelo in obrodilo kakšno drevo.

In otroci smo nosili s seboj vse stezice po vrtu in našo sončno cesto, nosili smo s seboj jutranji pozdrav sosedovih otrok in večerno slovo, nosili smo s seboj pomlad, poletje, jesen in zimo z našega vrta, nosili smo s seboj vrisk in jok z naše ulice, nosili smo s seboj vso srečo od rojstva do danes, nosili smo s seboj pesmi in igre in tudi svojo šolo, kajti kdo ve, kakšna bo šola, kamor bomo od zdaj naprej hodili, in kdo ve, s kom se bomo igrali.

Oče pa je nosil s seboj upanje, da bo v novem domu za vse vse prav. Tako je bil selitveni avto do vrha naložen in naše slovo je bilo lažje. Ela Peroci

Peljimo se po Sloveniji!

Zapustimo Ljubljano z gradom in nebotičnikom. Na Gorenjskem si ogledamo tovarne v Kranju, potem Marijo Pomagaj na Brezjah, na Bledu se peljemo z ladjico na otok, v Bohinju poskusimo domači sir, na Jesenicah hitimo mimo železarn, pozdravlja nas očak Triglav, v Planici premerimo z očmi smuško skalnico, v Soški dolini si ogledamo sirarno in elektrarno, v Novi Gorici se sprehodimo med lepimi, novimi stavbami, v Idriji se zglasimo pri rudarjih, na Vipavskem se nazob-

ljemo grozdja in drugega sadja.

Potem se odpravimo čez Barje in Kras, da si ogledamo Postojnsko jamo in konje lipicance, ob Jadranskem morju pa novo pristanišče v Kopru in solarno, poskusimo smokve in se okopljemo v morju. (Sedaj pozimi? Brrrr!)

Na Dolenjskem kupimo pri Ribničanih suho robo, v kočevskih gozdovih gremo na lov na volka ali medveda, Belokranjci nam ponudijo vina in sadja, mimo gradov in Dolenjskih Toplic pridemo v Novo mesto.

V Zasavju obiščemo trboveljske rudarje in papirnico v Krškem. V Celju nas pozdravi stari grad, v Savinjski dolini vidimo nasade hmelja, mimo velenjskega rudnika in elektrarne nas vodi pot k železarnem v Ravnah.

Pohorje vabi z gozdovi in smučišči, pod njim zaustavljajo Dravo številne elektrarne. Maribor nam razkaže tovarne, Ptuj starine, v Slovenskih goricah in v Halozah se poveselimo v zidanicah, v Prekmurju zdrcimo po obsežnih poljih k prekmurskim lončarjem in črparcem nafta.

Na majhnem koščku zemlje toliko bogastva — kako lepa je Slovenija!

Pri komedijantih

HUDA ZIMA JE ZAVLADALA NA SVETU. BAJTICA TETE URŠE JE BILA ZAKOPANA V SNEGU. LEDENE ROŽE SO ZACVETELE NA OKNIH. SINIČKE SO TRKALE NA ŠIPE. PONOČI JE LISICA ODNESLA KOKOŠKO IZ KURNIKA, DIVJI ZAJČEK JE BOSOPETIL PO GLOBOKEM SNEGU. UH, KAKO JE BILO MRZLO!

VELIKA PEČ V IZBI JE BILA TOPLA NOČ IN DAN. V MALI KAMRI PA JE MIHA KURIL V ŽELEZNI PEČICI IN DELAL. ŽENA VERONA TUDI, KAJPAK, SAJ ZATO STA PRIŠLA SEMKAJ.

POKUKAJMO V TO KAMRICO! KOMAJ POČASI ODPREMO VRATA, ŽE NA SMRT PRESTRAŠENI ZBEŽIMO V ČRNO VEŽO. STRAŠANSKI TIGER STOJI SREDI KAMRICE IN ODPIRA GOBEC, DA BI NAS POŽRL. GROZA, GROZA! TIK ZA NJIM BINGLJA NA VRVI MOGOČEN LEV.

KAR NAPREJ, RADOVEDNEŽI! TO NI PRAGOZD, TO JE DELAVNICA NAŠIH KOMEDIJANTOV. TO, PRED ČEMERSMO ZBEŽALI, SO LESENI TIGRI, LEVI, SLONI IN KONJIČKI Z VRTILJAKA. V KAMRICI OSTRO DIŠI PO OLJNATI BARVI, PO KLEJU, PO LAKU, A MIHA IN VERONA SE S ČO-

PIČEM V ROKI SUČETA OKOLI TEH ŽIVALI.

IN TAKO NASTAJA IZ TE KAMRICE ENA SAMA PRAVLJICA. TIGER, LEVI, SLONI IN KONJIČKI SE SVETIJO V NOVIH BARVAH IN SO KAKOR ŽIVI, KER BINGLJAJO NA VRVEH, DA BI SE POSUŠILI.

Tone Seliškar

Pogovorimo se!

Kdaj komedijantje popravljajo vrtiljak in obnavljajo lesene živali? Zakaj pozimi? Kdo še pozimi popravlja svoje orodje? Zakaj? Ali na prostem v tem letnem času res ni pravega življenja?

Kakšne so izložbe trgovin z igračami? Opazuj jih in opiši jih!

Opiši kakšno risanko: predmete, osebe, živali, barve, oblike! Opiši predstavo, ki si jo videl: kaj so nastopajoči govorili, kako so bili oblečeni, kakšno je bilo pozorišče!

Povej, iz česa so narejene naslednje stvari: snežak, medved, konjiček, žoga, avtomobilček!

V stavkih uporabi naslednje besede: smučke, sanke, drsavke! Opiši drsavca, smučarja, snežnega moža, sneg, mraz, hišo v snegu.

V dveh stavkih uporabi primer: mrzel kot pasji smrček!

Poskušal si prve korake na zamrznjenem ribniku ali smučkah. Lovil si ravnotežje, padal in slednjič napredoval. Opiši šaljivo!

UGANKE

Vrhu strehe sajast ded mirno opazuje svet, ker mu za norčije ni, črno pipico kadi.

(Dimnik)

Sredi njive noč in dan mož stoji ves rzcapan, ne premika se, ne gleda, vrabec mu na rame seda.

(Strašilo)

Nosat, zobat, je v džungli doma, trobentati zna.

(Slon)

KDO POZNA FOTOMONTAŽO?

Ali ste že kdaj kaj slišali o fotomontaži? Naredimo jo tako, da iz različnih revij in slik izrežemo posamezne dele in iz njih sestavimo novo sliko. Prav isto je mogoče narediti iz risb.

Če hočemo zlepi zimsko sliko, tedaj najprej izrežemo vse slike, ki prihajajo zanjo v pošte. Potem jih nalepimo na polo risalnega papirja, in naslikamo s čopičem in barvami, kar manjka.

Lahko si zamislimo še druge slike, za katere potem poiščemo po revijah primerne risbe in fotografije in jih sestavimo. S temi fotomontažami lahko ilustriramo svoj dnevnik ali albume s fotografijami.

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece. Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zмени s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani.

razno

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih oglasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 30 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 1 avstrijski šiling. (2 bfr, 0,20 NF, 0,15 DM ali enako vrednost v drugi valuti). Uredništvo posreduje le naslov oglaševavca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševavca, naj pošlje v pismu v denarju ali v znamkah pristojbino za dvoje pisem v tujino. Če tega ne stori, ne dobi odgovora. Pisem uredništvo oglaševavcem ne posreduje.

JANKOVIČ, 17 rue Belgrade, 54 Tucquegnieux, Francija, je zaprisežen prevajavec in piše tudi razne prošnje. Pišite mu!

**SLOVENSKI IN SRBOHRVATSKI EKSPRES-
PREVODI**, sodno overovljeni: sodni prevajavec in tolmač Milena GRATZA, 8 München, Menzingerstr. 195, tel. 8 12 18 20.

PREVAJALSKA PISARNA V NEMČIJI. Slovenske in srbohrvaške dokumente prevaja, piše prošnje in organizira tečajne nemškega jezika dipl. filolog **JOSEPH ARECH**, 8 München 50, Pfeilschifterstr. 21, tel. 54 13 702.

Slovensko-hrvatski sodnijsko-občinski **TOLMAČ** prevaja vse vrste dokumentov in razne listine v nemščino in obratno hitro in zanesljivo. **MARTIN SAPOTNIK**, 413 Moers-Meerbeck, Luisenstraße 23, Rhld.

SLOVENEK v Franciji želi spoznati slovensko dekle, po možnosti živečo v Franciji, sicer pa kjerkoli, da bi le želela priti v Francijo, kjer bi se poročila. Naslov posreduje uprava Naše luči pod zgoraj navedenimi pogoji pod številko 1.

SLOVENEK, doma iz Kranja, star 24 let, bivajoč v Nemčiji, želi spoznati dekle, staro do 23 let, da bi se z njo poročil. Morala bi biti pripravljena iti z njim v Avstralijo. Prosim sliko. Naslov posreduje uprava Naše luči pod zgoraj navedenimi pogoji pod številko 2.

VIPAVC JOŽE, 7 Stuttgart-S., Nemčija, Export-Import podjetje, Böblingerstraße 164 (tel. 60-43-62), vam solidno postreže in vam nudi kmetijske stroje, kosilnice, traktorje od najlažjih do najtežjih, škropilnice znamk „Irus“, „Schanzlin“ in drugih, gasilne brizgalne, radijske in televizijske aparate, magnetofone, kino- in fotografske aparate, pralne

stroje, hladilnike in gospodinjske stroje vseh vrst, šivalne stroje vseh znamk in pletilne stroje svetovno priznane znamke „Kaysar“ (netto DM 490.—), elektr. strojčke za popravilo nogavic „Kolibri“ (DM 280.—), motorne žage, stroje za predelovanje lesa, betonske mešalce z električnim, bencinskim ali dizlovim motorjem ter pošilja na zaželeno naslove in v vse države. Generalno zastopstvo za šivalne stroje Pfaff.

LETO SVETNIKOV, I. DEL

V Ljubljani je izšla prva knjiga življenja svetnikov. V njej so opisani svetniški gradovi, pa tudi Gospodovi prazniki od 1. januarja do 31. marca.

Knjiga obsega okrog 900 strani. Uvodni besedi ljubljanskega nadškofa in uredništva Leta svetnikov sledi bogoslovno razpravljanje o svetništvu: kdo so svetniki, ravnanje Cerkve pri ugotavljanju svetništva, češčenje svetnikov in zatekanje k njih priprošnjim.

Knjigo krasi 21 svetniških podob v črnobeli in barvni tehniki. Podobe so ustvarili naši slikarji. Hranijo se v naših svetiščih ali drugje po Sloveniji. Inicialke in vinjete delajo knjigo zelo priropno.

Pri življenjepisih avtorji jasno razlikujejo zgodovinsko resnico od pobožnih legend. Svetniški lik stopa pred bravca kot človeško pristen.

Leto svetnikov je knjiga za vsakega. Za svetim pismom je to najlepše duhovno branje.

Knjiga je primeren dar za poroko, god, rojstni dan ali kak drug življenjski praznik. Naj to lepo delo najde pot med vse naše ljudi na tujem! Naj postane redno družinsko branje. Knjigo lahko naročite pri Mohorjevi družbi v Celovcu ali pa pri svojih duhovnikih.

slovenske radijske oddaje

KÖLN — Ob torkih, četrtek in sobotah ob 16,20 do 16,50 (na kratkih valovih 41 in 31 m). Na sporedu so dnevne svetovne novice, politične razlage, razgovori, zanimivosti iz kulturnega in gospodarskega življenja. Poleg tega imajo Slovenci v Nemčiji možnost, da preko kölnskega radia pošiljajo domačim voščila, pozdrave in glasbo po želji. Dopise pošljite na naslov: DEUTSCHE WELLE, 5 Köln, Brüderstr. 1 (Südosteuropa-Redaktion).

VATIKAN — V nedeljah ob 11,45 (valovi 25,67 — 31,10 — 196 m), v ponedeljkih ob 21,30 (valova 48,47 — 196 m), v četrtek ob 18,45 (valovi 31,10 — 41,21 — 48,47 — 196 m), v petkih ob 21,30 (na valovih kot v ponedeljkih), v sobotah ob 18,45 (na valovih kot v četrtekih).

Radio LONDON BBC — oddaja vsak dan ob 12. uri (novice in pregled tiska) na valovih 25 in 19 m. Ob 19. uri na valovih 49, 31, m; ob nedeljah ob 16,30 na valovih 31, 25, 19 m.

WASHINGTON — Glas Amerike: vsak dan zjutraj ob 6 (valovi 31 — 41 — 49 m).

naši razgovori

zavode (od ljudske šole, preko gimnazij, tehničnih, mešanskih in drugih podobnih šol pa do univerz)?

Ali ima tu Cerkev svoje vzgojne zavode?

Ali ima Cerkev tu dostop do radija?

Ali dovolijo tu Cerkvi k televiziji?

Ali igrajo tu po gledališčih tudi verska gledališka dela?

Ali vrtijo tu filme tudi z versko vsebino?

Ali sme Cerkev tu ustanavljati svoje verske organizacije?

Ali se smejo tu katoličani združevati v apostolska združenja?

Ali sme Cerkev tukaj organizirati dobrodelne akcije?

Ali sme po teh državah Cerkev razlagati krščansko ureditev družbe?

Ali je božič v teh deželah tudi od države priznan praznik?

Na vsa ta vprašanja boste moral odgovoriti z „da“. Če si postavite ista vprašanja z ozirom na Jugoslavijo, boste morali na vsa odgovoriti z „ne“. Iz teh odgovorov ni več težko zaključiti, ali vlada v Jugoslaviji verska svoboda ali ne.

Resnici na ljubo pa je treba priznati, da dela danes jugoslovanske režim Cerkvi manj krivic, kot ji jih je v letih po vojni (čeprav jih še vedno precej, kot je videti iz gornje primerjave). In poudarjati je treba bolj to, da krivice še vedno so, kot pa to, da jih je manj, kot jih je bilo. Saj je najmanj, kar moremo pričakovati od nekega režima, to, da vsaj krivic ne dela svojim podnikom. Za kakšen drug namen pa se oblast postavlja, kot za to, da vrši resnično voljo ljudstva?!

VERSKÉ ODDAJE NA RTV

„Ne vem, če ste brali v Družini (Ljubljana, 1. dec. 1968, str. 15) pod gornjim naslovom odgovor generalnega direktorja RADIOTELEVIZIJE LJUBLJANA Milana Merčuna inženirjema Jožetu in Olgi Strgar. Ta dva sta namreč v letošnji 18. številki Družine naslovlila na RTV Ljubljana odprto pismo glede verskih oddaj.

Naj navedem iz odgovora direktorja RTV nekaj stavkov:

„Klub vsej dostojnosti iz pisma vendarle zazveni refren: Celó v hitlerjevskih taboriščih so za božič odnehali... Sporočiti Vam želim, da zavod RTV Ljubljana v svojem radijskem in TV programu ne namerava tudi v

prihodnje prilagajati programske vsebine katoliškim ali kakim drugim verskim praznikom in verski dejavnosti.“

Tako torej! Vsi Slovenci, ki jih je visok procent katoličanov, naj dan za dnem poslušajo po radiu in televiziji že do neskončnosti premeleto slamo komunističnih gospodov, ki jih je v primeri s katoličani kaj malo, istočasno pa nimajo pravice slišati tega, kar bi sami hoteli. Kaj res misli gospod direktor Merčun, da je samo on skupaj z drugimi direktorji in gospodi novega razreda narod? Kaj je potem večina naroda? Brezpravna raja, ki ne more uveljaviti svojih pravic?

Ne vem sicer, ali res zavzeti iz pisma obeh podpisnikov odprtega pisma refren, da so celo v hitlerjevskih taboriščih za božič odnehali (ker nimam tukaj tiste številke Družine). Vsekakor pa moram ugotoviti, da ta refren odgovarja resnici. In ne sprašujete me, prosim, kaj si ob tem mislim.

Lepo pozdravljam! — B. R., M.“

PRAVICA DO OBVEŠČENOSTI

„Rad berem „Našo luč“, ker pove vse tako, kot v resnici je, in ne slepomiši z resnico. Povsod po svetu imajo katoličani svoje revije in časopise, kjer svobodno razpravljajo o vseh vprašanjih. Vi to nalogo uspešno vršite med Slovenci po Evropi. Pa ne mislite, da doma ne berejo radi „Naše luči“. Pa še kako radi! Saj oni o marsičem, kar se dogaja v Sloveniji, ne smejo biti obveščeni iz domačega tiska.

Da to nalogo uspešno vršite, sem zgoraj zapisal. In to zavestno. Saj je okrožnica Janeza XXIII. Mir in zemlji (kasneje je koncil ponovil isto misel) zapisala, da ima človek pravico do obveščeniosti, pa tudi pravico do izražanja in širjenja svojih misli.

Še veliko uspeha vnaprej in lep pozdrav! — C. L., L.“

ŽELI SI DOPISOVATI

Najprej prisrčen pozdrav iz Splita in jadranske obale. Obracam se na Vas z željo, da bi si dopisoval z mladimi vernimi Slovenci v tujini, starimi od 18 do 25 let. Sem gimnazijec in star sem 18 let. Dopisoval bi si rad o temi: Krščanska mladina danes in jutri. Moj naslov je Topuska 4, Split, Jugoslavija. Lep pozdrav! Jože Pevec.

PISMA BRAVCEV

„V teh dneh so zastopniki jugoslovanskega režima hodili po Zapadni Evropi in med dobro mislečim, a skrajno naivnim poslušavstvom širili prepričanje, da je v Jugoslaviji popolna svoboda večja kot kjerkoli na zapadu; popolna verska svoboda, popolna svoboda tiska itd. V dokaz za svobodo pouka so navajali salezijanski dijaški zavod, v dokaz za svobodo tiska pa to, da „Družina“ in „Ognjišče“ izhajata v neomejeni nakladi, ki prekaša vse druge časopise. Popolno versko svobodo pa po njihovem med drugim dokazuje dovoljenje za zidanje dobre desetine cerkva v Ljubljani.

Kristjani smo dolžni poslušati drugače misleče in spoštovati njihovo prepričanje, če je resno in pošteno. Sprejeli bomo resnico, naj pride od koder koli. Priznali bomo pravico, četudi je na strani našega nasprotnika.

Od Vas, gospod urednik, pričakujem, da boste odgovorili, koliko so gornje trditve domačih zastopnikov v skladu z resnico in pravico. — V. Ž., B., N.“

Oprostite, da sem Vaše pismo nekoliko skrčil. Omejil se bom pot le na versko svobodo doma, zato sem tudi iz Vašega pisma vzel le trditve glede te.

Po izjavi jugoslovanskih režimskih propagandistov naj bi danes vladala v Jugoslaviji popolna verska svoboda. Ali je to res?

Razglejte se nekoliko po svobodnih zapadnih evropskih državah, pa si odgovorite na tale vprašanja:

Ali poučujejo v teh državah verouk v šolah, če starši to zahtevajo?

Ali ima tu Cerkev svoje učne

za po kosilu (ali po večerji)

„Kadar nameravam odpotovati, sem prejšnji dan vsa živčna.“

„Pa odpotuj en dan prej!“

Žena možu, ki se igra z otrokovimi igračkami: „Pospravi igrače, Tone! Tonček bo vsak hip prišel iz vrtca, potem bo pa spet kraval pri hiši.“

Sosed sosedu: „Žena me je s palico, ker jo je skrbelo, da se mi ni kaj zgodilo, ker sem prišel šele zjutraj domov.“

Človek se najlažje zgubi, ko se išče.

Tomaž pride v mesnico in dolgo, nepremično ogleduje mesarja. Temu je opazovanja kmalu dosti, pa vpraša fanta: „Kaj me pa tako gledaš?“

Tomaž: „Mama me je poslala gledat, če imate telečjo glavo.“

Telefon je zazvonil. Žena dvignje slušalko. Oglasil se je njen mož. Vsa huda govori v telefon: „Zakaj mi nisi že včeraj telefoniral, da so te zaprli? Vso noč sem bila v skrbeh.“

„Če takoj ne zginete z mojega travnika, vam razbijem vse zobe!“

„No, kako pa naj bi vedel, da je vaš?“

„Saj zato sem vam najprej zlepa povedal.“

V izložbenem oknu prodajalne alkoholnih pijač v Marsellu je naslednje obvestilo: „Pri nakupu steklenice francoskega konjaka dobi kupec kozarček zastonj. Če kupite deset steklenic, vam jih

dostavimo na dom. Pri nakupu dvajsetih steklenic poljubno število kozarčkov za poskušnjo in poleg tega brezplačna dostava steklenic s kupcem vred.“

Med zdravniki.

„Torej si tistega bolnika le operiral?“

„Sem, kajti če bi še malo čakal, bi ozdravel brez operacije.“

„Slišal sem, da si imel sinoči karambol. Ali tisti drugi ni zasenčil luči?“

„Tisti drugi? Kdaj si pa že slišal, da ima telegrafski drog luči?“

„Dve možnosti imam, da si izberem bodočo ženo. Prva dekle je bogata, pa mi ni dosti zanj, druga je revna, a jo imam rad. Za katero naj se odločim?“

„Poslušaj glas srca in se poroči z revno, meni pa daj naslov one druge!“

„Zaradi česa, pravite, da ste postali pijanec?“

„Zaradi vina, gospod doktor.“

„Mama, Peter me je brcnil.“

„In ti si mu vrnil, kajne?“

„Ne, jaz sem mu prej vrnil!“

Naneslo je, da je prišlo po dolgem času skupaj pet bivših sošolcev. Trije so bili še „fantje“, dva pa že poročena. Eden od poročenih vpraša „fante“ porogljivo: „Ali ni napisal Finžgar nekega dela z naslovom Strici?“

„Je,“ odgovori eden od neporočenih, „je pa napisal tudi knjigo z naslovom Pod svobodnim soncem.“

Na plaži.

„Kaj pa tako smrdi po zažganem?“

„Tone že dolgo leži na soncu.“

Žena: „No, možek, si že kdaj videl kaj manjšega od mojih nog?“

Mož: „Že, tvoje čevlje.“

Ko gleda otrok v živalskem vrtu zebro, vpraša mamo: „Mama, ali so jo zato tako namazali, da bi je avto ne povozil?“

Tri vrste pevcev imamo: prvi imajo glas, a nimajo posluha, drugi imajo posluh, a nimajo gla-

su, tretji pa nimajo niti glasu niti posluha, le strašno veselje do petja.

Sosed vpraša soseda: „Ali te žena posluša, če ji kaj pripoveduješ?“

Sosed: „Ne, nikdar. Jaz kar sosedu povem, kar mislim, da bi morala žena zvedeti od mene.“

Pri zdravniku.

„Gospod doktor, zelo slabo se počutim.“

„Kje pa?“

„Doma.“

„Enkrat samkrat sem se v življenju zaljubila in še takrat nesrečno.“

„Te je zapustil?“

„Ne, oženil se je z mano.“

„Obtoženi, ste poročeni?“

„Sem, na žalost.“

„Tisti ‚na žalost‘ je za nas prostanska stvar.“

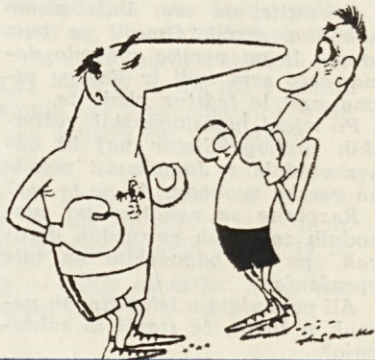
„Za vas že mogoče, zame pa ne, na žalost.“

„Kaj pa zdaj kaj počneš?“

„O, nič, direktor sem v nekem podjetju.“

„Naš poslanec je strašno domišljav. Pomisli, da pošlje za svoj rojstni dan vsako leto svoji materi brzojavko, v kateri ji čestita, da je rodila takega sina.“

Berta toži prijateljci: „Sama ne vem, od česa se redim. Polizem komaj kakšen sladoled ali prigriznem košček torte, včasih skočim iz službe na čevapčiče ali raznjčiče in prav skromno večerjam. Samo opoldne se dobro namagam.“

kaj vzbuja doma dobro (in slabo) voljo?

Ljudje, ki so prišli na pošten način do vil, zares zaslužijo medalje.

„Piše, da davka na osebne dohodke ni prijavila niti žena nekoga uglednega republiškega funkcionarja, pa je kar anonimna ostala, medtem ko objavljajo imena neznatnih sleparčkov in tatičev.“

„Veš, ti že tako nimajo nobene uglede, zato ga tudi izgubiti ne morejo. Funkcionarjeva žena, ki ima ugled, bi ga pa izgubila in še njen mož povrh.“

„Naša občinska inšpektorja sta se zadnje čase tako spoprijateljila, kot bi živela v kooperaciji!“

„Saj živita! Finančni si gradi vilo, ker miži gradbeni, gradbeni pa ne prijavlja davka od postranske privatne obrti, ker miži davčni.“

Omahoval je med službo in penzijo. Obdržal je oboje.

Med ateisti so tudi svetniki z večmilijonskim sijajem.

V šolski zbornici. Na konferenci razlaga predsednik: „Kmetijske in fizikalne učilnice nimamo, delavnica je brez orodja, telovadnice ni. Samo pri spoznavanju družbe so možnosti za prikazovanje družbenih nasprotij.“

Vsa vas je pogorela, le šola se je sama od sebe podrla.

„Zakaj pa dvigajo tu v Novem mestu tak prah okrog vprašanja,

kdo je kriv, da so nekateri občani lahko obogateli?“

„I, saj vidiš, da se v prahu nič ne vidi.“

Beseda ni konj! Konj ne gre nikomur na živce.

Oddala je pismo za svojega ljubega, potem pa se začudila:

„Nekaj mi nikakor ne gre v glavo. Vsak dan govorimo, kako postaja svet vse manjši in manjši, oddaljenosti vse krajše in krajše, poštnina je pa čedalje dražja!“

Do zdaj se je podražilo 38.000 artiklov široke potrošnje. Podražilo se bo še nadaljnjih 1.500 artiklov. Več jih namreč ne zmoremo na tržišču. Vendar vse te podražitve niso pot v inflaciji, ampak so prispevek k dvigu osebnega standarda našega delavca.

Eni se pritožujejo, da pojemo preveč belega kruha. Meni se pa zdi, da nam nekateri — odžro preveč belega kruha.

Diktator polemizira sam s seboj.

Povej mi, s kom polemiziraš, pa ti bom povedal, če se bo polemika zate dobro ali slabo končala.

Človeka enoličnost utruja. Zato tolikšno navdušenje za dvo-
ličnost.

Gost natararici: „Ali bom še dolgo čakal, da me bo kdo vprašal, kaj želim?“

„Ne dolgo; samo popravek zakona, da smemo zasebni gostilničarji zaposlovati več kot tri tuje delovne moči, boste morali počakati.“

„Si bral? Obvezno zavarovanje bodo trikratno podražili.“

„Sem, pa se čudim, zakaj ne desetkratno, če lahko, kolikor se jim zljubi.“

KAŠELJ = naglo iztisnjenje zraka iz dihal. Najbolj se pokašlja socialno zavarovanje na staroupokojenje.

LABORATORIJ = delavnica za znanstvene poskuse. V laboratorijih pri nas izdelujejo tudi pristna domača vina.

SELEKCIJA = izbor. Proti selekciji se borimo najučinkoviteje z zvezami, strici itd.

TIP = tipalni čut. Nekaterim pomaga, da pridejo do položaja. Zaradi tako razvitega tipa jim tudi rečemo „tip“.

„Ferdinand, pozdravljen!“
„O, draga kolegi Bonifacij, kako živi, že dolgo videla nismo. Jaz grozno se fino imam in nadodlično dobro mi gre v zdravju!“

„Ampak, Ferdinand, pa se ga nisi nakresal, da tako čudno govoriš?“

„Kako čudno? Se opaža, da se ne izobraživaš. Jaz hodim vsak dan v kino in mislim, da slovesščini v podnaslovih, koje oskrbuju distributerji naših bratskih republik, ni kaj očitati!“

Črv pogleda iz zemlje: „Glej, glej, kako lep dan.“

Šraka prileti in črva požre.
Nauk: četudi si debel, brez hrbtenice in se venomer plaziš, ne hvali dneva pred večerom!

Mrtvec se dvigne iz rakve: „Počakajte! Samo to sem hotel vprašati, če ste mi dali listnico z denarjem, da bom lahko leta 2018 začel odplačevati stanovanjski kredit?“

Dobro bi bilo, ko bi bili pripravljeni tako hitro reševati probleme, kot jih ustvarjamo in protestiramo proti njim.

Po Paulihi

„VIDIŠ, LISKA, 5 % POJEŠ VEČ KOT DRUGE, DAŠ PA 25 % VEČ MLEKA. PRIHODNJE LETO BOŠ MORALA DATI VEČ, A BOŠ LAHKO MANJ POJEDLA.“

NAŠA LUC, mesečnik za Slovence na tujem. — Letnik 18. List ureja uredniški konzorcij. Odgov. urednik: dr. Janko Hornböck. Založba: Družba sv. Mohorja. Tisk: Tiskarna Družbe sv. Mohorja. Vsi v Celovcu. — Izhaja vsak mesec razen julija in avgusta. — Naročnina je za naročnike v Avstriji letno 45 šilingov, za naročnike izven Avstrije 110 belgijskih frankov, 10 francoskih frankov, 10 švicarskih frankov, 8 nizozemskih goldinarjev, 10 nemških mark, 1200 italijanskih lir, 16 angleških šilingov, 12 norveških kron, 10,50 švedskih kron, 2,50 ameriških dolarjev, 2,50 avstralskih dolarjev, 2,50 kanadskih dolarjev. — Razlika v cenah je pogojena zaradi neenakih poštnin v posameznih državah in različnih deviznih preračunavanj. Naročnike sprejemajo poverjeniki in uprava Naše luči. Uredništvo in uprava: Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt, Austria.

SLOVENSKI DUŠNI PASTIRJI IN URADI

ANGLIJA — Franc Bergant, Offley Road 62, London S. W. 9
(Tel. 01-735-66-55).

AVSTRIJA — Ciril Lavrič, Röm.-kath. Pfarramt Haid, 4052 Ansfelden (O.—Ö.). — Korotan, Albertgasse 48, 1080 Wien VIII. — Janez Hafner, Theodor-Körner-Straße 111, 8010 Graz. — Anton Miklavčič, Kapellengasse 15, 9800 Spittal/Drau. (Tel. 0-47-62/3-34-62). — P. Štefan Kržišnik, Stift, 6422 Stams.

BELGIJA — Vinko Žakelj, rue des Anglais 33, Liege. (Telefon 01/23-39-10). — Kazimir Gaberc, 19 Louis Empain, Marcinelle (Hainaut), (Telefon 07/36-77-54).

ITALIJA — Slovenski dušnopastirski urad — Dr. Pavel Robič, via dei Colli 8, Roma.

FRANCIJA — Nace Čretnik, 4 rue S. Fargeau, 75 Paris 20. (Tel. 636-80-68). — Bogdan Makovec, 7 rue Gutenberg, 75 Paris 15. (Tel. 250-89-93). Stanislav Kavalar, 7 rue Claude Debussy, 62 Liévin (Pas-de-Calais). — Anton Dejak, 33 rue de la Victoire, 57 Aumetz. — Stanko Grims, rue du Dauphiné, 57 Merlebach. — P. Jakob Vučina, 6 rue de France, 06 Nice.

NEMČIJA — Lojze Škraba, 42 Oberhausen-Sterkrade, Mathildestraße 18. (Telefon 62-6-76). — Ivan Ifko, 43 Essen-Altenessen, Schonnefeldstraße 36. (Telefon 29-13-05). — Dr. Franček Prijatelj, 68 Mannheim, A 4, 2. (Telefon 06-21/2-85-00). — Dr. Franc Felc, 7 Stuttgart-S, Kolbstr. 15/I. (Tel. 72-2-78). — Ciril Turk, 73 Esslingen, Häuserhaldenweg 36. (Tel.: Stuttgart 35-31-77). — Dr. Janez Zdešar in dr. Branko Rozman, Schubertstraße 2/I, 8 München 15. (Telefon 53-64-53).

NIZOZEMSKA — Vinko Žakelj, rue des Anglais 33, Luik, Belgie.

ŠVEDSKA — Jože Flis, Djurgardsvägen 32, 633 50 Eskilstuna. (Telefon 016/11-31-54).

ŠVICA — P. Fidelis Kraner, Kapuzinerheim, Seebachstraße 15, 8052 Zürich, (Tel. Zürich 46-68-61).